ULUSLARARASI AİLE ÇOCUK VE EĞİTİM DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF FAMILY CHILD AND EDUCATION

PRINT ISSN: 2148-3922 - ONLINE ISSN: 2148-3973

SAYI: 13 YIL: 2017 - ISSUE: 13 YEAR: 2017

İMTİYAZ SAHİBİ

“Bu Dergi Türk Patent Enstitüsü Tarafından Marka Tescili İle Tescillidir”

(2015/03937-2015-GE-17282)

GÜVEN PLUS GRUP A.Ş.

www.guvenplus.com.tr

DERGİ YÖNETİMİ

İSTANBUL
BİLİM VE AKADEMİSYENLER DERNEĞİ

www.istanbulbilimveakademisyenlerdernegi.org

ACED DERGİMİZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1 Dergimiz hakemli ve uluslararası indeksli bir dergidir. Her yayın en az iki alan uzmanı hakem tarafından değerlendirilmektedir. İki alan hakemi tarafından olumlu "yayınlanabilir" yönünde rapor almayan yayınlar dergimizde yayınlanmaz. Bu durum karşısında hiçbir yazar(lar) dergimiz üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz. Dergimizde yayınlanmaya hak kazanan "Etik Kurul Raporu" bulunan yayınlara dair etik kurul bilgileri yazılı olarak editörlüğe gönderilmesi ve sisteme yayın yüklenirken sisteme yüklenmesi zorunludur. Etik kurul raporu olan ve sisteme bilgisi girilmeyen ya da yazılı olarak editörlüğe bilgileri ulaştırılmayan çalışmalardan doğan her türlü sorumluluk yazar(lar)'a aittir. Dergimizin hiçbir kurulu ve yetkilisi bu konuda maddi ve manevi sorumluluk kabul etmez. Dergi kurul ve üyeleri "yetkilileri" Hukuki yükümlülük altına alınamaz. Her yazar ve yazarlar bu durumu peşinen kabul etmiştir.

2 Dergi hakem ve kurullarında yer alan akademisyen ile diğer yetkililer hakkında yazar(lar) dergi sistem işleyişi sürecine dair bir talepte bulunamaz. Bulunsalar bile herhangi bir bilgi kendilerine verilmez, sistem süreci değiştirilmez. Dergimiz ile ilgili her türlü bilgi derginin web sayfasında www. aceddergisi.com adresinden edinilebilir.

3 Dergimiz yılda ÜÇ sayı şeklinde çıkmakta her yılın "Nisan – Ağustos – Aralık" aylarının son günü derginin sayısında bulunan tüm makaleler tek cilt halinde dergi web sistemine yüklenir. Dergi web sisteminden makaleler tüm okuyucular tarafından indirilir ve ilgili eser "makale" ve dergimize atıf yapılmak koşulu ile kullanılabilir. Dergimizin tüm sayılarına okuyucular ücretsiz olarak ulaşmaktadır.

4 Dergimizde yayınlanan tüm makaleler (ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706) kalite belgeleriyle ve (2015/03937-2015-GE-17282) Marka patent ile güvence altına alınmıştır. Yayınlanmış olan makaleler kalite, marka patent ve doi bilgileri ile ilgili çalışmanın yazarlarına eserleri hakkında her türlü hukuki hak ve uluslararası güvence sağlamaktadır.

5 Dergimiz basılı ve e dergi olarak yayınlanmaktadır. **Print:** 2148-3922 / **Online:** 2148-3973 numarası ile T.C. Kültür Bakanlığından dergimiz hakkında her türlü bilgiye ulaşılabilir.

6 Dergimizde apa 5 sistemi uygulanmaktadır. Metin içinde (Yılmaz, 2015: 1) veya (Yılmaz ve diğ., 2015:1) şeklinde kaynak gösterimi, kaynakçada ise YILMAZ, M., (2015). Duygusal Zekânın Gelişimi ve Sağlık Alanında Duygusal Zekâya Bakış, ACED Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi, Sayı: 5, Cilt: 3, ss.1-2 şeklinde gösterilir. Tüm yazarlar dergimizin son güncel sayılarını takip ederek ilgili sayılarda yayınlanan makalelerdeki yazım

formatını kendi çalışmalarında uygulayabilir. İnternet kaynaklarında mutlaka erişim tarihi ve son ulaşılabilen internet linkinin tamamının başta kaynakça ve metinin kullanıldığı sayfa altında numaralandırılarak gösterilmesi bir zorunluluktur.

7 Kaynakça Türkçe alfabe sıralamasına göre düzenlenir. Tüm yazarlar için derginin son sayısındaki yazım formatı dikkate alınmak zorundadır.

8 Dergimiz uluslararası indeksli bir dergi olup dergimizde yayınlanan tüm çalışma ve makaleler derginin yayınlandığı tarih itibariyle ilgili indekslere mail yolu ile ulaştırılır.

9 Dergimizde özgün araştırma, inceleme, derleme, olgu sunumu, proje ve kitap tanıtımı "makale formatında olmak zorundadır" türünde yayınlara yer verilmektedir.

10 Dergimize gönderilen tüm çalışmalar sisteme yüklendiği şekil ve an itibariyle başka bir dergide yayınlanmamış, değerlendirmeye alınmamış ve red edilmemiş olması gerekir. Tüm sisteme yüklenen makaleler yazar(lar) tarafından bu kurallara uyulduğunu kabul etmiş sayılır. Aksi durumda ilgili yazar(lar) hakkında dergimiz hukuki haklarını saklı tutar. Oluşabilecek olumsuzluk karşısında maddi ve manevi tüm sorumluluk ilgili yazar(lar)'a aittir. Dergimiz T.C. Kanunlarına göre hareket eder.

GENERAL INFORMATION ABOUT ACED JOURNAL

1 Our journal is a refereed and internationally indexed journal. Each paper is evaluated by two referees who are field experts. The articles not reported as "issuable" positively by two field referees aren't published in our journal. None of the author(s) can lay a claim on our journal in this case. Data, concerning the ethics committe of the studies, approved to be published in our journal, having the Ethics Committee Report, should be submitted to the editors in written and uploaded to the system with the article. Author(s) should take the responsibility of their articles, having the Ethics Committee Report, which were not submitted to the editors in written and were not uploaded to the system. None of the committes and the authorities in our journal are responsible for pecuniary and non-pecuniary damages. The committes and the authorities in our journal do not have any legal obligations. Author(s) have accepted this situation beforehand.

2 Author(s) cannot make a demand for the journal's procedure concerning the academicians in journal's referee board and other boards and other authorities. Even if so, they aren't given any information, system process cannot be changed. Necessary information about our journal can be obtained from the website of the journal www. aceddergisi.com

3 Our journal publishes three times a year, all articles in the relevant volume of journal are uploaded to the web system of the journal in one volume on the last day of the months "April / August and December" All readers can download the articles from the journal's web system and the relevant paper "article" can be used on condition that our journal is cited. Readers can download all volumes of our journal for free.

4 All articles published in our journal are assured with certificate of quality (ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706) and trademark patent (2015/03937-2015-GE-17282). Articles published provide their authors with all kinds of legal rights and international assurance regarding their articles with quality, trademark, patent and doi information.

5 Our journal has both printed and online versions. Necessary information about our journal can be obtained from the T.R. Ministry of Culture with the number **Print:** 2148-3922 / **Online:** 2148-3973

6 Reference within the text should be (Yılmaz, 2015: 1) or (Yılmaz et al. 2015:1), in the reference part YILMAZ, M., (2015). Development Of Emotional Intelligence And Glance Of Emotional Intelligence In Health, ACED International Journal of Family, Child and Education, Issue:5, Volume:3, pp.1-2. All authors must follow the latest volumes of our journal and apply the print format of the published articles in their own papers. It is an obligation

to indicate the access date of the internet sources and the last accessed full internet link in the references and below the page by giving numbers.

7 References are arranged by the Turkish alphabet. The printing format in the last volume of the journal should be taken into account by all authors.

8 Our journal is an internationally indexed journal, and all articles and papers published in our journal are sent to relevant indices via e-mail by the publication date of the journal.

9 Original research, analysis, compilation, case study, project and book introduction "have to be in an article format" and these publications are also included.

10 All papers sent to the journal and uploaded to the system shouldn't be previously published, not evaluated and not rejected. All articles uploaded to the system are acknowledged that author(s) conform to these rules. Otherwise, our journal keeps its legal rights reserved. All material and moral responsibility regarding a negative situation belong to author(s). Our journal acts in line with the T.R. Law.

İÇİNDEKİLER

ARAŞTIRMA ve UYGULAMA

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ÖĞRENCİLERİNİN HPV ENFEKSİYONU VE AŞISINA YÖNELİK BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ ***1-19***
Özlem DEMİREL BOZKURT, Yeşim PARLAK

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLARIN YAZIYI TANIMA VE AYIRT ETME BECERİSİNİN İNCELENMESİ ***1-19***
Döndü Neslihan BAY

DERLEME ve LİTERATÜR

SOSYAL AĞLARIN GENÇLERİN SOSYALLEŞMESİNE ve PEDAGOJİK GELİŞİMİNE ETKİSİ ***1-19***
Ersan ERSOY

SOSYAL GERÇEKLİK, BİLİMSEL KRİZ VE PERİFERİ ***1-19***
İlkay ŞAHİN

BAŞ EDİTÖR
Mustafa TALAS
Mustafa YILMAZLAR

BAŞ EDİTÖR YARDIMCILARI
Ercan ŞAHBUDAK
Fatih ÇATIKKAŞ
Kaya YILDIZ

EDİTÖRLER
Ayşe ÇEVİRME
Battal ASLAN
Dilek ÖZTAŞ
Çetin YAMAN
Emine DEMİRAY
Erdem GÜNAY
Gülten HERGÜNER
Haluk ŞENGÜN
Havva KAÇAN SOFTA
Mustafa USLU
Nejla GÜNAY
Nezahat GÜÇLÜ
Nilgün Caner SARP
Saliha ALTIPARMAK
Selvinaz SAÇAN
Songül TÜMKAYA

YAYIN KURULU
Ali Serdar YÜCEL
Ayça GÜRKAN
Ayşe ÇEVİRME
Ayşe TÜRKSOY
Av. Fevzi PAPAKÇI
Av. İbrahim DURSUN
Av. Nazmi ARİF
Av. Onur BAYKAN
Battal ASLAN
Doğuş ONUR
Dilek ÖZTAŞ
Ercan ŞAHBUDAK
Emine DEMİRAY
Erdem GÜNAY
Fatih ÇATIKKAŞ
Feryal ÇUBUKÇU
Gökşen ARAS
Gülten HERGÜNER
Gülsemin HAZER
Haluk ŞENGÜN
Hülya UZUN
Kaya YILDIZ
Mustafa TALAS
Mustafa YILMAZLAR
Mustafa ÖNER UZUN
Nilgün Caner SARP
Ozan KARABAŞ
Pelin AVŞAR KARABAŞ
Selvinaz SAÇAN
Sevilay YILDIZ
Tanju SÜRMELİ
Ümran SEVİL
Yakup POYRAZ
Yener ÖZEN

SAĞLIK BİLİMLERİ ALAN EDİTÖRÜ
Haluk ŞENGÜN
Saliha ALTIPARMAK

İNGİLİZCE DİL ALAN EDİTÖRÜ
Gökşen ARAS
Sinem HERGÜNER

TÜRKÇE DİL EDİTÖRLERİ
Gülsemin HAZER
Yakup POYRAZ

OKUL ÖNCESİ VE ÇOCUK GELİŞİMİ ALAN EDİTÖRÜ
Selvinaz SAÇAN

EĞİTİM PSİKOLOJİSİ ALAN EDİTÖRÜ
Nezahat GÜÇLÜ
Yener ÖZEN

ÖLÇME DEĞERLENDİRME ALAN EDİTÖRLERİ
Ahmet ERGÜLEN
Emre DÜNDER
Robert SHERMAN
Sercan ALMALI

SPOR BİLİMLERİ ALAN EDİTÖRLERİ
Ali Serdar YÜCEL
Çetin YAMAN
Fatih ÇATIKKAŞ
Gülten HERGÜNER
Metin YAMAN

KADIN DOĞUM VE ANNE SAĞLIĞI ALAN EDİTÖRÜ
Nevin HOTUN ŞAHİN
Sezer ER GÜNERİ
Sevgi ÖZKAN
Ümran SEVİL

PSİKOLOJİ ALAN EDİTÖRLERİ
Ayça GÜRKAN
Ercan ŞAHBUDAK
Havva KAÇAN SOFTA
Mustafa TALAS
Neylan ZİYALAR
Tanju SÜRMELİ

TEKNİK EDİTÖR
Burhan MADEN
Ozan KARABAŞ

MÜZİK EĞİTİM ALAN EDİTÖRÜ
Emre PINARBAŞI
Hülya UZUN
Mustafa ÖNER UZUN

İŞLETME ALAN EDİTÖRÜ
Erdal ŞEN
Murat SAĞBAŞ

HALK DANSLARI ve SAHNE SANATLARI ALAN EDİTÖRÜ
Tuğçe TUNA

EKONOMİ ALAN EDİTÖRÜ
Ayhan AYTAÇ

ULUSLARARASI BİLİM KURULU
Tracy DONATH (U.S.A)
Patrick MAFORA (UNISA)
Aneshkumar MAHARAJ (UKZN)
Brent MAWSON (UNIVERSITY OF AUCKLAND)
Melissa McHALE (UNORTH CAROLINA)
Sue CHERRINGTON (NEW ZEALAND)
Deborah WANSBROUGH (NEV ZEALAND)
Alan BATES (U.S.A)
Deborah WANSBROUGH (NEW ZEALAND)
Louise SWEMMER (SANPARKS)
Kay MARGETTS (UNIVERSITY OF MELBOURNE)
Maria HATZIGIANNI (UNIVERSITY OF MELBOURNE)
Anneline TALJAARD (BOLAND COLLEGE)
Majedh Abu AL-RUB (YARMOUK UNIVERSITY, JORDON)
Adel AL-BATAINEH (ILLINOIS STADE UNIVERSITY, U.S.A)

DISCIPLINES

- Familyand Child
- FamilyandEconomy
- FamilyandHealth
- Family-Child andCommunication
- Mother Child andRadioTelevisionCinema
- MotherandHealth
- Children'sLiterature
- Child Education
- Child Development
- Child Psychology
- Child and Music Education
- Child andHealth
- Child and Sports
- PsychotechnicsandPsychomotor
- English Education
- StatisticsandAssessmentand Evaluation

TARANDIĞIMIZ İNDEKSLER

DİĞER DERGİLERİMİZ

1. ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ	www.uhedergisi.com
2. ULUSLARARASI HAKEMLİ KADIN HASTALIKLARI VE ANNE ÇOCUK SAĞILIĞI DERGİSİ	www.jacsdergisi.com
3. ULUSLARARASI HAKEMLİ İŞ GÜVENLİĞİ VE ÇALIŞAN SAĞLIĞI DERGİSİ	www.isguvenligivecalisansagligidergisi.com
4. ULUSLARARASI HAKEMLİ BESLENME ARAŞTIRMALARI DERGİSİ	www.dbhadergisi.com
5. ULUSLARARASI HAKEMLİ MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ DERGİSİ	www.hmfdergisi.com
6. IIB INTERNATIONAL REFEREED ACADEMIC SOCIAL SCIENCES JOURNAL	www.iibdergisi.com
7. UHBAB INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF HUMANITIES AND ACADEMIC SCIENCES	www.uhbabdergisi.com
8. SSTB INTERNATIONAL REFEREED ACADEMIC OF SPORT HEALTH AND MEDICAL SCIENCES	www.sstbdergisi.com
9. ULUSLARARASI HAKEMLİ PAZARLAMA VE PAZAR ARAŞTIRMARALI DERGİSİ	www.uhpadergisi.com
10. ULUSLARARASI HAKEMLİ EKONOMİ YÖNETİMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ	www.uheyadergisi.com
11. ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ VE PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ	www.uhpdergisi.com
12. ULUSLARARASI HAKEMLİ MÜZİK ARAŞTIRMALARI DERGİSİ	www.uhmadergisi.com
13. ULUSLARARASI HAKEMLİ HEMŞİRELİK ARAŞTIRMALARI DERGİSİ	www. khsdergisi.com
14. ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM MİMARLIK DERGİSİ	www.mtddergisi.com
15. ULUSLARARASI HAKEMLİ ORTOPEDİ TRAVMATOLOJİ VE SPOR HEKİMLİĞİ DERGİSİ	www. otshdergisi.com
16. ULUSAL MULTİDİSİPLİNER HAKEMLİ SOSYAL BİLİMLER VE ARAŞTIRMALAR DERGİSİ	www.msbadergisi.com
17. ULUSLARARASI HAKEMLİ TARIM EKONOMİ VE ENERJİ YÖNETİMİ DERGİSİ	www.teeydergisi.com
18. ULUSLARARASI HAKEMLİ AKTİF YAŞLANMA VE KUŞAKLARARASI DAYAŞINMA DERGİSİ	www.aktifyaslanmadergisi.com
19. ULUSLARARASI HAKEMLİ VETERİNER HEKİMLİĞİ VE HAYVAN HAKLARI DERGİSİ	www.hhvhdergisi.com

Prof. Dr. Mustafa TALAS
Baş Editor

Değerli okurlar, kıymetli bilim insanları.,

Dergimizin bu sayısında toplam 04 araştırma, uygulama, literatür ve derleme çalışmasına yer vermiş bulunmaktayız. Dergimizin bu sayısında da birbirinden kıymetli çalışmaları ile bizleri destekleyen yazarlarımıza yürekten teşekkür ederiz. Her sayıda olduğu gibi bu sayının siz kıymetli okurlarla buluşmasında emek ve katkıları ile bizleri yalnız bırakmayan kıymetli hakem kurulumuza da ayrıca teşekkür ediyoruz. Dergimizin sizlere ulaştırılmasında arka planda çalışan ve büyük emek sarf eden editörler kurulu, sistem yönetimi ve yayın kurulundaki kıymetli bilim insanlarına da teşekkür etmeden geçemeyeceğiz. Değerli bilim insanları; dergimizin farklı indekslere girmesi konusundaki başvuru ve çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Dergimizde yayınlanan çalışmaların yine farklı okur ile literatür açısından değerlendirilmesi konusundaki duyurularımız da ayrıca devam etmektedir. Farklı dünya ülkelerinden bilim insanlarına dergi ve sayıları konusundaki iletimler ile iletişim çalışmalarına da ayrıca hız vermiş bulunmaktayız. Yılda toplam üç sayı şeklinde çıkan dergimizin 2017 yılı sayılarını tamamlamış olmaktan dolayı onur ve kıvanç duymaktayız. Bir sonraki dergimizin sayısını sizlerle Nisan 2018 tarihinde buluşturacağız. Bir sonraki sayımızda yine sizlerle buluşmak ve görüşmek ümidi ile yeni yılın siz okurlarımıza, bilim dünyasının kıymetli insanlarına huzur, sağlık, mutluluk, güzellik ve bilim dolu günler getirmesini en içten dileklerimizle temenni ediyoruz. Saygı ve sevgilerimizi sunar hepinize esenlikler dileriz.

(Dergimizde etik kurul raporu gerektiren her türlü çalışmada yazar(lar) editörlüğe ve derginin sistemine yayın yüklerken gerekli etik kurul rapor bilgilerini girmekle yükümlüdür. Hiçbir koşul ve şartlardaoluşan ya da oluşacak bir sorunda problemde dergimiz, yayın kurulu, imtiyaz sahibi, yazı işleri, hakem vebilim kurulları sorumluluk kabul etmez. Yazar(lar) bu bilgiyi dergiye yazılı olarak vermekle yükümlüdür.Bu konuda tüm sorumluluk yazar(lar) a aittir).

Basın Yayın Kanunun "5187" gereğince basılı eserler yoluyla işlenen fiillerden doğan maddi ve manevizarar m-13-14 kapsamında dergimizde yayınlanan yayınların içeriği ve hukuki sorumluluğu tek taraflıolarak yazar(lar) a aittir. Dergimiz, yönetim, hakem, editör, bilim ve imtiyaz sahibi bu yükümlülüklerikabul etmez. Dergimizde bilimsel içerikli, literatüre katkı yapan, bilimsel anlamda değer ifade eden çalışmalar kabul edilir ve yayınlanır. Bunun dışında siyasi, politik, hukuki ve ticari içerikli fikri sınai haklarkanununa aykırılık içeren yayınlara yer verilmez. Olası bir olumsuzluk durumunda yazar(lar) doğabilecekher türlü

maddi ve manevi zararı peşinen kabul etmiş ve yüklenmiştir. Bu nedenle ikinci üçüncü ve diğerşahıs ile kurumlar konusunda dergimiz yönetimi ve kurulları hiçbir sorumluluğu kabul etmez. Bu yöndedergimiz ve kurulları üzerinde bir hukuki yaptırım uygulanması söz konusu olamaz. Eserlerin içeriği vemevcut durumu yazar(lar) ait olup dergimiz bu yayınların sadece yayınlanması ve literatüre kazandırılmasıaşamasında görev üstlenmiştir. Tüm okuyucu, kamuoyu ve takipçilerine ilanen duyurulur.

Dear readers, precious scholars.,

In this issue of our journal, there are a total of 04 research, application, literature, and compilation studies. In this issue of the journal, we would like to express our sincere thanks to the authors who support us with their valuable studies. We would also like to express our thanks and appreciation to the precious arbitration committee members who never leave us alone and enable this issue to meet with our dear readers with their worthful efforts and contributions, as they have done in each issue. We also greatly appreciate the efforts of the editorial board, system management, and the precious scholars taking place in the editorial board for making an effort in the background of the publication of this journal. Dear scientists, we still continue our applications and works to enable our journal to be in different indices. Our announcements about the evaluation of the studies published in our journal to be assessed by different readers and literatures also still continue. We have also speeded up our communication studies and the delivery of the journal and its issues to scientists and scholars all around the world. Published as being three issues in total in a year, we are honoured and proud to complete the journal's issues for 2017. The next issue of our journal will reunite with the readers in April, 2018. In the hope of reuniting and meeting with you again with our next issue, we sincerely wish the new year to bring peace, happiness, goodness, and days full of science for you, dear readers and precious scholars of the science world. Peace be with you, yours respectfully.

(In any kind of study requiring ethical board report in our journal, author(s) is/are obliged to enter the data of necessary ethical board report while uploading their publication in editorship and journal system. Our journal, publication board, grant holder, editorial office, referee and science boards do not undertake any responsibility for a problem to occur under any circumstances and conditions. Author(s) is/are obliged to give this information to journal in written. All liability in this issue belongs to author(s)).

As per the "5187" of Press Law, material and emotional damage arising from the actions via published works, the content and legal responsibility of the publications published in our journal within the scope of m-13-14 unilaterally belong to author(s). Our journal, executive board, referees, editor, science board and publisher don't accept these obligations. The scientifically valuable papers with scientific content which contribute to literature are accepted and published in our journal. Apart from this, the papers with political, legal and commercial content which are against the intellectual property rights are not accepted. In case of a possible negative situation, author(s) is/are regarded as accepting and undertaking all kinds of possible material and emotional damage beforehand. Therefore, our journal's management and other boards don't accept any responsibility regarding the second, third and other persons and institutions under any condition. In this sense, a legal sanction on our journal and its boards is out of question. The content and the current status of the papers belong to author(s) and our journal only takes part in the publication of these papers and contribution to literature. Respectfully announced to all readers, public and followers by publication.

ACED
ULUSLARARASI AİLE ÇOCUK VE EĞİTİM DERGİSİ
International Journal of Family, Child and Education

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ÖĞRENCİLERİNİN HPV ENFEKSİYONU VE AŞISINA YÖNELİK BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ (1)

KNOWLEDGE AND VIEW OF PSYCHOLOGICAL COUNSELING AND GUIDANCE STUDENTS RELATED TO HUMAN PAPILLOMA VIRUS (HPV) INFECTION AND VACCINE

Özlem DEMİREL BOZKURT[1], Yeşim PARLAK[2]

[1] Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., İzmir / Türkiye

[2] Ege Üniversitesi Hastanesi, İzmir / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-7212-9140[1], 0000-0002-4830-1748[2]

Öz: Amaç: Bu araştırma, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğrencilerinin Human Papilloma Virüs (HPV) enfeksiyon ve aşısına yönelik bilgi ve görüşlerini belirlemek, konuya yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla yapılmıştır. **Yöntem**: Tanımlayıcı tipteki araştırma, bir üniversitenin Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü RPD lisans programına kayıtlı olup, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden ve formları eksiksiz dolduran 112 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmada, birey tanıtım formu, literatür incelenerek hazırlanan HPV enfeksiyon ve aşısına yönelik bilgi ve görüşleri içeren soru formları kullanılmıştır. Verilerin değerlendirmesinde; ortalama, standart sapma, sayı, yüzdelik hesaplamaları, ki-kare testi kullanılmıştır. **Bulgular**: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22.47±1.83 olup, %87.5'i kız, %12.5'i erkektir. Çoğunluğu bekar (%98.2) olup, %69.6'sı cinsel yönden aktif olmadığını belirtmiştir. "Cinsel Sağlık Eğitimi" dersini alan (%74.1) öğrencilerin %63.5'inin HPV enfeksiyon ve aşısı hakkında bilgi aldıkları, okul dersi dışında en çok internetten ve medyadan bilgi edindikleri bulunmuştur. Öğrencilerin %91.1'i HPV enfeksiyonu ve aşısı konusunda daha fazla bilgi almak istediğini belirtmiştir. **Sonuç**: Öğrencilerin çoğunluğunun cinsel sağlık eğitimi seçmeli dersini almasına rağmen bilgi durumlarını arttırma yönünde dersin etkisi olmadığı ve bilgi edinmeye ihtiyaç duydukları cinsel sağlık konuları olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin kendi sağlıklıları ve ayrıca mesleki yaşamlarında doğru bilgilerle gençlere danışmalık verebilmeleri açısından cinsel sağlık eğitimi dersinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencileri, HPV Enfeksiyonu, HPV Aşısı, Bilgi, Görüş

Abstract: Aim: The aim ofthis study is to define the knowledge and view ofpsychological counseling and guidance students related to Human Papilloma Virus (HPV) Infection and Vaccine and to raise awareness concerned with this issue. **Methods**: The descriptive study was conducted with 112 students enrolled in the undergraduate program ofPCG ofthe Department ofEducational Sciences, the Faculty ofEducation of an university who voluntarily participated to the study and filled the forms completely. In the research, personal information form and question forms prepared by reviewing literature were used.These question forms include the knowledge and view ofpsychological counseling and guidance students related to HPV Infection and Vaccine. Mean, standard deviation, percentage distributions, chi-square test were used in the assessment ofdata. **Findings**: The mean age of the students involved in the research is 22.47±1.83,and 87% of them are girls and 12.5 % are boys. It was found out that the majority of them are single(98.2%) and 69.6% of them stated that they are not sexually active.It was also found that 63.5% of the students(74.1%) who attended the lesson titled Sexual Health Education had the needed information about HPV infection and vaccination, and they mostly had information on these through internet and media. Moreover,it was determined that 91.1% of the students would like to have more information. **Results**: It was deduced that the majority ofthe students will need to get information about the subjects related to sexual health altough they took the selective course named SEH, since this course had no effect on their promoting the information about sexual health.

Key Words: Psychological Counseling and Guidance Students, HPV Infection, HPV Vaccine, Knowledge, View

Doi: 10.17359/ACED.2017.3.4

(1) Sorumlu Yazar: Özlem DEMİREL BOZKURT, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., İzmir / Türkiye, ozdemboz@hotmail.com, Geliş Tarihi / Received: 09.09.2017 Kabul Tarihi/ Accepted: 12.12.2017 Makalenin Türü: Type of article (Araştırma ve Uygulama / Research and Application) Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yok / None "Etik Kurul Raporu Var – "Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Etik Kurul Başkanlığı, Sayı: 2016/187 Tarih: 24.05.2016"

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

GİRİŞ

HPV servikal kanserle ilişkisi kesin olarak saptanmış Parvovirus ailesinden, çift sarmallı, zarfsız bir DNA virüsüdür. Tanımlanmış 200'den fazla tipi olmakla birlikte serviks kanserine en sık neden olan tiplerin, tip 6, 11, 16 ve 18 olduğu bilinmektedir (Yüksel vd., 2015:65,66, Koç and Çınarlı, 2015:453). HPV tip 16 ve 18'i içeren bivalan aşı ve HPV tip 6, 11, 16 ve 18'i kapsayan quadrivalan HPV aşısı 9 ile 26 yaş arası kadınlara uygulanmak üzere Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (Food and Drug Administration-FDA) tarafından onaylanmıştır (Yıldırım vd., 2009:63). Amerikan Pediatri Akademisi (APA), 11-12 yaş aralığındaki erkek çocukların da üç doz HPV aşısının rutin olarak uygulanmasını tavsiye etmektedir (Şahbaz ve Erol, 2014:128). Koruma etkinliğini arttırmak için geliştirilen nanovalan aşı da Aralık 2014 tarihinde FDA'dan onay almıştır. HPV tip 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52 ve 58'e karşı koruma sağlamaktadır (Özcan ve Balat, 2015:34).

Çoğu insanda papilloma virüsü zararsızdır ve vücut tarafından temizlenir olmasına rağmen erken yaşta başlayan cinsel ilişki, birden fazla cinsel partner, sigara kullanımı ve bağışıklık sistemin baskılandığı durumlar serviks kanseri için zemin hazırlayan faktörlerdir (Koç and Çınarlı, 2015:452). Semptomu olmayan HPV ile enfekte kişiler virüsün yayılmasında önemli rol oynarlar. HPV'nin bulaşması için tek bir cinsel temas bile yeterlidir ve enfeksiyon ilk cinsel temastan bir ay gibi kısa bir sürede gelişebilir (Artuk vd., 2013:326). HPV aşıları kişi henüz virüsle karşılaşmadan önce yani ilk cinsel deneyimden önce uygulanırsa etkin olmaktadır (Sivaslıoğlu, 2012:73; Şahbaz ve Erol, 2014:127).

Toplumun HPV aşısına karşı tutum ve bilgi düzeyini inceleyen araştırma sonuçlarına göre, halk arasındaki kaygılar; yan etki ve güvenilirlik, etkinlik, maliyet, aşılamanın verdiği yalancı güvenlik hissi ile cinsel aktivitenin artacağı korkusu şeklinde bildirilmiştir (Şahbaz ve Erol, 2014:127). Oysaki ergenlerin cinsellik hakkında güvenilir kaynaklardan bilgi almasıyla cinsel ilişkiyi erteleme düşüncesi arasında olumlu bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Öztürk ve Siyez, 2015:33). Son dönemde gelişmiş ülkelerde cinsel eğitim uygulamalarının olumlu sonuçlar vermeye başladığı, ilk cinsel ilişki yaşındaki düşüşün ve ergenlerde cinsel ilişki yaşama oranındaki artışın durduğu ifade edilmektedir (Kaymak vd., 2006:159).

Cinsellikle ilgili eğitimlerin ilköğretimden başlayarak eğitimin her aşamasında konunun uzmanları tarafından verilmesi önerilmektedir (Ünsal Atan vd., 2012:13). Eğitim ve sağlık çalışanları tarafından yapılacak bilgilendirmeler, gençlerin ergenlik dönemindeki bedensel ve cinsel gelişimlerini daha kolay kabul etmelerini sağlayacaktır (Üstündağ, 2017:2). Topkaya ve Sümer'in (2010:140) aktardığı üzere, ilköğretim çağındaki ergenlerle yapılan bir araştırmada, ergenlerin büyük bir çoğunluğunun (%90.3), okullarda uzman ki-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

şiler tarafından verilecek cinsel eğitimi tercih ettikleri ve okul psikolojik danışmanlarını da bu eğitimi verebilecek uzman kişiler arasında gördükleri belirtilmiştir.

Rehberlik, bilimsel ve profesyonel bir yardımdır. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri modern eğitimin çok önemli bir parçası haline gelmiştir. (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006:333). RPD hizmetleri; bireyin kendini tanıması, anlaması, sahip olduğu gizil güçleri keşfetmesi, geliştirmesi ve bulunduğu topluma aktif uyum sağlayarak kendini gerçekleştirmesi için sistematik olarak ve profesyonelce sürdürülen psikolojik yardım hizmetleridir (Bacıoğlu vd., 2017:11). RPD hizmetleri bu alanda yetişmiş, uzman danışmanlar tarafından yürütülmektedir (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006:334).

Ülkemizde psikolojik danışman adaylarının cinsellikle ilgili konularda eğitimlerine ilişkin olarak atılan en somut adım, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun, Sağlık Bakanlığı'nın, Milli Eğitim Bakanlığı'nın, Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) ve İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı'nın işbirliği ile gerçekleştirilen "Gençlerin Cinsel Sağlığının Desteklenmesi" konulu bir projenin sonucunda YÖK'ün, 1999-2000 akademik yılından itibaren, Eğitim Fakültelerinde yürütülen rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programı da dâhil tüm lisans programlarında Cinsel Sağlık Eğitimi adıyla seçmeli bir ders açılması kararını almasıdır (Topkaya ve Sümer, 2010:140).

Rehber öğretmen adaylarının hem kendi sağlıkları hem de gelecekte öğrencilerine verecekleri danışmanlık açısından cinsel sağlık eğitimine yönelik derslerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü RPD lisans programı öğrencilerinin HPV enfeksiyon ve aşısına yönelik bilgi ve görüşlerini belirlemek, cinsel sağlığa yönelik farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma tanımlayıcı tiptedir. Araştırmanın yürütüldüğü fakültenin RPD lisans programı müfredatında Cinsel Sağlık Eğitimi (CSE) dersi beşinci yarıyıl döneminde (üçüncü sınıfın güz dönemi) iki saatlik seçmeli ders olarak yer almaktadır. Bu nedenle araştırmanın evrenini 2015–2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde eğitimlerine devam eden Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri bölümü RPD lisans programına kayıtlı 3. sınıf (N=59) ve 4. sınıf (N=94) olmak üzere toplam 153 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, evren örnek olarak kabul edilmiştir. Öğrencilerden okulda bulunan, araştırma kriterlerini karşılayan, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden ve formları eksiksiz dolduran toplam 112 öğrenci örneklemi oluşturmuştur. Veri toplamada CSE seçmeli dersini alan öğrencilerin ders dönemini tamamlanmış olmasına dikkat edilmiştir. Evrenin tamamına ulaşma hedefi doğrultusunda, bahar dönemindeki zorunlu bir dersin final sınavı sonrası öğrencilerden

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

öz-bildirim yöntemi ile anketler toplanmıştır. Evrenin %73.2'sine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmalar tarafından toplam 37 soruluk anket hazırlanmıştır. Katılımcıların tanıtıcı özelliklerini (yaş, cinsiyet, sınıf, medeni durumu), sigara kullanma, son üç yılda jinekolojik/ürolojik muayene yaptırma ve cinsel sağlık eğitimi dersini alma durumlarını ve HPV enfeksiyon ve aşısı hakkında bilgi alma ve almak isteme, HPV enfeksiyonu açısından kendini risk altında görme, aşı olma ve olmak isteme durumları ile evlilik öncesi kadın ve erkeğin cinsel deneyim kazanmasına yönelik görüşlerini içeren çoktan seçmeli ve açık uçlu 17 soru yer almaktadır. HPV enfeksiyonu ve aşısına yönelik bilgi düzeyini belirlemek için araştırmacılar tarafından literatür incelenerek hazırlanan (Topkaya ve Sümer, 2010; Önsüz vd., 2011; Güvenç vd., 2012; Çetin vd., 2014; Bozkurt vd., 2016) anket formu 20 maddeden oluşmaktadır. Soruların anlaşılırlığını değerlendirmek amacıyla 10 öğrenciye ön uygulama yapılmış, bu öğrenciler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Ön uygulama sonrası soru formunda düzenlemeler yapılarak son şekli verilmiştir. Tüm soruların yanıtlanma süresi 10-15 dakikadır.

Veri Analizi

Veri değerlendirmede SPSS 18.0 paket programı kullanılarak ortalama, standart sapma, sayı, yüzdelik hesaplamaları yapılmıştır. Öğrencilerin CSE seçmeli dersini alma durumları ile bilgi sorularına verdikleri yanıtlara yönelik istatistiksel karşılaştırmalarda ki-kare önemlilik testi kullanılmış olup, anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak alınmıştır.

Araştırma Etiği

Araştırmanın gerçekleşmesi için Bilimsel Etik Kurul'dan 24.05.2016 tarih, 2016-187 sayılı *Etik Onay*, araştırılmanın yapıldığı üniversitenin eğitim bilimleri bölümünden 31.05.2016 tarih, 87687 sayılı *Yazılı Kurum İzni* alınmıştır. Ayrıca, araştırma örneklemine dâhil edilen tüm öğrencilerden sözel onam alınmıştır.

Araştırma Sınırlılıkları

Araştırmanın sadece bir üniversitenin RPD öğrencileri ile yapılmış olması sınırlılığıdır. Farklı üniversitelerin öğrencileri ile tekrarlanabilir. Sonuçlar tüm RPD öğrencilerine genellenemez.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22.47±1.83 olup, %87.5'i kız, %12.5'i erkektir. Öğrencilerin %41.1'i 3. sınıfta, %58.9'u 4. sınıfta eğitim görmektedir. Bekar öğrenci oranı %98.2 olup, sadece iki öğrenci evlidir. Öğrencilerin %73.2'si sigara kullanmadığını, %33.0'ı son üç yılda jinekolojik/ürolojik muayene olduğunu belirtmiştir. Kız öğrencilerin %76.5'inin, erkek öğrencilerin %21.4'ünün cinsel yönden aktif olmadığı, erkeklerin evlilik öncesi cinsel deneyim kazanmasına %56.2'sinin, kızların evlilik öncesi cinsel deneyim kazanmasına %50.9'unun olumlu baktığı bulunmuştur.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsel Sağlık Eğitimi Dersini Alma ve Bilgi Almak İsteme Durumları

"Cinsel Sağlık Eğitimi" dersini alma durumu	**Sayı (n)**	**Yüzde (%)**
Evet	83	74.1
Hayır	29	25.9
HPV enfeksiyon ve aşısı hakkında bilgi alma durumu		
Bilgi almadım	71	63.5
Bilgi aldım	42	36.5
Toplam	**112**	**100.0**
HPV enfeksiyon ve aşısı hakkında okul dışında nereden bilgi aldınız?*		
İnternet	23	54.8
Televizyon/Radyo	16	38.1
Kitap/ Gazete/Dergi	16	38.1
Sağlık Personeli/Kuruluşu	15	35.1
Lise eğitimi sırasında	9	21.4
HPV enfeksiyon ve aşısı hakkında daha fazla bilgi isteme durumu		
Evet	102	91.1
Hayır	10	8.9
Bilgi almak istenilen cinsel sağlık konuları*		
CYBH	40	39.2
AP Yöntemleri	23	22.5
Üreme Anatomisi	21	20.6
Cinsel İstismar	19	18.6
Cinsel kimlik	15	14.7
Ergenlik	12	11.8
Toplumsal yapı	8	7.8

** Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.* *CYBH=Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar, AP=Aile Planlaması*

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Öğrencilerin %74.1 "Cinsel Sağlık Eğitimi" dersini almıştır. HPV enfeksiyon ve aşısı hakkında %63.5'inin okulda, %36.5'inin okul dışında bilgi aldığı bulunmuştur. Bilgi alan (n=42) öğrencilerin %54.8'i internetten, %38.1'i Televizyon/radyodan, %38.1'i kitap, gazete, dergilerden, %35.1'i sağlık personeli ya da kuruluşundan, %21.4'ü lise eğitimi sırasında bilgi edindiğini belirtmiştir. Öğrencilerin %91.1'i daha fazla bilgi almak istemekte olup, %39.2'si cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH), %22.5'i aile planlaması (AP) yöntemleri, %20.6'sı üreme anatomisi hakkında bilgi almak istediğini belirtmiştir (Tablo 1).

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Tablo 2. Öğrencilerin HPV Aşısı Olma ve İsteme Durumları

	CSE Dersi Alan (n=83) n (%)	CSE Dersi Almayan (n=29) n (%)	Toplam (n=112) n (%)
HPV aşısı olma durumu			
Evet	-	-	-
Hayır	83 (100.0)	29 (100.0)	112 (100.0)
Kendini HPV enfeksiyonu açısından risk altında görme durumu			
Evet	2 (2.4)	5 (17.2)	7 (6.2)
Hayır	32 (38.6)	9 (31.0)	41 (36.6)
Fikrim yok	49 (59.0)	15 (51.7)	64 (57.1)
HPV aşısı olmak isteme durumu			
Evet	16 (19.3)	4 (13.8)	20 (17.9)
Hayır	67 (80.7)	25 (86.2)	92 (82.1)
Neden aşı olmak istemiyorsunuz? (n=46)*			
Aşılar hakkında yeterli bilgim yok	27 (84.4)	11 (78.6)	38 (82.6)
Aşıların yan etkileri olduğunu düşünüyorum	2 (6.3)	2 (14.3)	4 (8.7)
Zorunlu olmadığını düşünüyorum	3 (9.3)	1 (7.1)	4 (8.7)
HPV aşısı ücretsiz olsa yaptırır mı?			
Evet	53 (63.9)	15 (51.7)	68 (60.7)
Hayır	30 (36.1)	14 (48.3)	44 (39.3)
HPV aşısı doktor önerirse yaptırır mı?			
Evet	76 (91.6)	28 (96.6)	104 (92.9)
Hayır	7 (8.4)	1 (3.4)	8 (7.1)

* *Yanıt verenler.*

Öğrencilerin hiçbiri HPV aşısı olmamıştır. HPV enfeksiyonu açısından sadece %6.2'si kendini risk altında gördüğünü belirtmiştir. Öğrencilerin %82.6'sının aşı hakkında yeterli bilgisi olmadığı, %82.1'inin aşısı olmak istemediği ancak %60.7'si aşı ücretsiz olursa, %92.9'u doktor önerirse aşı yaptıracağı bulunmuştur (Tablo 2).

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsel Sağlık Eğitimi Dersini Alma Durumlarına Göre HPV Enfeksiyonuna ve Aşısına Yönelik Bilgileri

HPV Enfeksiyon ve Aşısına Yönelik Bilgi Cümleleri		CSE Dersi Alan (n=83) n(%)	CSE Dersi Almayan (n=29) n(%)	Toplam n(%)	*p*
1.HPV genital siğillere neden olur.	Evet	15 (18.1)	9 (31.0)	24 (21.4)	2.145 0.143
	Hayır	68 (81.9)	20 (69.0)	88 (78.6)	
2. HPV serviks (rahim ağzı) kanserine neden olur.	Evet	13 (15.7)	10 (34.5)	23 (20.5)	4.665 **0.031**
	Hayır	70 (84.3)	19 (65.5)	89 (79.5)	
3. HPV penis kanserine neden olur.	Evet	4 (4.8)	4 (13.8)	8 (7.1)	2.306 0.129
	Hayır	79 (95.2)	25 (86.2)	104 (92.9)	
4. Birden fazla cinsel partnerin olması serviks kanseri riskini artırır.	Evet	29 (34.9)	13 (44.8)	42 (37.5)	0.896 0.344
	Hayır	54 (65.1)	16 (55.2)	70 (62.5)	
5. İlk cinsel deneyim yaşının erken olması (18 yaşından önce) serviks kanseri riskini artırır.	Evet	7 (8.4)	9 (31.0)	16 (14.3)	7.929 **0.005**
	Hayır	76 (91.6)	20 (69.0)	96 (85.7)	
6. Genital HPV pek çok insanda belirti vermez.	Evet	9 (10.8)	7 (24.1)	16 (14.3)	2.836 0.092
	Hayır	74 (89.2)	22 (75.9)	96 (85.7)	
7.HPV semptomları görülmese de kişi partnerine HPV bulaştırabilir.	Evet	16 (19.3)	11 (37.9)	27 (24.1)	4.087 **0.043**
	Hayır	67 (80.7)	18 (62.1)	85 (75.9)	
8.Kondom kullanmak HPV enfeksiyonundan kesinlikle korur.	Evet	4 (4.8)	8 (27.6)	12 (10.7)	10.045 **0.002**
	Hayır	79 (95.2)	21 (72.4)	100 (89.3)	

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

9.Sadece cinsel aktif kişiler HPV aşısı vurulmalıdır.	Evet	2 (2.4)	2 (6.9)	4 (3.6)	-
	Hayır	81 (97.6)	27 (93.1)	108 (96.4)	
10.HPV, aşı olmayı gerektirecek kadar ciddi bir enfeksiyon değildir.	Evet	-	2 (6.9)	2 (1.8)	-
	Hayır	83 (100.0)	27 (93.1)	110 (98.2)	
11.HPV'nin kesin tedavisi yoktur.	Evet	3 (3.6)	5 (17.2)	8 (7.1)	5.166 **0.023**
	Hayır	80 (96.4)	24 (82.8)	104 (92.9)	
12.HPV enfeksiyonu tedavisiz geçebilir.	Evet	1 (1.2)	-	1 (0.9)	-
	Hayır	82 (98.8)	29 (100.0)	111 (99.1)	
13.HPV aşısı tüm cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı korur.	Evet	3 (3.6)	3 (10.3)	6 (5.4)	-
	Hayır	80 (96.4)	26 (89.7)	106 (94.6)	
14.Aşıların tedavi edici etkisi vardır.	Evet	15 (18.1)	8 (27.6)	23 (20.5)	1.192 0.275
	Hayır	68 (81.9)	21 (72.4)	89 (79.5)	
15.Aşı yapılmadan önce herhangi bir test yapılması gerekir.	Evet	83 (100.0)	27 (93.1)	110 (98.2)	-
	Hayır	-	2 (6.9)	2 (1.8)	
16.HPV aşısı yapıldıktan sonra rutin Pap test (smear) yaptırmaya gerek yoktur.	Evet	-	1 (3.4)	1 (0.9)	-
	Hayır	83 (100.0)	28 (96.6)	111 (99.1)	
17.Aşının yeterli koruması için her 3 dozunun da yapılması gereklidir.	Evet	11 (13.3)	4 (13.8)	15 (13.4)	0.005 0.942
	Hayır	72 (86.7)	25 (86.2)	97 (86.6)	
18.Gebelikte HPV aşısı uygulanabilir.	Evet	1 (1.2)	2 (6.9)	3 (2.7)	-
	Hayır	82 (98.8)	27 (93.1)	109 (97.3)	

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

19.HPV aşısı emzirme döneminde olan bir anneye uygulanabilir.	Evet	73 (88.0)	25 (86.2)	98 (87.5)	0.059 0.808
	Hayır	10 (12.0)	4 (13.8)	14 (12.5)	
20.Ülkemizde erkeklere de HPV aşısı yapılabilir.	Evet	2 (2.4)	3 (10.3)	5 (4.5)	-
	Hayır	81 (97.6)	26 (89.7)	107 (95.5)	

Öğrencilerin, %21.4 HPV'nin genital siğillere, %20.5 serviks (rahim ağzı) kanserine ve %7.1 penis kanserine neden olduğunu bilmektedir (Tablo 3).

CSE dersini alan öğrencilerin, "Sadece cinsel aktif kişiler HPV aşısı vurulmalıdır", "HPV aşısı tüm cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı korur", "Aşıların tedavi edici etkisi vardır", "HPV aşısı yapıldıktan sonra rutin Pap test (smear) yaptırmaya gerek yoktur", "Gebelikte HPV aşısı uygulanabilir", "HPV aşısı emzirme döneminde olan bir anneye uygulanamaz" ifadelerine almayan öğrencilere göre daha yüksek oranda doğru yanıt vermişlerdir (Tablo 3).

CSE dersini almayan öğrencilerin, "HPV serviks (rahim ağzı) kanserine neden olur", "İlk cinsel deneyim yaşının erken olması (18 yaşından önce) serviks kanseri riskini artırır", "HPV semptomları görülmese de kişi partnerine HPV bulaştırabilir" ifadelerine alan öğrencilere göre daha yüksek oranda doğru yanıt verdiği saptanmış, gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). CSE dersini alan öğrencilerin, "Kondom kullanmak HPV enfeksiyonundan kesinlikle korur" ifadesine almayan öğrencilere göre daha yüksek oranda doğru yanıt verdiği saptanmış, gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 3).

Öğrencilerin doğru bilgilerinin yanında bazı konularda yanlış bilgilerinin olduğu görülmektedir. Öğrencileri; "HPV penis kanserine neden olur", "İlk cinsel deneyim yaşının erken olması (18 yaşından önce) serviks kanseri riskini artırır", "HPV'nin kesin tedavisi yoktur", "Aşı yapılmadan önce herhangi bir test yapılmasına gerek yoktur" ve "Ülkemizde erkeklere de HPV aşısı yapılabilir" maddelerine yönelik daha fazla yanlış bilgiye sahip oldukları görülmektedir (Tablo 3).

TARTIŞMA

Öğrencilerin %73.2'si sigara kullanmamaktadır. Servikal kanserden korunma yöntemleri arasında sigarayı bırakma ve smear ile tarama ilk sıralarda yer almaktadır (Özsaran vd., 2011:41). Öğrencilerin yarıdan fazlasının sigara kullanmaması, serviks kanseri açısından

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

risk faktörü olması bakımından düşünüldüğünde, sağlıklı ve bilinçli bir toplum açısından son derece önemlidir, sevindiricidir.

Çalışmada öğrencilerin çoğunluğu (%98.2) bekar olup, son üç yıl içinde %33.0'ü en az bir kez jinekolojik/ürolojik muayene olduğunu belirtmiştir. Ülkemizde cinselliğin ve üreme sağlığının evlilikle bağdaştırılması, bekar insanların cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin ihmal edilmesine neden olmaktadır (Kaya vd., 2007:444). Yapılan çalışmalarda da benzer şekilde muayene oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Donadiki ve ark. (2013:301,302) çalışmasında, sağlık dışı öğrencilerin %68.5'inin hiç jinekolojik muayene olmadığı, Bozkurt ve ark. (2016:28) İzmir'de hemşirelik bölümü kız öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada, kızların sadece %8.4'ünün jinekolojik muayene olduğu, erkek öğrencilerin ise hiçbirinin ürolojik muayene yaptırmadığı belirtilmiştir. Kültürel yapı, inanç ve değerler kadını özellikle genital bölgede herhangi işlem yapılmasından alıkoyabilmektedir (Gökgöz ve Aktaş, 2015:20). Çalışmada öğrencilerin sağlık bilincinin yeterli olmaması ya da kültürel yapı nedeni ile jinekolojik/ürolojik muayene yaptırma oranları düşük çıkmış olabilir. Genç nüfusun eğitim ve sağlık gereksinimleri karşılanmalıdır. Geleceğin RPD'larının kendi sağlıklarını koruma yönünde gösterecekleri olumlu davranışların, meslek yaşamlarında danışanlarına olumlu örnek olabilmeleri açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin kız öğrencilerin %23.5'i, erkek öğrencilerin %78.6'sı cinsel yönden aktif olduğunu belirtmiştir. Gazi Üniversitesi Mediko-Sosyal Merkezi Dermatoloji polikliniğine başvuran sağlık ve sağlık dışı bölümlerdeki öğrenciler ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %20.0'sinin (Kaymak vd., 2006:155), Çanakkale'de Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ise kız öğrencilerin %4.7'sinin, erkek öğrencilerin %25.3'ünün cinsel deneyimi olduğu, %99.2'sinin ilk cinsel deneyimlerini 16-19 yaşları arasında yaşadığı belirtilmiştir (Kaya vd., 2007:443). Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler ile yapılan çalışmada, kız öğrencilerin %28.1'inin, erkek öğrencilerin %71.9'unun cinsel ilişkisi olduğu belirtilmiştir (Siyez ve Siyez, 2009:53). Celal Bayar Üniversitesi sağlık dışı fakültelerde eğitim gören üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada, %38.9'unun cinsel deneyimi olduğu (Yanıkkerem et al., 2010:1707), Hitit Üniversitesi sağlık ve sağlık dışı fakülte öğrencileri ile yapılan çalışmada, %14.1'inin cinsel yönden aktif olduğunu, %72.3'ünün 18 yaşından önce cinsel ilişkiye başladığı belirtilmiştir (Yılmazel and Duman, 2014:3700). Taş ve ark. (2010:248) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %94.5'inin

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

cinsel yönden aktif olmadığı, aktif olduğunu ifade eden öğrencilerin %2.2'sinin 17-19 yaşları arasında ilk cinsel ilişkiyi yaşadığı belirtilmiştir.

Erken yaşta ve yeterli bilgiye sahip olmadan yaşanan cinsellik beraberinde CYBH risklerini de getirmektedir. Bu bağlamda gençlere ortaokul-lise yıllarında ulaşılması önem kazanmakta, doğru bilgilerle eğitim verilmesi gerekmektedir. Cinsellik eğitiminin başarısında eğitimi gerçekleştirenlere ait niteliklerin iyi olması önemlidir. Sağlık profesyonellerinin yanı sıra RPD uzmanlarının gençlerin cinsel sağlıklarına yönelik konularda farkındalıklarının yüksek olması, doğru bilgilerle danışmanlık yapması ve gerekli durumlarda sağlık ekibi ile işbirliği içinde olması gerekmektedir. Bunun için sağlık personeli ve eğitimi verecek kişilere de planlı eğitim programları düzenlenmelidir (Kaya vd., 2007:447). RPD öğrencilerin üniversite eğitimleri sırasında aldıkları dersler ve seminerlerle bu konudaki farkındalığın arttırılması önemlidir.

Öğrencilerin %56.2'si erkeklerin, %50.9'u kızların evlilik öncesi cinsel deneyim kazanmasına olumlu bakmaktadır. Tüm öğrencilerin erkeklerin evlilik öncesi cinsel deneyim kazanmasına daha fazla olumlu baktığı görülmektedir. Özellikle üniversite öğrencileriyle yürütülen araştırma sonuçları, üniversite eğitiminde toplumsal cinsiyet bakış açısına yönelik hala geleneksel görüşlere sahip olan öğrencilerin olduğunu, öğrencilere temel mesleki bilginin yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda duyarlılık kazandırılmasının gereğini vurgulamaktadır (Koçyiğit Özyiğit vd., 2017:317).

Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmada, erkek öğrencilerin %33.2'si bakire olmayan biriyle evlenmeyeceğini ifade etmiştir (Kaya vd., 2007:444). Üniversitede okuyan erkek öğrencilerle yapılan bir çalışmada, kadında evlilik öncesi cinselliğe yalnızca öğrencilerin %39.8'inin olumlu baktığı, buna karşın erkekte evlilik öncesi cinselliğe olumlu bakma oranının %64.8 olduğu belirtilmiştir (Civil ve Yıldız, 2010:60). Diyarbakır'da üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bekarete daha fazla önem verdikleri saptanmıştır. Türkiye'de Batı kültüründen etkilenen evlilik öncesi cinsel deneyime yönelik tutum ve davranış değişiklikleri olmasına rağmen, geleneksel kültür nedeniyle cinsiyete yönelik çifte standartlar halen devam etmektedir (Essizoglu et al., 2011:148). Gençlere rehberlik ederek kültürel özelliklerine uygun tutarlı tutum ve değerlerin oluşturulması cinsel sağlık eğitimleri ile mümkün olacaktır.

Cinsel sağlık eğitimi, genç insanlarda cinsellikle ilgili olumlu değerlerin ve tutumların gelişmesini sağlayarak, onların cinsel davranış bağlamında akılcı ve sorumlu seçimler

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

yapabilmelerini sağlar (İKGV, 2002:25). Bu bağlamda psikolojik danışmanların kendi cinsiyet rolü kurallarının ve tutumunun farkında olması beklenir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin gerekli farkındalığı kazanması, cinsiyete duyarlı bakış açısına sahip olması önemlidir. Bu konudaki bilgi ve becerileri meslek eğitimleri sırasında edinmeleri daha yararlı olacaktır (Koçyiğit Özyiğit vd., 2017:317, 318, 324).

Araştırmaya katılan öğrencilerin %74.1'i "Cinsel Sağlık Eğitimi" dersini almıştır. HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında %36.5'i bilgi aldığını belirtmiştir. HPV enfeksiyon ve aşısı hakkında okul dersleri dışında en çok sırasıyla; internetten (%54.8), televizyon/radyo (%38.1) ve kitap, gazete, dergi (%38.1) gibi görsel ve yazılı medyadan, sağlık personeli ya da kuruluşundan (%35.1) bilgi edindikleri belirlenmiştir.

Sağlık profesyonellerinin en güvenilir tıbbi bilgi kaynağı oldukları bir gerçektir. Buna rağmen yapılan çalışmalarda da benzer şekilde sağlık profesyonelinden bilgi alma oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Yunanistan'da sağlık ve sağlık dışı öğrencilerle yapılan çalışmada, aşı ile ilgili en yaygın bilgi kaynağının %55.8 medya, %48.8 ebeveynler, %34.3 kadın doğum uzmanı, %26.3 arkadaşlar, %19.5 okul ve %19.3 jinekolog dışındaki sağlık hizmeti sunucuları olduğu belirtilmiştir (Donadiki et al., 2013:304). Gazi Üniversitesinde beş farklı bölümde okuyan üniversite öğrencilerinin CYBH'lar konusunda kitap/dergi/ansiklopedi, radyo/TV/gazete ve okul derslerinden bilgi aldıkları, anne babalarından ve internetten bilgi alanların CYBH'lar konusundaki başarı oranlarının daha düşük olduğu belirtilmiştir (Kaymak vd., 2006:157). Güvenç ve ark. (2012:106) çalışmasında, %30.1'inin sağlık personelinden, %24.4'ünün basın üzerinden, %14.2'sinin internet üzerinden, Ghojazadeh ve ark. (2012:6116) çalışmasında, %90.6'sının üniversitedeki derslerinden, %4.6'sının internetten, %1.5'inin diğer kamu medyasından, %1.2'sinin dergilerden, %0.1'inin sağlık çalışanlarından bilgi edindiği belirtilmiştir. Çetin ve ark. (2014:144) çalışmasında ergen kızlar, HPV ile ilgili %39.6'sı yazılı ve görsel basından, %19.8'i internetten, %18.9'u sağlık çalışanından, %17.1'i okuldan ve %4.5'i arkadaşından bilgi aldıklarını söylemişlerdir. Koç'un (2015) çalışmasında, %11.7'sinin gazete ve dergilerden, %8.1'inin TV/radyo üzerinden, %6.4'ünün internet üzerinden, %4.5'inin kitaplardan bilgi edindiği belirtilmiştir.

Literatürde de görüldüğü gibi en yaygın bilgi kaynakları arasında internet ve medya yer almaktadır. Medya, halkı sağlık konularında bilgilendirmek ve eğitmek açısından önemli bir rol oynamaktadır (Donadiki et al., 2013:304). Toplum sağlığı açısından HPV aşısının ta-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

nıtılması ve serviks kanserinin önlenmesine ilişkin önlemlerin öğretilmesi amacıyla sözlü, yazılı, görsel iletişim araçları, internet yoğun ve etkili bir şekilde kullanılmalıdır (Çetin vd., 2014:146). Öğrencilerin cinsellikle ilgili doğru bilgi, beceri, olumlu tutum ve değerlere sahip olmaları, cinsel sağlıklarını korumaları ve cinsel konularda seçim yapabilme becerileri edinmelerine yardımcı olması bakımından önemlidir (Topkaya ve Sümer, 2010:147). Bu bağlamda öğrencilerin HPV enfeksiyon ve aşısı hakkında doğru bilgiler veren web sitelerine yönlendirilmeleri gerekmektedir.

HPV enfeksiyon ve aşısı konusunda öğrencilerin %91.1'nin daha fazla bilgi almak istediği bulunmuştur. Bilgi almak istenen konular sırasıyla; CYBH (%35.7), AP yöntemleri (%20.5), üreme anatomisi (%18.8)'dir. Kaya ve ark. (2007:444,447) çalışmasında, öğrencilerin %96.5'inin cinsel sağlık eğitim almak istediği ve CYBH (%73.5), ilk cinsel deneyim (% 56.2), hymen (%50.3), gebelikten korunma yöntemleri (%47.1), gebelik belirtileri (%27.6) ve vaginusmus (%3.2) konularında bilgi almak istedikleri belirtilmiştir. Topkaya ve Sümer'in (2010:145) yaptığı çalışmada, kadınların bilgi edinmeye ihtiyaç duyduğu konular sırasıyla, CYBH, HIV/AIDS ve bunlardan korunma yolları (%12.4), üreme anatomisi ve fizyolojisi (%11.9), toplum-kültür-cinsellik (%10.5), ergenlik (%8.2), toplumsal yapı ve cinsellik (%7.1), cinsel istismar (%5.6), cinsel kimlik (%4.5), AP ve doğum kontrol yöntemleri (%4.2)'dir.

Günümüzde öğrenme ihtiyacı sürekli olarak artmakta, bilgi ve becerilere yenilerini katmak gerekmektedir (Hoşgörür, 2016:115). Geleceğin rehber öğretmenlerinin öğrencilerine/danışanlarına yararlı olabilmek için kendi cinselliği konusunda sağlıklı tutum geliştirebilme, cinsellik konusunda bilgi ve görüşlerini güncelleştirebilme özelliklerine sahip olmaları gerekmektedir (İKGV, 2002:33). Bu bağlamda cinsel sağlık, üreme sağlığı konusunda daha fazla bilgi edinmek isteyen üniversite öğrencileri için ders dışında eğitim programlarına katılımının desteklenmesi, sürekli eğitimler ile güncel bilgilere ulaşmalarının sağlanması önem kazanmaktadır. Kişi sürekli öğrenme içinde olduğu zaman kendini de sürekli geliştirir, bu sayede kendine güveni artar, yaşamında daha mutlu ve daha verimli olur (Hoşgörür, 2016:118). Bu kapsamda amacı insanların sağlığını korumak ve üst seviyede tutmak olan hemşirelerin, üniversite öğrencilerinin cinsel sağlıklarını korumaya yönelik eğitim programlarında etkin olarak yer almalarının, gerekli farkındalığın oluşmasında yararlı olacağı düşünülmektedir (Gökgöz ve Aktaş, 2015:20).

HPV enfeksiyonu açısından öğrencilerin sadece %6.2'si kendini risk altında gördüğü belirlenmiştir. Bu sonucu öğrencilerin yarıdan fazlası (%69.6) cinsel yönden aktif olmaması

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ve birden fazla cinsel partnerin serviks kanseri riskini arttırdığını (%37.5) biliyor olmaları etkilemiş olabilir.

Çalışmada öğrencilerin hiçbiri HPV aşısı olmamıştır. Kendini risk altında görmeme HPV aşısı olma durumunu etkilemiş olabilir. Öğrencilerin %17.9'unun HPV aşısı olmak istediği ancak aşı hakkında yeterli bilgisi olmadığı (%82.6) için aşı olmak istemediği bulunmuştur. Aşı ücretsiz olursa %60.7'si, doktor önerirse %92.9'u HPV aşısı yaptıracağını belirtmiştir. Çetin ve ark. (2014:145) 13-18 yaş ergen kızlar ile yaptıkları çalışmada, aşıyı yaptırmak istemeyenlerin %40.9'u yetersiz bilgi, %26.4'ü maliyet, %16.4'ü kendini riskli görmeme, %16.4'ü de yan etkilerinden korkma sebebiyle aşı olmak istememektedir. Koç'un (2015) çalışmasında da %99.7'sinin HPV aşısı yaptırmadığı, %32.6'sının aşı olmak istediği, %37.5'inin ise aşılar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı belirtilmiştir. Yüksel ve ark. (2015:66) çalışmasında, öğrencilerin (%68.0) aşı konusunda yeterli bilince ve bilgiye sahip olmadıkları belirtilmektedir. Dağ ve ark. (2015:94) çalışmasında öğrencilerin %97.5'inin aşı yaptırmadığı, %47.5'inin aşı yaptırmak istediği, %57.5'inin HPV aşısı ve enfeksiyonu ile ilgili bilgilerini yetersiz bulduğu ve %65.0'inin HPV aşısının koruyuculuğuna inanmadığı belirtilirken, Bozkurt ve ark. (2016:31) çalışmasında, öğrencilerin %47.3'ünün aşı olmak istediği belirtilmiştir. Jones ve Cook'un (2008:26) Florida'da psikoloji eğitimi gören üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada, kızların %88.6'sının, erkeklerin ise %77.5'inin aşı olmak istediği belirtilmiştir. Hoque ve ark. (2013:4867) çalışmasında, katılımcıların %77.3'ünün aşı olmak istediği, ülkemizde yapılan çalışmalardan farklı olarak ise aşılanmayı kabul etmeyenlerin %78.9'unun enjeksiyondan, %15.8'inin aşının istenmeyen yan etkilerinden, %5.3'ünün ise ağrıdan korktuğu belirtilmiştir. Literatür sonuçları çalışma sonuçlarına benzer olup öğrencilerin aşı konusunda yeterli bilgiye sahip olmamalarının aşı olma durumlarını etkilediği belirtilmektedir. Oysaki, son yıllarda yapılan çalışılmalar serviks kanserinden korunma yolları içerisinde en önemli yöntemin HPV aşısı olduğunu göstermektedir (Özsaran vd., 2011:41). Jones ve Cook'un (2008:25) yaptığı çalışmada bilgi sorularına doğru yanıt veren katılımcıların diğer katılımcılara göre aşıyı kabul etme oranının daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Sağlık çalışanlarına bilinçlendirme konusunda önemli sorumluluklar düşmektedir. Öğrencilerin %92.9'u doktor önerirse aşı yaptıracağını belirtmiştir. Aşı olmayı etkileyen bir diğer konu da aşının ücretli olmasıdır. Çalışma sonucuna benzer şekilde Jones ve Cook'un (2008:25) çalışmasında, öğrencilerin %65.0'inin aşı ücretsiz olursa, %42.4'ünün ise doktor önerirse HPV aşı-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

sı yaptırabileceğini belirtilirken, Durusoy ve ark. (2010:4) çalışmasında, öğrencilerin %89.2'sinin, Bozkurt ve ark. (2016:31) çalışmasında %85.0'inin doktor önerirse, %61.7'sinin ücretsiz olursa aşı yaptırabileceği belirtilmiştir. Öğrencilerin HPV aşısı konusunda sağlık personelinin bilgi ve yönlendirmesine önem verdikleri görülmektedir. Ülkemizde HPV aşısının çocukluk çağı rutin aşı programında yer almaması hekimlerin bireysel uygulamalarına neden olmaktadır (Yıldırım vd., 2009:67). Kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının, aile hekimlerinin HPV aşısı ve enfeksiyonu ile ilgili tutum ve davranışları geliştirmeleri desteklenmelidir (Çetin vd., 2014:146).

Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Derneği ergenlik döneminde doktora başvuran ailelere bu konuda bilgi verilmesini ve aşı uygulamasında ailenin isteği de dikkate alınarak karar verilmesini önermektedir (Yıldırım vd., 2009:67). Ülkemizde yapılan adölesan kızların ve annelerinin HPV aşısına yönelik bilgi ve görüşlerinin incelendiği bir çalışmada da annelerin (%41) aşı hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları nedeni ile kızlarına aşı yaptırmadıkları belirtilmiştir (Yurtsev and Aksu, 2013:215). Ülkemizde HPV aşısı ücretlidir ve üç doz aşı uygulanması gerekmektedir. Henüz çalışıp para kazanmayan öğrencilerin aşı ücretini ailelerinin karşılaması gerekmektedir. Bu noktada ailelerin de aşı ile ilgili bilgi ve düşünceleri önem kazanmaktadır. Bu konuda halkın bilinçlendirilmesi özellikle primer hedef grup olan adölesan dönem genç kızların ve velilerinin dikkatinin çekilip bilgi düzeyinin arttırılması önemlidir (Özsaran vd., 2011:42).

Aileden eğitmenlere, yönetimden idari personele uzanan, öğrenci ile muhatap olan her bireye çeşitli düzeylerde sorumluluk gerektiren duyarlılık kazandırmada pek çok meslek elemanına rol ve sorumluluklar düşmektedir (Koçyiğit Özyiğit vd., 2017:317). Bu bağlamda üniversite öğrencilerine bilgi vermenin yanında toplumda farkındalık yaratmak adına aile eğitimlerinin de arttırılması, medyadan doğru bilgilerin halka ulaştırılması gerekmektedir.

Öğrencilerin HPV'nin genital siğillere (%21.4) ve serviks (rahim ağzı) kanserine (%20.5) neden olduğunu bilme oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Çorum'da Hitit üniversitesinde sağlık dışı bölümlerde eğitim gören öğrencilerin %10.1'i HPV enfeksiyonunun servikal kansere neden olduğunu, (Yılmazel and Duman, 2014:3701), İstanbul'da ergen kızların %32.4'ü HPV'nin cinsel bölgede siğil yaptığını (Çetin vd., 2014:144), İzmir'de ise hemşirelik öğrencilerinin %67.1'i HPV'nin genital siğillere, %76'sı serviks kanserine neden olduğunu (Bozkurt vd., 2016:33) bilmektedir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Güney Afrika'da fen bilimlerinde okuyan kız öğrencilerin %12.5'i HPV'nin servikal kansere neden olduğunu (Hoque et al., 2013:4866), İran'da bir üniversitenin tıp fakültesi, diş hekimliği, hemşirelik ve ebelik bölümlerinde okuyan öğrencilerin %78.6'sı HPV'nin genital siğillere neden olduğunu, %63.3'ü serviks kanseri için risk faktörü olduğunu ve %60.0'ı asemptomatik olduğunu (Ghojazadeh et al., 2012:6116) bilmektedir. Meksikalı üniversite öğrencilerinin çoğunun ise HPV'den haberdar olmasına rağmen, virüs ve önleme stratejileri hakkında sınırlı bilgiye sahip olduğu belirtilmiştir (Vogtmann et al., 2008:149).

HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında bilgi sahibi olmak korunma açısından olukça önemlidir. Öğrencilerin bu konuda eğitime gereksinimleri vardır. Aşıların koruyucu etkisine yönelik daha fazla bilgi verilmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin doğru yanıtları yanında bazı konularda yanlış bilgilerinin olduğu görülmektedir. Öğrencileri; "HPV penis kanserine neden olur", "İlk cinsel deneyim yaşının erken olması (18 yaşından önce) serviks kanseri riskini artırır", "Genital HPV pek çok insanda belirti vermez", "HPV semptomları görülmese de kişi partnerine HPV bulaştırabilir", "HPV'nin kesin tedavisi yoktur", "Aşı yapılmadan önce herhangi bir test yapılmasına gerek yoktur", Aşının yeterli koruması için her 3 dozunun da yapılması gereklidir" ve "Ülkemizde erkeklere de HPV aşısı yapılabilir" maddelerine yönelik daha fazla yanlış bilgiye sahip oldukları görülmektedir

Araştırmaya katılan öğrencilerden CSE dersini alanların, HPV aşısını sadece cinsel yönden aktif kişilerin olması gerekmediğini (%97.6), HPV aşısının tüm CYBH'a karşı korumadığını, aşıların tedavi edici etkisi olmadığını (%96.4), HPV aşısı yapıldıktan sonra da rutin Pap test (smear) yaptırmak gerektiğini (%100.0), gebelikte HPV aşısı uygulanmadığını (%98.8), emzirme döneminde olan bir anneye uygulanabileceğini (%88.0) dersi almayanlara göre daha yüksek oranda doğru bildikleri bulunmuştur. Ayrıca CSE dersini alanların, kondom kullanmanın HPV enfeksiyonundan kesinlikle korumadığını (%95.2) daha yüksek oranda doğru bildiği, gruplar arası karşılaştırmada istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). CYBH konusunda kondom gençlere en çok anlatılan yöntemdir.

Önsüz ve ark. (2011:558) yaptığı çalışmada, öğrencilerin %91.6'sı HPV'nin aşı olmayı gerektirecek kadar ciddi bir enfeksiyon olduğunu, %89.2'si HPV'nin belirti vermeden gelişebileceğini, %72.9'u tedavisiz geçemeyeceğini ifade etmiştir. Güdücü ve ark. (2012:322) çalışmasında, öğrencilerin %44.9'u HPV aşısının diğer CYBH'dan korumadığını belirtmiştir. Hoque ve ark. (2013:4866) çalışmasında, öğrencilerin %49.0'u HPV'nin cinsel

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

yolla bulaşan bir hastalık olduğunu, %62.5'i birden fazla cinsel partnerin olmasının serviks kanserini arttırdığını, %35.4'ü ilk cinsel deneyimin 18 yaşından önce olmasının servikal kanser riskini arttırdığını belirtmiştir. Yılmazel ve Duman'nın (2014) çalışmasında, sağlık dışı öğrencilerin %5.1'i birden fazla cinsel partneri olan kadınlarda servikal kanserin daha fazla görüldüğünü, %7.3'ü ilk cinsel deneyim yaşının erken olmasının serviks kanseri için risk faktörü olduğunu, %96.9'u kondom kullanımının HPV enfeksiyonundan korumadığını, %96.9'u HPV aşısının diğer CYBH'dan korumadığını ve %68.8'i HPV aşısının sadece kadınlara yapılacağını ifade etmiştir. Çetin ve ark. (2014:144) çalışmasında, *HPV cinsel yolla bulaşan bir hastalık mıdır?* sorusuna %55'i doğru yanıt vermiştir. Bozkurt ve ark. (2016:33) çalışmasında, %91.0'i birden fazla cinsel partnerin olmasının servikal kanser riskini arttırdığını, %73.1'i ilk cinsel deneyim yaşının erken olmasının serviks kanseri için risk faktörü olduğunu belirtmiştir.

CSE dersini almayan öğrencilerin, HPV'nin serviks (rahim ağzı) kanserine neden olduğunu (%34.5), ilk cinsel deneyim yaşının erken olmasının (18 yaşından önce) serviks kanseri riskini arttırdığını (%31.0), semptom görülmese de kişinin partnerine HPV bulaştırabileceğini (%37.9) dersi alanlara göre daha yüksek oranda bildikleri, gruplar arası karşılaştırmada istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur.

Cinsel eğitim programları ile öğrencilerin bilgi düzeylerinin artması ve olumlu tutum geliştirmesi son derece önemlidir (Üstündağ, 2017:3). Bilgi düzeyinin yüksek olması beraberinde koruma davranışlarını da getirecektir. Cinsel sağlık eğitimi dersinin iki saatlik seçmeli bir ders olması cinsel sağlık konularına yönelik kapsamlı bilgiler verilmesi açısından yeterli olmamaktadır. Cinsel sağlık konularında bilgilendirme, danışmanlık ve gerekli durumlarda klinik hizmet verilen bir olanak sağlanmadığı takdirde üniversite öğrencilerinin daha fazla risk altında olabileceği unutulmamalıdır (Kaymak vd., 2006:159).

SONUÇ

Araştırma sonucunda, RPD öğrencilerinin HPV enfeksiyon ve aşısına yönelik bilgilerinin kısmen yeterli olduğu görülmektedir. Yeterli bilgileri olmadığı için hiçbiri HPV aşısı yaptırmamıştır. Doktor önerirse aşı yaptırmayı düşünen öğrenci sayısı daha fazladır. Öğrencilerin çoğunluğunun Cinsel Sağlık Eğitimi seçmeli dersi almasına rağmen bilgi durumlarını arttırma yönünde dersin etkisi olmadığı, en fazla internet ve medyadan bilgi edindikleri ve bilgi edinmeye ihtiyaç duydukları cinsel sağlık konuları olduğu belirlenmiştir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ÖNERİLER

Bu araştırma ile öğrencilerin hem kendi sağlıkları hem de mezuniyet sonrası öğrencilerine/danışanlarına verecekleri cinsel sağlık eğitimi açısından farkındalık yaratılacağı düşünülmektedir.

Gençlerin sağlıklarının desteklenmesi ve geliştirilmesi ülkelerin önemli eğitim ve sağlık politikalarından biridir. Sağlık dışı fakülte/yüksek okullarda cinsel sağlığa yönelik seçmeli derslerin yaygınlaştırılması, kapsamının genişletilmesi ve daha çok öğrenciye ulaşılmasına ihtiyaç vardır. Öğrencilerin gelişen teknoloji ile birlikte ellerindeki akıllı telefonlarla istedikleri an internetten araştırma yapabildikleri düşünüldüğünde, doğru bilgi veren web sayfaları konusunda üniversite derslerinde eğitim verilmesi yerinde olacaktır. Bunun dışında farkındalık yaratmak için ilgili konularda seminerler düzenlenmesi, eğitim projeleri oluşturulması önerilebilir. Sağlık çalışanlarının bu programlarında etkin olarak yer almalarının, gerekli farkındalığın oluşmasında yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

ARTUK, C., GÜL, H.C., COŞKUN, Ö. (2013). Human Papilloma Virüs (HPV) aşılamasına güncel bakış. TAF Preventive Medicine Bulletin, 12(3): 327-334 DOI: 10.5455/pmb.1-1334292626

BACIOĞLU, S.D., KOCABIYIK, O.O., MALKOÇ, A., (2017). Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğrencilerinin okullardaki rehberlik servisini değerlendirmeleri. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 1-18

BOZKURT, Ö.D., HADIMLI, A., ŞEN, E., İKDE ÖNER, Ö., ÖZTÜRK CAN, H., (2016). Hemşirelik öğrencilerinin Human Papilloma Virüs (HPV) enfeksiyonu ve aşısına yönelik bilgi ve görüşleri: Bölgesel farklılıklar. Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Ana Çocuk Sağlığı Dergisi (JACSD), 5: 23-48 DOI: 10.17367/JACSD.2016516855

CİVİL, B., YILDIZ, H., (2010). Erkek öğrencilerin cinsel deneyimleri ve toplumdaki cinsel tabulara yönelik görüşleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 3(2): 58-64

ÇETİN, O., VERİT, F.F., KESKİN, S., ZEBİTAY, A.G., DEREGÖZÜ, A., USTA, T. YÜCEL, O., (2014). Ergen kızların human papilloma virüsü ve aşısı hakkındaki bilgi düzeyleri. Türk Ped Arş., 49:142-147 DOI:10.5152/tpa.2014.1545

DAĞ, H., DÖNMEZ, S., SEZER, H., ŞENDAĞ, F., SEVİL, Ü., SARUHAN, A., (2015). İki farklı öğretim tekniğinin hemşirelik öğrencilerinin HPV ile ilgili bilgi düzeylerine etkisinin incelenmesi. Gazi-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

antep Med J, 21(2): 90-98 DOI: 10.5455/GMJ-30-168267

DONADIKI, E.M., JIMÉNEZ-GARCIA, R., HERNÁNDEZ-BARRERA, V., CARRASCO-GARRIDO, P., LÓPEZ DE ANDRÉS, A., JIMENEZ-TRUJILLO, I., VELONAKIS, E.G., (2013). Knowledge of the HPV vaccine and its association with vaccine uptake among female higher-education students in Greece. Human Vaccines & Immunotherapeutics, 9(2): 300–305 DOI: http://dx.doi.org/10.4161/hv.22548

DURUSOY, R., YAMAZHAN, M., TASBAKAN, M.I., ERGİN, I., AYSİN, M., PULLUKÇU, H., YAMAZHAN, T., (2010). HPV vaccine awareness and willingness of first-year students entering university in western Turkey. Asian Pac J Cancer Prev, 11:1-6

ESSIZOGLU, A., YASAN, A., YILDIRIM, E.A., GURGEN, F., OZKAN, M., (2011). Double standard for traditional value of virginity and premarital sexuality in Turkey: A university students case. Women & Health, 51(2): 136-150 DOI: http://dx.doi.org/10.1080/03630242.2011.553157

GHOJAZADEH, M., AZAR, Z.F., SALEH, P., NAGHAVI-BEHZAD, M., AZAR, N.G., (2012). Knowledge and attitude of Iranian university students toward human papilloma virus. Asian Pacific J Cancer Prev, 13(12): 6115-6119 DOI: 10.7314/APJCP.2012.13.12.6115

GÖKGÖZ, N., AKTAŞ, D., (2015). Kadınların serviks kanseri ve pap smear testi yaptırma durumlarına yönelik farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Yıldırım* Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi, 3(2): 11-23

GUDUCU, N., GONENC, G., ISCI, H., YIGITER, A.B., DUNDER, I., (2012). Awareness of human papilloma virus, cervical cancer and hpv vaccine in healthcare workers and students of medical and nursing schools. Journal of Clinical and Experimental Investigations, 3(3): 318-325 DOI: 10.5799/ahinjs.01.2012.03.0171

GÜVENÇ, G., AKYÜZ, A., SEVEN, M., (2012). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin human papilloma virüs enfeksiyonu ve aşıları ile ilgili bilgi ve tutumlarının belirlenmesi. Gülhane Tıp Dergisi, 54:104-110

HATUNOĞLU, Y., HATUNOĞLU, Y., (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanları. Kastamonu Eğitim Dergisi, 14(1): 333-338

HOQUE, M.E., GHUMAN, S., HAL, G.V., (2013). Human papillomavirus vac-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

cination acceptability among female university students in South Africa. Asian Pac J Cancer Prev, 14(8): 4865-4869 DOI: http://dx.doi.org/10.7314/APJCP.2013.14.8.4865

HOŞGÖRÜR, V., (2016). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri. NWSA Education Sciences (NWSAES), 1C0657, 11(3): 114-125 DOI: http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2016.11.3.1C0657

İNSAN KAYNAĞINI GELİŞTİRME VAKFI (İKGV). (2002). Öğretmen adayları için cinsel sağlık eğitimi. Ceren Yayın Dağıtım, Renk Matbaası, 4. Baskı, İstanbul, ss.1-235

JONES, M., COOK, R. (2008). Intent to receive an HPV vaccine among university men and women and implications for vaccine administration. Journal of American College Health, 57(1): 23-32 DOI: 10.3200/JACH.57.1.23-32

KAYA, F., SERİN, Ö., GENÇ, A., (2007). Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. *T*SK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6(6): 441-448

KAYMAK, Y., AÇIKEL, C.H., GÖÇGELDİ, E., GÜLEÇ, M., ŞİMŞEK, I., (2006). Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi düzeylerinin saptanması. Turkiye Klinikleri J Dermatol, 16: 153-159

KOC, Z., CINARLI, T. (2015). Cervical cancer, human papillomavirus, and vaccination knowledge, awareness, and practices among Turkish hospital nurses. Nursing Research, 64(6): 452–465 DOI: 10.1097/NNR.0000000000000125

KOC, Z. (2015). University students' knowledge and attitudes regarding cervical cancer, human papillomavirus, and human papillomavirus vaccines in Turkey. Journal of American College Health, 63(1): 13-22 DOI: http://dx.doi.org/10.1080/07448481.2014.963107

KOÇYİĞİT ÖZYİĞİT, M., ALKAN, E., YILMAZ, M., (2017). Toplumsal Cinsiyet Rolleri Duyarlılığı Grup Rehberliği Programının Psikolojik Danışman Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarına Etkisi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(49): 315-326

ÖNSÜZ, M.F., TOPUZOĞLU, A., BİLGİ, Z., YILMAZ, M., AMUK, N., FAHRİDİN, F., (2011). Bir tıp fakültesinde kadın hastalıkları ve doğum stajını yapmış öğrencilerin HPV aşısı hakkında bilgi düzeyleri ve tutumlarının değerlendirilmesi. TAF Prev Med Bull, 10(5): 557-564

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ÖZCAN, H.C., BALAT, Ö., (2015). Jinekolojik onkolojide human papilloma virüsünün yeri. Türkiye Klinikleri J. Gynecol Obst-Special Topics, 8(1): 34-39

ÖZSARAN, Z., DEMİRCİ, S., ARAS, A.B., (2011). Tıp fakültesi öğrencileri arasında HPV aşısı bilgi düzeyini değerlendiren anket çalışması. Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi, 2: 40-44

ÖZTÜRK, B., SİYEZ, D.M., (2015). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerine yönelik cinsel eğitim programının etkililiğinin incelenmesi. Ege Eğitim Dergisi, (16)1: 30-55

SİVASLIOĞLU, S., (2012). Özel virüs aşıları–2. Ankara Medical Journal, 12(2): 71-76

SİYEZ, D.M., SİYEZ, E., (2009). Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklara ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesi. Türk Üroloji Dergisi, 35(1): 49-55

ŞAHBAZ, A., EROL, O. (2014). HPV aşı uygulamaları. *Obstet Gynecol*, 2, 126-130. DOI: 10.4274/tjod.22230

TAS, F., ISLER, A., ESENAY, F.I., AKSIT, S., BASBAKKAL, Z., (2010). Awareness of Turkish nursing students about risk factors for cervical cancer and prophylactic human papillomavirus vaccine. Sexuality and Disability, 28(4): 245-253 DOI: 10.1007/s11195-010-9172-6

TOPKAYA, N., SÜMER, Z.H., (2010). Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Cinsel Bilgi Kaynakları, Yeterlilik Algıları ve Bilgi İhtiyaçları. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(34): 139-151

ÜNSAL ATAN, Ş., DURAN TAŞÇI, E., ŞEN, S., BOLSOY, N., SEVİL, Ü., (2012). Üniversite öğrencilerinin cinsellik ve aile planlaması yöntemleri konusundaki bilgi, görüş ve uygulamaları. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 28(1):13-25

ÜSTÜNDAĞ, A., (2017). Cinsel sağlık ve üreme sağlığı eğitiminin gençler üzerinde etkisinin değerlendirilmesi. Başkent University Journal of Education, 4(1): 1-10

VOGTMANN, E., HARLOW, S.D., VALDEZ, A.C., CARLOS, J., VALDEZ, C., LAZCANO PONCE, E., (2011). HPV knowledge in Mexican college students: Implications for intervention programmes. Health Soc Care Community, 19(2):148–157 DOI: 10.1111/j.1365-2524.2010.00954.x

YANIKKEREM, E., PIYAN, G., KAVLAK, T., KARADENIZ, G., (2010). Assessing the role of education on Turkish university students' knowledge about HPV

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

and related diseases. Asian Pac J Cancer Prev, 11: 1703-1711

YILDIRIM, M., DÜZOVALI, Ö., KANIK, A., KIRIK, Ö. (2009). Türkiye'deki çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanlarının insan papilloma virüs aşısı konusundaki bilgi ve tutumları. Çocuk Enf Derg, 3: 62-68

YILMAZEL, G., DUMAN, N.B., (2014). Knowledge, attitudes and beliefs about cervical cancer and human papilloma virus vaccination with related factors in Turkish University Students. Asian Pac J Cancer Prev, 15(8): 3699-3704 DOI: http://dx.doi.org/10.7314/APJCP.2014.15.8.3699

YURTSEV, E., AKSU, H., (2013). Adolescent girls and their mothers' knowledge and opinions about human papilloma virus vaccine. Current Women's Health Reviews, 9(4): 215-222

YÜKSEL, K.B., ŞENCAN, H., KABİL KUCUR, S., GÖZÜKARA, İ., SEVEN, A., POLAT, M., KESKİN, N., (2015). Human Papilloma Virus (HPV) enfeksiyonu ve HPV aşısı hakkında bilgi düzeyi ve genel eğilimler; Dumlupınar Üniversitesi-Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ndeki doktor, hemşire ve sağlık personellerini içeren anket taraması. Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi, 12(2): 64-67

YAZAR NOTU: Bu araştırma, I. Uluslararası II. Ulusal Kadın Hastalıkları ve Ana Çocuk Sağlığı Kongresinde, 07 Ekim 2016 tarihinde sözel bildiri olarak sunulmuştur. Kongre kitabında yayınlanan özet bildirinin genişletilmiş halidir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Although HPV is harmless for most of people, early sexual intercourse, multiple sexual partners, smoking and immunosuppression are risk factors for cervical cancer (Koc and Cinarli, 2015: 452). Even a single sexual contact is sufficient for the passing of HPV, the infection can develop as soon as one month after first sexual intercourse (Artuk et al., 2013: 326). HPV vaccines are effective only when the vaccine is applied to individuals before the virus is encountered, ie before the first sexual experience (Sivaslioglu, 2012: 73, Sahbaz and Erol, 2014: 127). According to the results of the study on the attitude towards HPV vaccination and the knowledge level of the community, worries of the community, side effects and reliability, effectiveness, cost, false sense of security given as a result of vaccination, and the fear of increased sexual activity (Sahbaz and Erol, 2014: 127). However, it is stated that there is a positive correlation between receiving information about sexuality from reliable sources by adolescents and thinking about postponing sexual intercourse (Ozturk and Siyez, 2015: 33). In a study, it was stated that a large majority of adolescents prefer sexual education to be given by specialists and they account school psychologic counselors among the experts who can give this education (Topkaya and Sumer, 2010: 140). Education and information provided by health professionals will make it easier for young people to accept their physical and sexual development during adolescence (Ustundag, 2017: 2). As a result of "Supporting the Sexual Health of Young People" project which was conducted in cooperation with the United Nations Population Fund (UNFPA) , the Ministry of Health, the Ministry of National Education, the Council of Higher Education (CoHE) and the Human Resource Development Foundation, CoHE decided to open an elective course in the name of Sexual Health Education (SHE) in all undergraduate programs including the undergraduate program of psychological counseling and guidance conducted in Education Faculties since the academic year of 1999-2000 (Topkaya and Sumer, 2010:140). This is the most concrete step taken with regard to the education of psychological counselors on sexuality related issues in Turkey. **Aim:** This study was conducted in order to determine the knowledge and opinions about the infection and vaccination of Human Papilloma Virus (HPV) of Psychological Counseling and Guidance students and to raise awareness about the subject. **Methods:** The descriptive study was conducted with 112 students enrolled in the undergraduate program of PCG of the Department of Educational Sciences, the Faculty of Education of an university who voluntarily participated to the study and filled the forms completely. In the study, a

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

questionnaire with a total of 37 questions including HPV infection and vaccination information and opinions was prepared according to the literature. The questionnaire which was prepared by the researchers to determine the knowledge level of HPV infection and vaccination, consisted of 20 items (Topkaya and Sumer, 2010; Onsuz et al., 2011; Guvenc et al., 2012; Cetin et al., 2014; Bozkurt et al., 2016). In the evaluatinon of the data, average, standard deviation, number and percentage calculations, chi-square test were made in SPSS 18.0 program. $p<0.05$ was considered as statistically significant. The written permissions were obtained from the Scientific Ethical Committe and the related institution, verbal consents were obtained from the students who included in the sample of the study. The response time for all questions is 10-15 minutes. The questionnaires were collected by self-report method and it was reached to 73.2% of the universe. **Results:** The mean age of the participant students was 22.47±1.83, 87.5% of them were female, while 12.5% of them were male. The majority of them (98.2%) were single, 69.6% of them were not sexually active, 73.2% of them were not using cigarettes, 33.0% of them were gynecologically/ urologically examined in the last three years. It was found that 63.5% of the students who took the "Sexual Health Education" course (74.1%) got information about HPV infection and vaccination, they mostly obtained knowledge from internet and media in addition to school courses. None of the students were not vaccinated for HPV. If the vaccine is free, 60.7% of them stated that they will be vaccinated. If the doctor suggests, 92.9% of them stated that they will be vaccinated for HPV. 91.1% of the students wanted to get more information, 39.2% of them stated that they wanted to get more information about sexually transmitted diseases, 22.5% of them stated that they wanted to get more information about family planning methods and 20.6% of them stated that they wanted to get more information about reproduction anatomy. 21.4% of the students were stated that HPV causes genital warts, 20.5% of the students were stated that HPV causes cervical cancer and 7.1% of the students were stated that HPV causes penis cancer. It was found that the students who participated to the study, who took the SHE course better knew HPV vaccination is not only required for sexually active persons (97.6%), did not protect against HPV vaccine against all sexually transmitted diseases (STDs), vaccines do not have therapeutic effect (96.4%), routine papanicolaou smear test must be applied after the application of HPV vaccine (100.0%), HPV vaccination is not applied in pregnancy (98.8%) and HPV vaccination can be applied to breastfeeding mothers (88.0%) compared to the students who did not take the course. In addition, it was found that the use of condoms in the SHE course areas was not well protected from HPV infection (95.2%) and was found to be statistically significant ($p<0.05$). **Conclusions:** As a result of the study, PCG students' knowledge

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 165 K: 274
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

about HPV infection and vaccination seems to be partially satisfactory. None of them had HPV vaccination because they did not have enough information. If the doctor suggested, the number of students who considered to vaccinate increase. Although the majority of the students took the Sexual Health Education elective course, it was determined that the course has no effect on increasing the information. They mostly obtain information from the internet and the media, they need to obtain information on sexual health issues. It is thought that the course of sexual health education is important for the students own health and to be able to consult young people with the correct information in their professional lives. **Recommendations:** It is thought that students will be aware of their own health and sexual health education they will give to their students/ clients after graduation, with this study. There is a need to generalize the elective courses for sexual health in non-health faculties/ colleges, to widen its scope and to reach more students. The students should be trained on web pages that provide accurate information in university courses when they are thought to be able to research from the internet whenever they want with their smartphones as a result of technological developments. Otherwise, it is suggested to organize seminars on awareness raising related issues and to establish training projects. It is believed that health care workers' involvement in these programs will be beneficial in the generation of the required awareness.

A C E D
ULUSLARARASI AİLE ÇOCUK VE EĞİTİM DERGİSİ
International Journal of Family, Child and Education

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLARIN YAZIYI TANIMA VE AYIRT ETME BECERİSİNİN İNCELENMESİ (1)

THE RESEARCH OF CHILDREN'S ABILITY OF RECOGNITION AND DIFFERENTIATION ABOUT WRITING IN PRESCHOOL PERIOD

Döndü Neslihan BAY

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi A.D., Eskişehir / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-2656-0458

Öz: Amaç: Okul öncesi dönemde yazma ve okuma becerilerinin gelişimsel sürecinde gözlenebilir temel kazanımları arasında çocuğun yazıyı ayırt etmesi ve tanıması becerileri yer almaktadır. Araştırmanın genel amacı okul öncesi dönemdeki çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme düzeylerinin ortaya konulmasıdır. **Yöntem**: Bu amaç doğrultusunda betimsel bir araştırma yapılmış ve tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada tipik durum örnekleme yöntemine göre bir kurum anaokulu belirlenmiştir. Araştırma, anaokulunda 5 yaş grubunda eğitim alan 50, 4 yaş grubunda eğitim alan 34 çocuk olmak üzere toplam 84 çocuk üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze görüşme yöntemi ile 5 sorudan oluşan kontrol listesi uygulanmıştır. **Bulgular**: Araştırmada çocukların yazıyı gösterme, yazının okunduğu yönü gösterme, kelimeyi gösterme, harfi gösterme ve noktalama işaretini gösterme düzeyleri belirlenmiş; yaş ve cinsiyet durumlarına göre farklılıklar incelenmiştir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde kız çocukların yazıyı, yazının okunduğu yönü ve kelimeyi gösterme düzeyinin daha yüksek; erkek çocukların ise noktalama işaretini gösterme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. 5 yaşında olan çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme düzeylerinin maddelerin genelinde daha yüksek olduğu görülmüştür. **Sonuç**: Araştırmanın sonucunda çocukların harfi tanıma ve ayırt etmede en yüksek düzeyde doğru cevabı verdikleri (%88), kelimeyi tanıma ve ayırt etmede ise en düşük düzeyde (%39) doğru cevap verdikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Yazıyı Tanıma, Yazıyı Ayırt Etme

Abstract: Aim: Child's ability of recognition and differentiation about writing is among the main observable acquisition in the development of literacy skills. The general aim of the research is to display the preschool children's level of recognition and differentiation about writing. **Method**: In accordance with this aim, a descriptive research was conducted and a screening method was used. A kindergarten was determined according to the typical case sampling method. The research was carried out 84 children in all, 50 of whom were educated in 5 years group and 34 of whom were educated in 4 years group. The face to face interview method and the control list consisting of 5 questions were applied. **Results**: In research, the level of preschool children's ability to show writing, the reading direction of writing, the punctuation marks, letter and word were determined; differences according to age and gender of children were examined. When evaluated according to the gender, it was seen that girls' level of showing writing, the reading direction of writing and letter was higher; boys' level of showing punctuation marks was higher. Children's level of recognition and differentiation about writing at 5 years were found higher in general. **Conclusion**: As a result of the research, it was found that children gave the highest level of correct answer in recognition and differentiation of letter (%88); the lowest level of correct answer in recognition and differentiation of word (%39).

Key Words: Preschool, Writing Recognition, Writing Differentiation

Doi: 10.17359/ACED.2017.3.3

(1) Sorumlu Yazar: Döndü Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi A.D., Eskişehir / Türkiye, bayneslihan@gmail.com, Geliş Tarihi / Received: 11.09.2017 Kabul Tarihi/ Accepted: 26.12.2017 Makalenin Türü: Type of article (Araştırma ve Uygulama / Research and Application) Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yok / None "Etik Kurul Raporu Yok - None Ethics Committee

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

GİRİŞ

Çocuklar sosyal çevrelerinde farklı amaçlarla yazı yazan bireylerle karşılaşmakta ve etkileşimler sonucunda yazının işlevini ve şeklini anlamaya başlamaktadırlar. Çocuklar süreç içinde çevrelerinden edindikleri bu bilgiler sayesinde yazma becerisinin gelişimsel aşamaları olan karalama, resim yapma, çizgi çizme, harf benzeri şekiller yazma aşamalarından geçerek en sonunda formal yazmayı öğrenmeye doğru ilerlemektedirler (Mukosa-Mogaye, 2003: 72). Çocuğun bu süreçte edinmesi ve geliştirmesi gereken anahtar becerilerden birisi yazı farkındalığı becerisidir. Yazı farkındalığı, yazının görünüşü ve taşıdığı anlamı, kitabın nasıl tutulacağını, kitabın sayfalarının nasıl çevrileceğini, okumaya nereden başlanılacağını ve okumanın soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru yapıldığını anlamayı içermektedir (Griffith et al., 2008:11-15; Justice et al., 2005: 229-243; Soderman et al., 2005: 45-52). Bir diğer ifade ile sözlü ve yazılı dil arasındaki ilişki ile yazı formu ve fonksiyonlarını çocuğun tanıma becerisidir (Justice and Ezell, 2001: 207- 225). Bu beceri beş aşamada gelişmektedir. Birinci aşamada, çevrelerinde bulunan yazıları çocuklar keşfetmeye başlarlar. 2- 3 yaşından itibaren çocuklar sıklıkla karşılaştıkları yiyecek ve içecek ambalajları üzerindeki yazıları resimleri ve şekilleriyle birlikte fark etmeye başlarlar. İkinci aşamada, yazının daha yoğun olarak kullanıldığı hikâye kitabı, gazete, alışveriş listesindeki yazılar fark edilir. Aynı zamanda okumanın temel unsurlarından olan yazının yönü ve düzeni fark edilmeye başlanır. Yazıyla ilgili bazı kavramlar anlaşılmaya başlanır. Üçüncü aşamada, yazının şekli ve işlevi anlaşılmaya başlanır. Dördüncü aşamada, sözel olarak yazı ile ilgili kavramlar iletişim aracı olarak kullanılmaya başlanır. Son aşamada ise sözcükler arasındaki benzer ve farklılıklarının görülmeye başlandığı daha karmaşık beceriler kullanılmaya başlanır (Ezell and Justice, 2005: 87). Bu beceriler yazının sembollerden meydana geldiğini; bu sembollerin ise, harf veya harf gruplarından oluştuğunu ve bu harf ve harf gruplarının ise kelimeleri oluşturduğunun anlaşılmaya başlanmasıdır (Ergül vd., 2016: 1465-1466; Griffith et al., 2008:11-15; Güneş, 2007: 97-98).

Bu bağlamda çocuğun edinmesi gereken bir diğer anahtar beceri ise kelime farkındalığıdır. Kelime farkındalığı çocuğun yazılan ve konuşulan kelimeler arasındaki ilişkiyi fark etmesi ile yazı ve konuşmayı birbirinden ayıran kelimelerin farkına varma becerisidir. Bu beceriye sahip olan çocuk kelimeyi parmağıyla gösterebilmelidir. Yazı farkındalığında olduğu gibi bu beceride okul öncesi yıllarında ortaya çıkar. Bu dönemde çocuklar alfabeyi ezbere söyleyerek ve yazıda var olan harfleri ve kelimeleri tanıyarak yazıyı iletişim aracı olarak kullanmaya başlar (Justice and Ezell,

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

2001: 207- 225). Okul öncesi dönmede bu becerilerin nasıl ortaya çıktığına yönelik yapılan araştırmalar gelişimsel süreci ortaya koymaktadır. Molfese ve ark.'ın (2011) 286 çocuk ile yaptıkları araştırmada çocukların anaokulunda ve anasınıfındaki isim yazma ve harf yazma becerilerini değerlendirilmiş ve küçük yaşlardan itibaren harfleri kullandıkları belirlenmiştir. Stellakis ve Kondyli (2004) okul öncesi dönemdeki 172 (41- 72 aylık) çocuğun yazılarında yazı ve resim arasında farklılığı gösterdiklerini ve harfe benzeyen şekiller yazma, yazının yönünü doğru yazma ve sözcükler arasındaki boşluklar bırakma gibi yazılı dile ait özellikleri gösterdiklerini ortaya çıkarmıştır.

Çocuklar, ilk olarak resimler ve işaretlere daha sonra kelime ve harflere odaklanmaktadır. Çocuklar sembollerin anlamlarını anlamaya başlamaları sonucunda ses farkındalığı becerileri de gelişmeye başlamaktadır. Eğer sesler ile yazı arasındaki ilişki çözülemezse, okumanın şifresi çözülememektedir (Ergül vd., 2016: 1463-1464; Griffith et al., 2008:11-15; Vacca et al., 2006: 87; Soderman vd., 2005:73; Epspinosa and Burns, 2003: 47-59). Dolayısıyla bu beceriler, daha sonraki yıllarda kazanılacak olan okuma becerisinin başarılı bir şekilde kazanılmasında önemli belirleyicilerdir (Chall, 1967: 1-6; Stuart, 1995; Treiman and Rodriguez, 1999: 334-338; Justice and Ezell, 2001: 207- 225; Farver et al., 2007: 161- 178; Kelman, 2006: 37). Bu nedenle çocukların yazıyı formal olarak okumaları beklenmese de hem yazı hem de kelime farkındalığını kazanmaları gerekmektedir (Justice and Ezell, 2001: 207- 225; Ezell and Justice, 2005: 87; Mcginty and Justice, 2009: 81).

Bu kazanımların gerçekleşmesi için eğitimciler yazının yer aldığı afiş, kitap, mektup, gazete gibi yazılı materyallerle çocukların dikkatlerini yazıya çekmeli ve yazıyı keşfetmeleri için fırsatlar sunmalıdırlar (Eliason and Jenkins, 2003: 23-32; Justice et al., 2005: 229-243). Yazılı materyallerin çok olduğu ortamların oluşturulması, kitap okuma ve çevresel yazı hakkında konuşulan etkinliklerin sıklıkla yapılması, çocuğun yazıyı tanıma ve ayırt etme becerisini gelişmektedir (Ergül vd., 2016: 1465-1466; Lonigan et al., 2000: 596-613; Purcell-Gates, 1996: 406–428; Riley, 1996: 87-101; Lomax and McGee, 1987: 237-256). Bunun yanı sıra sınıftaki nesnelerin etiketlenmesi, hikaye okuma etkinliklerinde yazının gösterilmesi gibi yapılabilecek uygulamalar gelişimsel süreci destekleyecektir. Alfabe bilgisini arttırmak için ayrıca harflerin seslerinin verilmesi, farklı dokunsal harf kartlarının kullanılması ve farklı materyallerle harflerin oluşturulması gibi uygulamalarda yapılabilir (Sevinç, 2003: 181; Üstün, 2007: 13-20).

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Erken akademik beceriler arasında yer alan yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerinin çocuklara kazandırılması, çocuğu okula ve hayata hazırlayan ileri akademik becerilerin kazanımı için ön koşul niteliğindedir (Uyanık & Kandır, 2010: 120-121). Bu becerilerin yeterince desteklenebilmesi için 36-60 ay grubundaki çocukların yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık becerilerindeki düzeylerinin belirlenmesine yönelik araştırmaların yapılması önerilmektedir (Şimşek Çetin ve Alisinanoğlu, 2013: 26; Şimşek Çetin, 2014: 342-360; Bayraktar ve Temel, 2014: 16-17). Bu bağlamda, okul öncesi dönemde çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerisine ne kadar sahip olduklarının ortaya konulması amacıyla yapılan bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma Soruları

Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranıştır,

- Okul öncesi dönemdeki çocukların yazıyı, yazının okunuş yönünü, noktalama işaretini, harfi ve kelimeyi gösterebilme becerileri ne düzeydedir?
- Çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerileri cinsiyet ve yaş gruplarına göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, katılımcılar, verilerin toplanması, verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada betimsel bir çalışmanın yapıldığı tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli; geçmişte ya da halen var olan bir durumu kendi koşulları içinde ve olduğu gibi değiştirmeden betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2002: 108). Betimsel tarama modelinde, belli bir zaman kesiti içinde çok sayıda denek ve objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemine veya problemlerine cevap aranır (Arseven, 2001: 67).

Katılımcılar

Bir kurum anaokulunda gerekli izinler alındıktan sonra 5 yaş grubunda eğitim alan 50, 4 yaş grubunda eğitim alan 34 çocuk olmak üzere 84 çocuk araştırmaya katılmıştır. Araştırmaya katılan çocukların %50'si kız, %50'si erkektir (5 yaşta 25 kız, 25 erkek; 4 yaşta ise 17 kız, 17 erkek).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerini gösterebilecekleri bir şablon hazırlanmıştır. Şablon üzerine altında 24 punto yazısı bulunan resimli hikaye sayfa-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ları yer almaktadır. Yazıda hayret bildiren A harfi tek başına kullanılmış, nokta, ünlem ve soru işaretlerine yer verilmiştir. Resimli hikaye şablonu üzerinden çocukların cevaplandırmaları için beş soru hazırlanmıştır. Sorular, yazıyı, yazının yönünü, noktalama işaretini, harfi ve kelimeyi gösterme yönünde düzenlenmiştir. Çocukların sorulara doğru cevap vermeleri durumunda 1 puan, yanlış cevap vermeleri durumunda 0 puan verilmektedir. Kodlama çizelgesi her çocuk için bireysel olarak uygulanmaktadır. Uygulama süresi yaklaşık 4 dakikadır.

Ölçme Aracının Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Bilgiler

Araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracının kapsam geçerliliğine bakılmıştır. Bilgi türü sorularda geçerlilik analizi yöntemlerinden "**Kapsam geçerliliği**" yöntemi uygulanabilmektedir (Şencan, 2005: 723). Kapsam geçerliğini test etmede kullanılan en mantıklı yollardan biri, uzman görüşüne başvurmaktır. Uzmandan beklenilen, taslak formda yer alan maddeleri kapsam geçerliği bakımından değerlendirmesidir (Büyüköztürk, 2006: 116-121). Bu amaçla hazırlanan bilgi soruları üç uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Araştırmanın güvenirlik çalışması için "**KR-20 (Kudher Richardson-20) güvenirlik**" analizi yapılmıştır. KR-20 formülü sadece iki şıklı değişkenlere uygulanabildiği için veriler 0 ve 1 şeklinde kodlanmalıdır. (Şencan, 2005: 482). Araştırmada veriler çocukların doğru cevapları 1, yanlış olan cevapları için ise 0 olarak kodlanmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda veri toplama aracının KR-20 güvenirlik katsayısı .71 olarak saptanmıştır.

Verilerin Toplanması

Çocuklara resimli hikaye şablonu üzerinden sorular sorulmuş ve her çocuk ile ortalama 4 dakika yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerini gösterebilecekleri bireysel görüşme araştırmacı tarafından yapılmıştır. Görüşmelerde çocuklara resimli hikaye şablonunda yer alan sevimli köpeğin oyun oynamak istediği, bazı sorularının olduğunu sözel yönerge olarak verilmiştir. Çocukların cevaplarına hiçbir şekilde müdahale edilmemiştir. Çocuk soruyu anlamadıysa soru araştırmacı tarafından bir kez daha sorulmuş, çocuğun cevabını etkilememek için yanlış verdiği cevap için soru bir kez daha tekrarlanmamıştır. Her bir çocuğun kodlama kâğıdının üzerine isimleri yazılarak kodlaması yapılmıştır.

Verileri Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 18 paket programıyla analiz edilmiş, "0" ve "1" olarak veriler girilmiştir. Verilerin analizinde yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

BULGULAR

Birinci soruya ilişkin bulgular: Çocukların "Nereyi okuduğumuzu gösterir misin?" sorusuna ilişkin cevaplarının ne düzeyde olduğunu gösteren grafik aşağıda verilmiştir.

Grafik 1. Çocukların "Nereyi Okuduğumuzu Gösterir Misin?" Sorusuna İlişkin Cevapları

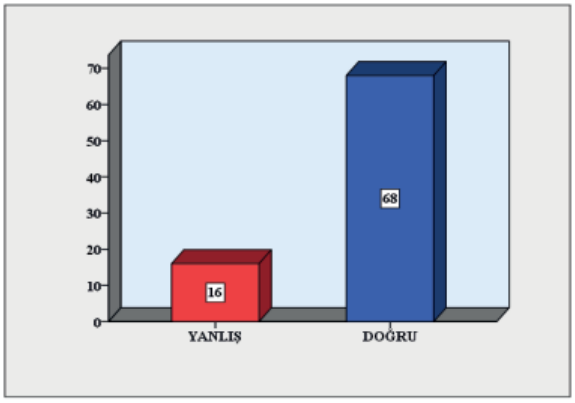

Grafik 1 incelendiğinde okul öncesi dönem çocukların resimli hikaye şablonu üzerinde "Nereyi okuduğumuzu gösterir misin?" sorusuna % 81'i doğru (n=68) ve %19'u yanlış (n=16) cevap vermiştir. Ortaya çıkan bu sonuç çocukların büyük oranda yazıyı görselden ayırabildiğini göstermektedir. Bir diğer ifade ile yazının seslendirildiğinin büyük oranda farkına varılmıştır.

İkinci soruya ilişkin bulgular: Çocukların "Nerden başlayıp nereye doğru okuduğumuzu gösterir misin?" sorusuna ilişkin cevaplarının ne düzeyde olduğunu gösteren grafik aşağıda verilmiştir.

Grafik 2. Çocukların "Nerden Başlayıp Nereye Doğru Okuduğumuzu Gösterir Misin?" Sorusuna İlişkin Cevapları

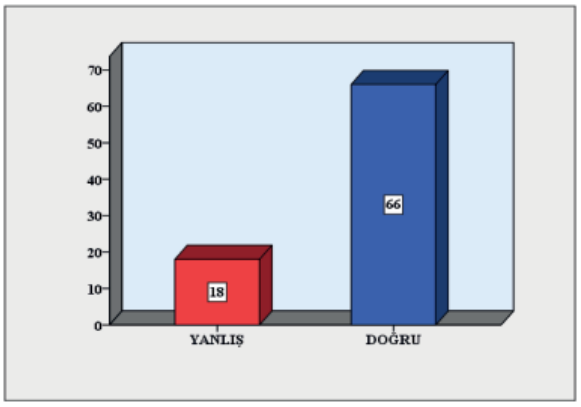

Grafik 2 incelendiğinde okul öncesi dönem çocukların resimli hikaye şablonu üzerinde "Nerden başlayıp nereye doğru okuduğumuzu gösterir misin?" sorusuna % 79'u doğru (n=66) ve %21'i yanlış (n=18) cevap vermiştir. Grafikten de anlaşıldığı gibi çocukların büyük oranda yazıda bir okuma yönü olduğunun farkına vardıkları görülmektedir.

Üçüncü soruya ilişkin bulgular: Çocukların "Noktalama işaretini gösterir misin?" sorusuna ilişkin cevaplarının ne düzeyde olduğunu gösteren grafik aşağıda verilmiştir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Grafik 3. Çocukların "Noktalama İşaretini Gösterir Misin?" Sorusuna İlişkin Cevapları

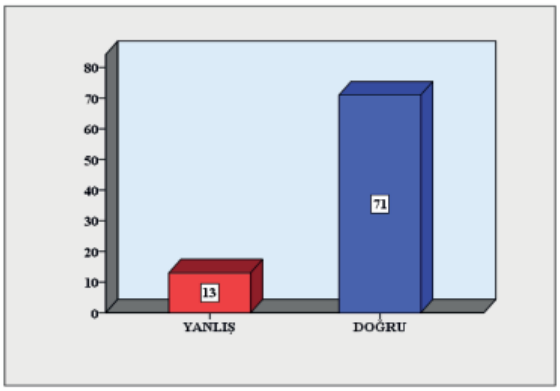

Grafik 3 incelendiğinde okul öncesi dönem çocukların resimli hikaye şablonu üzerinde "Noktalama işaretini gösterir misin?" sorusuna % 85'i doğru (n=71) ve %15'i yanlış (n=13) cevap vermiştir. Oranlara bakıldığında çocukların işaret ile harfleri birbirinden büyük oranda ayırdığı söylenebilmektedir.

Dördüncü soruya ilişkin bulgular: Çocukların "Harfi gösterir misin?" sorusuna ilişkin cevaplarının ne düzeyde olduğunu gösteren grafik aşağıda verilmiştir.

Grafik 4. Çocukların "Harfi Gösterir Misin?" Sorusuna İlişkin Cevapları

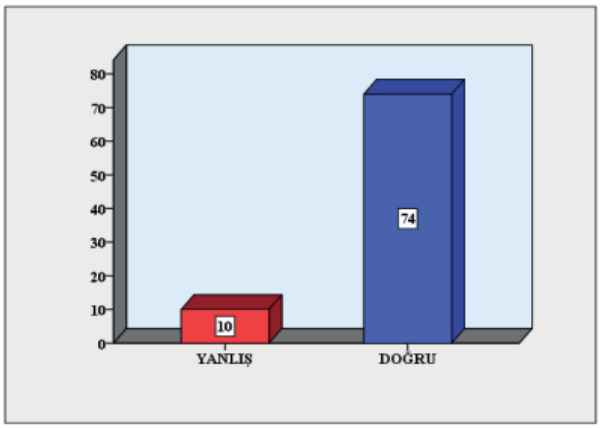

Grafik 4 incelendiğinde okul öncesi dönem çocukların resimli hikaye şablonu üzerinde "Harfi gösterir misin?" sorusuna % 88'i doğru (n=74) ve %12'si yanlış (n=10) cevap vermiştir. Bu grafikte de çocukların yüksek oranda harfi tanıma ve ayırt etme becerisine sahip oldukları görülmektedir.

Beşinci soruya ilişkin bulgular: Çocukların "Kelimeyi gösterir misin?" sorusuna ilişkin cevaplarının ne düzeyde olduğunu gösteren grafik aşağıda verilmiştir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Grafik 5. Çocukların "Kelimeyi Gösterir Misin?" Sorusuna İlişkin Cevapları

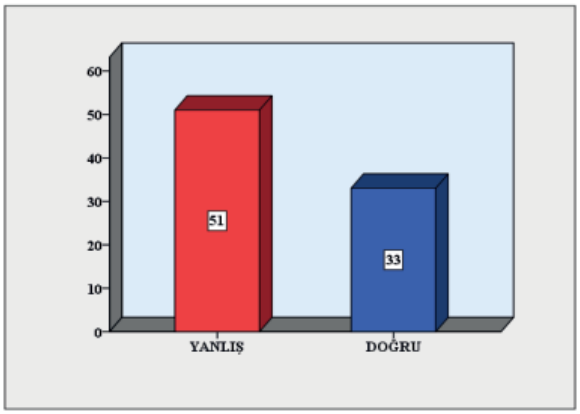

Grafik 5 incelendiğinde okul öncesi dönem çocukların resimli hikaye şablonu üzerinde "Kelimeyi gösterir misin?" sorusuna % 39'u doğru (n=33) ve %61'i yanlış (n=51) cevap vermiştir. Oranlara bakıldığında çocukların harfi tanımalarına rağmen kelimeleri tanıma ve ayırt etmede yarıdan fazlasının henüz yeterli farkındalığa sahip olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Çocukların cinsiyet ve yaş gruplarına göre yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerine yönelik bulgular: Çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerine yönelik sorulan sorulara verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Yazıyı Tanıma Ve Ayırt Etme Becerilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Maddeler	Kız				Erkek			
	Doğru (1)		Yanlış (0)		Doğru (1)		Yanlış (0)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Nereyi okuduğunu gösterme	36	86	6	14	32	76	10	24
Nerden başlayıp nereye doğru okuduğunu gösterme	34	81	8	19	32	76	10	24
Noktalama işaretini gösterme	35	83	7	17	36	86	6	14
Harfi gösterme	37	88	5	12	37	88	5	12
Kelimeyi gösterme	20	48	22	52	13	31	29	69

Tablo 1. incelendiğinde okul öncesi dönem çocukların resimli hikaye şablonu üzerinde sorulan sorulara bakıldığında kız çocuklarının okuduğu yeri (% 86), okuma yönünü (% 81) ve kelimeyi (% 48) göstermede erkek çocuklara göre daha fazla doğru cevap verdiği görülmektedir. Erkek çocuklar ise noktalama işaretini (% 86) göstermede daha fazla doğru cevap vermiştir. Harfi (% 88) göstermede ise kız ve erkekler eşit oranda doğru cevap vermiştir. Tablo 1 genel olarak değerlendirildiğinde noktalama işaretlerini göstermede

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

erkek çocukları daha başarılı iken diğer becerilerde kız çocuklarının oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerine yönelik sorulan sorulara verdikleri cevapların yaş gruplarına göre dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Yazıyı Tanıma Ve Ayırt Etme Becerilerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Maddeler	4 Yaş				5 Yaş			
	Doğru (1)		Yanlış (0)		Doğru (1)		Yanlış (0)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Nereyi okuduğunu gösterme	22	65	12	35	46	92	4	8
Nerden başlayıp nereye doğru okuduğunu gösterme	22	65	12	35	44	88	6	12
Noktalama işaretini gösterme	28	82	6	18	43	86	7	14
Harfi gösterme	28	82	6	18	46	92	4	8
Kelimeyi gösterme	5	15	29	85	28	56	22	44

Tablo 2. incelendiğinde okul öncesi dönem çocukların resimli hikaye şablonu üzerinde sorulan sorulara bakıldığında 5 yaş çocuklarının okuduğu yeri (% 92), okuma yönünü (% 88), noktalama işaretini (% 86), harfi (% 92) ve kelimeyi (%56) göstermede 4 yaş çocuklarına göre daha fazla doğru cevap verdiği görülmektedir. Tablo 2 değerlendirildiğinde gelişimsel bir süreci ortaya koyduğu görülmektedir. 5 yaş çocuklarının yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerinin tamamında yüksek orana sahip olma nedenlerinin görsel, işitsel ve deneyimsel olarak daha fazla gelişmiş olmalarının bir sonucu olabileceği düşünülmektedir.

TARTIŞMA

Bu araştırma çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerisine ne kadar sahip olduklarının ortaya konulması amacıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgular anaokulunda eğitim gören 84 çocuk üzerinden elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerinde farklılıklar olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan bu sonuç, okuma yazma becerilerinin gelişimsel ve deneyimsel bir süreç olması sebebiyle çocukların bireysel farklılıklara sahip olduklarının bir göstergesidir. Aynı zamanda çocukların yazı ve kelime farkındalığında gelişimsel bir ilerleme olduğu görülmektedir. Gelişimsel olarak beceriler aşamalı olarak kazanılmaktadır. Örneğin ke-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

limeyi ayırt etme becerisi öncesinde çocuğun yazıyı ve harfleri ayırt etmesi gerekmektedir (Justice and Ezell, 2001: 207- 225). Ortaya çıkan bir diğer önemli sonuç ise çocukların yazının görsel ayrımını ve işlevini kavramaya okul öncesi dönemde hazır olduklarıdır. Okul öncesi dönemde çocuklardaki bu becerilerin gelişimsel olarak takibi, onların ortaya çıkan okuma yazma problemlerini önleme, tespit etme ve bunları düzeltme çabalarında eğitimciler için sorunların erken dönemde ele alınmasında yol gösterici olacak ve okuma güçlüğü riski taşıyan çocuklarda okuma başarısızlığını azaltmayı destekleyecektir (Snow et al., 1998: 137). Bu bağlamda eğitimcilerin okuma-yazma sorunlarının ortaya çıkaracak araçlara ulaşması ve değerlendirmeler yapması gerekmektedir. Yapılan araştırma eğitimcileri bu yönde desteklemektedir.

Çalışmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde ilk olarak, okul öncesi dönem çocuklarının "Nereyi okuduğumuzu gösterir misin?", "Nerden başlayıp nereye doğru okuduğumuzu gösterir misin?", "Noktalama işaretini gösterir misin?", "Harfi gösterir misin?" sorularına büyük oranda doğru cevap verdikleri görülmektedir. Elde edilen bu bulgu, araştırmaya katılan okul öncesi dönem çocuklarının erken okuryazarlık becerilerini kazanmaya başladıklarını göstermektedir. Bir diğer ortaya çıkan sonuç ise, "Kelimeyi gösterir misin?" sorusuna verilen doğru cevabın (%39) düşük olmasıdır. Şimşek Çetin (2014) okul öncesinde yazı farkındalığını değerlendirdiği çalışmasında çocukların nereyi okuduğunu gösterme becerilerinin yüksek olduğunu, kelime (sözcük) gösterme becerisini ise çok düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Justice and Ezell (2001) 4 yaş çocuklarının kelime ve yazı farkındalığı üzerine yaptıkları bir araştırmada çocukların yaklaşık %40'ının kelimeyi gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki çocuklar üzerinde aynı değerlendirmeyi yaptıklarında ise çocukların sadece %5'inin kelimeyi gösterebildiği görülmüştür. Justice ve Ezell'in (2001) yaptıkları bir başka araştırmada dört yaşındaki çocukların %67'si okuma yönünü, %87'si harfi, %10'u ise kelimeyi doğru olarak gösterebilmiştir. Benzer şekilde bu araştırmada da dört yaş çocuklarında okuma yönü ve harf gösterme düzeyleri yüksek olmasına rağmen kelime gösterme düzeyleri (%15) düşük çıkmıştır. Bu durumun okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların kelime ayırt etme ile ilgili yeterince desteklenmemesiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Beş yaş çocukları için araştırma sonuçları değerlendirildiğinde kelime tanıma ve ayırt etme becerisinin %56 oranına çıktığı görülmektedir. Bu durumun çocuklardaki yaşa bağlı olarak gelişimsel ve deneyimsel artışın sonucunda ortaya çıktığı düşünülmeşiktedir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Çocuklar 3 ve 5 yaşları arasında kelime ve harf arasındaki farkı anlamaya ve ayırt etmeye başlamaktadır (Schickedanz, 1982: 242-263; Justice and Ezell, 2001: 207- 225). Araştırmadan kelime tanımada elde edilen sonuç, çocukların bu beceriyi kazanımlarında gelişimsel olarak alt basamaklarda olduğunu göstermektedir. Bu durumun okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların yazı farkındalığı ile ilgili yeterince desteklenmemesiyle ilişkili olduğu da düşünülmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklar kendilerine sunulan öğrenme deneyimleri sayesinde tanıma, gözlemleme, ayırt etme, sınıflandırma ve gruplandırma yaparak kavram oluşumunu gerçekleştirmektedir (Metin, 2015: 105-121). Ancak okul Öncesi Eğitim Programı'nda (2013) çocukların yazı farkındalığını desteklemek için ilişkili olduğu düşünülen yazıyı, yazının yönünü ve noktalama işaretlerinin kazanımına yönelik göstergeler bulunmaktadır. Gelişimsel süreç içinde yer alan harf ve kelime farkındalığına yönelik gösterge yer almamaktadır. Bu durum okul öncesi öğretmenlerinin kelime farkındalığını desteklemek amacıyla yeterli uygulamayı gösterememesine neden olmaktadır. Harf ve kelime farkındalığının kazandırılabilmesi için öğretmenin program dahilinde öğrenme deneyimlerini sunması gerekmektedir.

Kuby and Aldridge (1997) yaptıkları araştırmada, öğrenme merkezlerinde çevresel yazı aktivitelerine yer verilmesinin, çocukların yazı farkındalığı becerilerini daha iyi geliştirilebileceğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde kitapların kullanımı, çocukların dikkatlerinin yazıya çekilerek yazının farkına varmalarını sağlayan önemli bir araçtır (Justice et al., 2005: 229-243). Okul öncesi dönemde çocuklar üzerinde yazı farkındalığını desteklemek amacıyla yapılan deneysel araştırmalar incelendiğinde, yazı farkındalığını desteklemeye yönelik eğitim programlarının ve etkileşimli hikâye okuma programlarının çocukların yazı farkındalığı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (Ergül vd., 2017: 1465-1466; Mol et al., 2009: 979–985; Breit-Smith et al., 2009: 360-369). Hikaye kitabının okunması okur yazarlık becerilerini dil gelişimleriyle birlikte desteklemektedir (Çelebi Öncü, 2016: 58-71). Türkiye'de ve yurt dışında yapılan araştırmalar çocukların uygun etkinliklerle desteklendiğinde yazı farkındalığının arttığını göstermektedir (Bayraktar ve Temel, 2014: 9-10; Alisinanoğlu ve Şimşek, 2012: 12; Breit-Smith et al., 2009: 360-369; Justice et al., 2009: 67- 85; Mol et al., 2009: 979–985; Gober, 2008: 101-105; Aktan Kerem, 2001: 126).

SONUÇ

Çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerisine ne kadar sahip olduklarının ortaya konulması amacıyla yapılan araştırmada çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerinde farklılıklar olduğu görülmüştür.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Çocuklarının "Nereyi okuduğumuzu gösterir misin?", "Nerden başlayıp nereye doğru okuduğumuzu gösterir misin?", "Noktalama işaretini gösterir misin?", "Harfi gösterir misin?" sorularına büyük oranda doğru cevap verdikleri, "Kelimeyi gösterir misin?" sorusuna ise verilen doğru cevabın (%39) düşük olduğu görülmüştür. Çocukların kelimeyi tanımaya yönelik desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde her iki yaş grubunda okuma yönü ve harf gösterme düzeyleri yüksek olmasına rağmen dört yaş çocuklarında kelime gösterme düzeyleri %15 iken, beş yaş çocukları için kelime gösterme düzeyleri daha yüksek düzeyde (%56) ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan sonuç değerlendirildiğinde dört yaş grubunun gelişimsel olarak daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Sonuç olarak çocuklara yazıyı tanıma ve ayırt etmeye yönelik ihtiyaçları doğrultusunda gerekli desteğin verilebilmesi için öncelikle yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerinin eğitimciler tarafından belirlenmesi gerekmektedir. Yapılan bu araştırmanın okul öncesi dönemde çocukların kazandığı yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerine yönelik farkındalığı arttırdığı ve eğitimcilere çocukların bu becerilerini nasıl değerlendirebilecekleri yönünde örnek bir uygulama ortaya koyduğu düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak okul öncesi eğitim programına, kelime tanıma ve ayırt etme becerisine yönelik göstergeler konulması ve okul öncesi öğretmenlerinin yazı farkındalığına ilişkin bilgilerini arttırmak amacıyla hizmet içi eğitimlerin yapılması önerilmektedir. Ayrıca okul öncesi dönemde çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerindeki düzeylerinin belirlenmesine yönelik farklı örneklemler üzerinde araştırmalar yapılması, çocukların yazıyı tanıma ve ayırt etme becerilerinde okul öncesi eğitim kurumunun, ailenin ve çevrenin etkisinin incelenmesi, okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık becerileri ile ilgili yeterliliklerinin incelenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

AKTAN KEREM, E., (2001). Okul öncesi dönem çocuklarında okuma gelişimi ve okumaya hazırlık programının etkisinin değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, İstanbul

ALİSİNANOĞLU, F., ŞİMŞEK, Ö., (2012). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerine etkisinin ince-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

lenmesi. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 2(2), 1-14

ARSEVEN, A. D., (2001). Alan araştırma yöntemi. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık

BAYRAKTAR, V., TEMEL, F., (2014). Okuma-yazmaya hazırlık eğitim programının çocukların okuma-yazma becerilerine etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29(3), 8-22

BREİT-SMİTH, A., JUSTİCE, L. M., MCGİNTY, A.S., KADERAVEK J., (2009). How often and how much? Intensity of print referencing intervention. Topics in Language Disorders, (29)4, 360–369

BÜYÜKÖZTÜRK. Ş., (2006). Soysal bilimler için veri analizi el kitabı, Ankara: Pegem Yayınları

CHALL, J. S., (1967). Learning to read: The great debate. New York: McGraw-Hill

ÇELEBİ ÖNCÜ, E., (2016). Okul öncesi dönemde sosyal gelişimin desteklenmesinde resimli kitapların kullanımı. Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi, 10, 58-71

ELİASON, C., JENKİNS, L., (2003). A practical guide to early childhood curriculum. Ohio: Merrill Prentice Hall

EPSPİNOSA, L. M., BURNS, M. S., (2003). Early literacy for young children and english-language learners. Teaching 4-to 8-years olds (pp. 47-59),Los Angeles: Paul. H. Brookes Publising

ERGÜL, C., AKOĞLU, G., KARAMAN, G., SARICA, A. D., (2017). Anasınıfında uygulanan etkileşimli kitap okuma programının sonraki okuma becerilerine etkisi: İzleme çalışması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 10*(2), 191-219

EZELL, H. K., JUSTİCE, L. M., (2005). Shared story book building young children's language and emergent literacy skill. Maryland: Paul H. Publishing Co. Inc

FARVER, J. M., NAKAMOTO J., LONİGAN C. J., (2007). Assessing preschoolers' emergent literacy skills in english and spanish with the get ready to read! screening tool. Annals of Dyslexia, 57(2), 161- 178

GOBER, C. M., (2008). Concepts about print and the development of early reading strategies in kindergarten (Unpublished Doctoral Thesis). Walden University, USA

GRİFFİTH, P. L., BEACH, S. A., RUAN, J., DUNN L., (2008). Literacy for young children. London: Corwn Press

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

GÜNEŞ, F., (2007). Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma.(1.baskı). Ankara:Nobel Yayıncılık

JUSTİCE L. M., EZELL, K. E., (2001). Word and print awareness in 4- year- old children. Child Language Teaching and Therapy,17(13), 207- 225

JUSTİCE, L.M., KADERAVEK, J.N., FAN, X., SOFKA, A., HUNT., (2009). Accelerating preschoolers' early literacy development through classroom – based teacher –child stroybook reading and explicit print referencing. Language, Speech & Hearing Service in Schools, 40(1), 67- 85

JUSTİCE, L. M, SKİBBE, L., CANNİNG A., (2005). Pre-schoolers, print and storybooks: An observational study using eye movement analysis. Journal of Research in Reading. 28 (3), 229-243

KARASAR, N., (2002) . Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KELMAN, M. E., (2006). An investigation of preschool children's primary literacy skills (Unpublished Doctoral Thesis). University of Wichita State, USA

KUBY, P., ALDRİDGE, J., (1997). Direct versus indirect environmental print instruction and on early reading ability in kindergarten children. Reading Psychology. 18 (2), 91-104

LOMAX, R., MCGEE, L., (1987). Young children's concepts about print and reading: Toward a model of Word reading acquisition. Reading Research Quarterly, 22, 237-256

LONİGAN, C. J., BURGESS, S. R., ANTHONY, J. L., (2000). Development of emergent literacy and early reading skills in preschool children: Evidence from a latent-variable longitudinal study. Developmental Psychology, 36, 596-613

MCGİNTY, A. S., JUSTİCE L. M., (2009). Predictors of print knowledge in children with specific language impairment: Experimantal and developmental factors. Journal of Speech, Language and Hearing Research, 52(1), 81- 97

METİN, Ş., (2015). Proje yaklaşımına dayalı eğitimin 3-4 yaş çocukların kavram oluşturma düzeylerine etkisi. Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi, 7, 105-121

MOL, S. E., BUS, A. G., JONG M. T., (2009). Interactive book reading in early education: a tool to stimulate print knowledge as well as oral language. Review of Educational Research, 79(2), 979–1007

MOLFESE V, J., BESWİCK J. L., JACOBİ-VESSELS J. L., ARMSTRONG N. E., CULVER B. L., WHİTE J. M., et al., (2011). Evidence of alphabetic knowled-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ge in writing: connections to letter and word identification skills in preschool and kindergarten. Reading Writing, 24: 133–150

MUKASA- MOGAYE, M. P., (2003). An examination of emergent writing behavior of toddlers and ways of enchancing their classroom literacy instructional environment. Unpublished master's thesis: Texas Women's University: Texas

PURCELL-GATES, V., (1996). Stories, coupons, and the TV guide: Relationships between home literacy experiences and emergent literacy knowledge. Reading Research Quarterly, 31, 406–428

RİLEY, J. L., (1996). The ability to label the letters of the alphabet at school entry: A discussion on its value. Journal of Research in Reading, 19, 87-101

SCHİCKEDANZ, J. A., (1982). The acquisition of written language in young children. In B. Spock (Ed.), Handbook of research in early childhood education (pp. 242-263). New York: The Free Press

SEVİNÇ, M., (2003). Okul Öncesi Dönemde Okuma Yazma Kavramlarının Gelişimi. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. (Yayıma Hazırlayan; Müzeyyen Sevinç), 181. İstanbul: Morpa Yayınevi

ÜSTÜN, E., (2007). Okul öncesi çocuklarının okuma yazma becerilerinin gelişimi. İstanbul: Morpa Yayınevi

SNOW, C., BURNS, M. S., GRİFFİN, P. EDİTORS., (1998). Preventing reading difficulties in young children. Washington, DC: National Academy Press

SODERMAN, A. K., GREGORY, K. M., MCCARTY, L. T., (2005). Scaffolding emergent literacy. United States of America: Pearson Education

STELLAKİS N., KONDYLİ M., (2004). The emergence of writing: children's writing during the pre-alphabetic spelling phase. Educational Studies in Language and Literature, 4, 87-101

ŞENCAN, H., (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlilik. Seçkin Yayıncılık, Ankara

ŞİMŞEK ÇETİN, Ö., (2014). Okul öncesi dönemindeki çocukların yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık becerilerinin incelenmesi. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 7(3), 342-360

ŞİMŞEK ÇETİN, Ö., ALİSİNANOĞLU, F., (2013). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazı Farkındalığını Değerlendirme Kontrol Listesi'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 5(8), 15-27

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

TREİMAN, R., RODRİGUEZ, K., (1999). Young children use letter names in learning to read words. Psychological Science, 10, 334-338

UYANIK, Ö., KANDIR, A., (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 3(2), 118-134

VACCA, J. A. L., VACCA,R.T., GOVE, M.K, BURKEY,L.C., LENHART,L.A & MCKEON, C.A., (2006). Reding and learning to read. Boston: Pearson Education Inc

YAZAR NOTU: Bu çalışma Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi, 18-21 Ekim 2017, Ankara'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

EXTENDED ABSTRACT

In the process of preparing the child for elementary school, the most important skill that should be supported and one of the main principles of preschool education is to increase the awareness of reading and writing. Child's ability of recognition and differentiation about writing is among the main observable acquisition in the development of literacy skills. For this reason, preschool teachers should know how much children have this awareness and endeavor to support children developmentally. In this context, it is expected that this research which is with the aim of displaying how much child's ability of recognition and differentiation about writing have in preschool period will contribute to the domain. **Aim:** The general aim of the research is to display the preschool children's level of recognition and differentiation about writing. In accordance with this aim, following questions have been searched: What is the level of preschool children's ability to show writing, the reading direction of writing, the punctuation marks, letter and word? Does the children's ability of recognition and differentiation about writing differ according to age and gender group? **Method:** A descriptive research was conducted and a screening method was used. Research's data with descriptive statistics was presented in tables and graphs. A kindergarten was determined according to the typical case sampling method. The research was carried out 84 children in all, 50 of whom were educated in 5 years group and 34 of whom were educated in 4 years group. The face to face interview method and the control list consisting of 5 questions were applied. A pictorial story material that the children could show their ability of recognition and differentiation about writing was prepared and each child was interviewed for 4 minutes individually and questions were asked on the material. The 3 question were prepared from acquisition and indication, the other 2 questions were added as recognition of word and letter. Children's answers were evaluated in two categories that correct and incorrect and the correct answers were coded as 1 and the wrong answers were coded as 0. Data collection tool of the research was applied content validity and KR 20 (.71) reliability analysis. **Results:** In research, the level of preschool children's ability to show writing, the reading direction of writing, the punctuation marks, letter and word were determined; differences according to age and gender of children were examined. When evaluated according to the gender, it was seen that girls' level of showing writing, the reading direction of writing and letter was higher; boys' level of showing punctuation marks was higher. Children's level of recognition and differentiation about writing at 5 years were found higher in general. It is thought that the reasons of

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 166 K: 276
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

children's high rate in ability of recognition and differentiation about writing were the result of being developed more visual, auditory and experiential. As a result of the research, it was found that children gave the highest level of correct answer in recognition and differentiation of letter (%88); the lowest level of correct answer in recognition and differentiation of word (%39). When rates were taken into account, it was offered that more than half of children didn't have enough awareness about recognition and differentiation of words despite the recognition of the letters. **Conclusion:** This research was conducted in order to display how much children's ability of recognition and differentiation about writing have. The findings were obtained from 84 children who were educated in kindergarten. As a result of the research, it was seen that there were differences children's ability of recognition and differentiation about writing. This result is a sign that children have individual differences because literacy ability are a developmental and experiential process. At the same time, it seems that children have a developmental progress in writing and word awareness. When the results obtained in the study are examined, firstly it is seen that preschool children answer correctly to a large extent this questions: "Can you show where we are reading?", "Can you show where we start and read on?", "Can you show punctuation mark?", "Can you show letter?". This finding indicates that preschool children participating in this research are beginning to gain early literacy ability. Another result is that the correct answer is too low for this question (%39): "Can you show word?" It is thought that this case is related to the lack of support about children's ability of recognition and differentiation about writing. When research results are evaluated for 5 years children, children's ability rate of recognition and differentiation about word is up to %56. It is thought that this case have arisen as a result of developmental and experiential increase in children depending on age. The result of the word recognition in research suggests that children are in lower developmental steps. It is also believed that it is related to the lack of adequate support about writing awareness in kindergarten. Because in Ministry of National Education Preschool Education Program (2013), there are some indications to gain ability for children about writing, reading direction and punctuation marks. There is no indication for letter and word awareness in the developmental process. This case causes that preschool teachers don't give enough support for children's word awareness. As a result, recognition and differentiation ability about writing have to be determined by the educators to provide the necessary support for the needs of children. It is thought that, this research enhance the awareness in children's ability of recognition and differentiation about writing and reveal a model implementation for educators.

ACED ULUSLARARASI AİLE ÇOCUK VE EĞİTİM DERGİSİ
International Journal of Family, Child and Education

SOSYAL AĞLARIN GENÇLERİN SOSYALLEŞMESİNE ve PEDAGOJİK GELİŞİMİNE ETKİSİ (1)

THE EFFECT OF SOCIAL NETWORKS TO THE SOCIALIZATION AND PEDAGOGICAL DEVELOPMENT OF YOUNG PEOPLE

Ersan ERSOY

İnönü Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Malatya / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-1050-0602

Öz: Amaç: İktisadi açıdan toplumun taze ve dinamik iş gücü, sosyal açıdan ise kültürü sonraki nesillere aktaracak geleceğin yetişkinleri ve sahipleri olarak gençlik, sosyal yapı içerisinde önemli bir kesimi teşkil etmektedir. Bilişim teknolojilerinin insan ilişkilerine tatbiki ve internetin yayılması ile birlikte ortaya çıkan sanal dünya, gençlerin sosyalleşmesi açısından önemli bir platform olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, sosyal ağların gençlerin sosyalleşmesine ve gelişimine olan etkisi değerlendirilmektedir. Ayrıca sosyal ağları kullanma biçimleri tartışılarak, bu durumun gençliğin ve toplumun lehine çevirebilmenin yolları sorgulanmaktadır. **Yöntem**: Alanda yapılan çalışmalardan ve kurumsal istatistiklerden yararlanılarak sosyal ağların gençler üzerindeki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. **Bulgular**: Sanal platformlar ve sosyal ağlar gençliğin kendisini sınırsızca ifade edebildiği, bilgilerini paylaştığı ve merak ettiği sorulara cevap bulabildiği, özgür mekânlar olarak cezbedici bir yapıdadırlar. Diğer taraftan gençlik çağının kendine özgü yenilik arzusu, merak, öne çıkma ve kendini gösterme gibi yapısal özellikleri, onların sosyal ağlarla daha güçlü bağlar kurmasına ve neticede psikolojik, ahlaki ve sosyal gelişimlerine tesir etmektedir. **Sonuç**: Sosyal ağların ve sanal dünyanın gençler üzerindeki olumsuz etkisi söz konusu olmakla birlikte, bunları gençliğin ve toplumun lehine çevirebilmenin yolları bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağlar, Sosyalleşme, Eğitim, Gençlik

Abstract: Aim: As the fresh and dynamic labor force of the society in terms of economy, and as those who are expected to transmit the culture to the next generations, the young, as the adults and the owners of the future, occupy a crucial part in the social structure. On the one hand, the cyber or virtual world, which is the consequence of the application of information technologies to human relations and the diffusion of the internet, signifies an important platform with regard to socialization of the youth. In this study, the effects of social networks on the socialization and development of young people are evaluated. In addition, by discussing the ways of using social networks, it is aimed to find ways to turn this into the benefit of youth and society. **Method**: Attempts have been made to detect the effects of social networks on young people by using field studies and institutional statistics. **Results**: Virtual platforms and social networks are centers of attraction as independent places where the young express themselves limitlessly, share their knowledge and find answers to the questions about which they are curious. On the other hand, the structural features of the juvenescence such as desire of newness, curiosity, prominence and self-realization have influence upon their making stronger connections with social networks, and their moral and social developments eventually. **Conclusion**: Although the negative impact of social networks and virtual worlds on young people, there are ways to turn them into the benefit of youth and society.

Key Words: Social Networks, Socialization, Education, Youth

Doi: 10.17359/ACED.2017.3.2

(1) Sorumlu Yazar: Ersan ERSOY, İnönü Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Malatya / Türkiye, ersan.ersoy@inonu.edu.tr, *Geliş Tarihi / Received: 03.09.2017 Kabul Tarihi/ Accepted: 19.12.2017 Makalenin Türü: Type of article (Literatür ve Derleme / Literature and Review) Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yok / None "Etik Kurul Raporu Yok - None Ethics Committee*

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

GİRİŞ

İnsan olabilmenin en önemli karakteristik vasfı, sosyalleşme sürecinden geçerek içinde bulunulan toplumun kültürünü ve değerlerini öğrenebilmektir. Değerleri öğrenmek ve yeni değerler üretip, ürettiği değerlere göre yaşayabilmek, sadece insana mahsus bir özelliktir. İnsan, kendine ait bu özelliğini sosyalleşme süreci ile kazanabilmektedir.

Gençlik dönemi sosyalleşmenin hız kazandığı ve yoğun bir şekilde gerçekleştiği, insan hayatındaki kritik bir zaman dilimini ifade eder. Toplumun içerisinde bulunduğu koşullar, kullanılan vasıtalar ve bu vasıtaların içeriğine hâkim olan değerler, gençliğin geçirmiş olduğu sosyalleşmenin yönünü de belirlemektedir. 20.yy sonlarındaki ve 21.yy başında ortaya çıkan teknolojik yenilikler ve gelişmeler baş döndürücü bir hızla günlük hayatımıza dahil olmakta ve bütün toplumsal kategorileri etkilemektedir. Bu kategoriler içerisinde en çok etkiye maruz kalan ise toplumun gençlik kesimi olmaktadır.

Toplumun dinamosu ve beyni olan gençler, enerjilerinin ve zamanlarının büyük bir bölümünü internette ve sosyal ağlar üzerinde harcamaktadırlar. Gençliğin sosyal ağlar içerisindeki bu durumu sürekli tartışılmaktadır. Ancak tartışmalar sanal ve sosyal ağlara olan gençliğin ilgisini azaltmamaktadır. Aslında bu ilgi, gençliğin psiko-sosyal kabiliyetlerinin gelişimi ve toplumsal yapıya intibakı sürecinde bir avantaj olabilir. Zira sanal dünyanın ve sosyal ağların gençliğin eğitim sürecinde, işbirliğine dayalı öğrenme, bilgi paylaşımı, araştırma, sorgulama, tartışma, eleştirel düşünme, problem çözme ve kendini ifade edebilme gibi becerileri kazandırabilmede bir fırsat olarak kullanılması söz konusudur.

AMAÇ

Sosyalleşme uzun bir zaman diliminde gerçekleşen eğitimin en genel ve yaygın biçimidir. Gençlik çağı ise sosyalleşmenin hız kazandığı bir dönemdir. İktisadi açıdan toplumun taze ve dinamik iş gücü, sosyal açıdan ise kültürü sonraki nesillere aktaracak geleceğin yetişkinleri ve sahipleri olarak gençlik, sosyal yapı içerisinde önemli bir kesimi teşkil etmektedir. Bilişim teknolojilerinin insan ilişkilerine tatbiki ve internetin yayılması ile birlikte ortaya çıkan sanal dünya, gençlerin sosyalleşmesi açısından önemli bir platform olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, sosyal ağların gençlerin sosyalleşmesine ve gelişimine olan etkisi değerlendirilmektedir. Ayrıca sosyal ağları kullanma biçimleri tartışılarak, bu durumun gençliğin ve toplumun lehine çevirebilmenin yolları sorgulanmaktadır.

KAPSAM

Çalışmanın kapsamı sosyal ağları kullanma biçimleri, sosyalleşme, eğitim ve gençlik ko-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

nusu ile sınırlı olacaktır. Sosyal ağların gençler üzerindeki pedagojik etkileri çalışmada konu edinecektir. Bu etkilerin gençler üzerindeki olumlu ve olumsuz yansımaları çalışma içerisinde tartışılacaktır**.**

YÖNTEM

Alanda yapılan çalışmalardan, teorik kaynaklardan ve kurumsal istatistiklerden yararlanılarak, anlama ve nedensel ilişkiler kurma doğrultusunda (Bal, 2001:61) sosyal ağların gençler üzerindeki etkisi tespit edilmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

"Sosyal ağlar gençliğin eğitiminde ve sosyalleşmesinde faydalı bir öğrenme modeli oluşturabilir mi?" sorusu çalışmanın temel problemini teşkil etmektedir. Sosyal ağlar çoğu kez bağımlılık ve zaman kaybına sebep olduğu; bireysel ve toplumsal pek çok sorunu beraberinde getirdiği ifade edilmektedir. Oysa bu çalışmanın temel varsayımını teşkil eden, "sosyal ağlar gençlerin eğitiminde ve sosyalleşmesinde olumlu tesirleri olabilir" şeklindeki görüş farklı bir bakış açısını sunmaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

SOSYAL BİR KATEGORİ OLARAK GENÇLİK DÖNEMİ

Toplum içerisinde bulunan insanlar, farklı yaş dönemlerinde yaşamaktadırlar. Bu dönemlerden birisi olan gençlik, kendine uygun bir kişilik ve bütüncül bir kimlik bulma çabası içerisinde olan bağımlı çocukluk ile olgunluk arasında kalan bir geçiş dönemidir.

Gençlik, her yönüyle toplum içerisinde dinamik ve aktif özelliğe sahip bir kesimi oluşturur. Geçmişten günümüze gençlikle ilgili yapılan bu değerlendirme onların coşkun bir yapıda olduklarını göstermesine karşılık, henüz yerleşmeyen kişilik yapısı ve sahip olunan zayıf bir irade neticesinde, çelişkili tavırların da ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Aristo gençleri çabucak alevlenen, huysuz, vurdumduymaz yaratıklar olarak görmüştür. Hatta hayatının tümünü gençliğin yetiştirmesine adayan Sokrat, mezar taşına gençleri kınayan yazılar yazdırmıştır; "bu gençler birer zalim oldular, büyüklerine saygısızlık ediyorlar, benciller, kötü davranışları var, sadece lüksü seviyorlar" (Aysel, 1991:281). Filozofların bu düşünceleri, aslında gençliğin kendine has özellikleri itibariyle, inişli çıkışlı duygusal bir atmosferde, bazen kırılgan içe kapanık, bazen de coşkulu davranışlar gösteren bir kesim olduğuna dikkatimizi çekmektedir (Hökelekli, 2002:11). Zira hem bedeni hem de ruhi olarak büyük bir coşkunluğa sahip olan genç, potansiyel bir enerjiyi bünyesinde barındırmaktadır.

Gerçekten de gençlik, inişli çıkışlı duygusal bir atmosferde, bazen kırılgan içe kapanık, bazen de coşkulu davranışlar göstermektedir

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

(Jacques ve diğ.,1999: 152). Çalkantılı bir psikolojiye de sahip olan gençlik, bazen merak duygusuyla yenilik arzusu güden, bazen de olumsuz bir ruh hali, kızgınlık ve sinirlilik duyguları içerisinde olaylara aşırı tepki gösteren bir yapıda olabilir. Gençliğin benimseme ve reddetme ikilemindeki bu dönem özellikleri, onların bazı durumlara karşı aşırı bağımlı ve düşkün, bazı durumlara umursamaz ve kayıtsız olmasının yanında, bazı olaylara da aşırı ve şiddetli tepkiler vermesine yol açmaktadır.

Gençliğin insan hayatında bir geçiş dönemine tekabül etmesi, bu dönemin kendine has özelliklerinin ortaya çıkmasında önemli bir etkendir. İnsanların en hareketli, en dinamik, kişiliğinin yavaş yavaş oluşmaya başladığı dönem olan gençlik (Küyel, 1986:3), bireyin biyolojik ve duygusal süreçlerindeki değişmelerle başlayan, cinsel ve psiko-sosyal olgunluğa doğru gelişmesi ile sürerek, bireyin bağımsızlığını ve sosyal üretkenliğini kazandığı, belirlenmemiş bir zamanda sona eren kronolojik bir dönemdir. Bu dönemde hızlı fiziksel ve sosyal değişiklikler meydana gelir (Özbay, 1996: 12). Genellikle gençlik döneminin başlangıcı biyolojik değişikliklerle sonlanışı ise bireyin ekonomik bağımsızlığını kazanması ve bir mesleğe sahip olması gibi sosyal faktörlerle belirlenmeye çalışılmıştır. Bütün değerlendirmelerden hareketle gençliği; insan hayatında belirli bir döneme işaret etmekle birlikte, bu dönemde insanın gelişmesini, yetişmesini ve üyesi olduğu toplumun kültürünü benimseyerek, kişilik yapısını oluşturması sürecini ifade eden, bağımlı çocukluk ile olgunluk arasında kalan bir geçiş dönemi (Ersoy, 2001) olarak tanımlayabiliriz. Gençlik, sosyalleşme sürecinde insanın kişiliğini oluşturduğu süreci ifade etmekle birlikte, aynı zamanda hayata atılmak için hazırlandığı dönemi de belirtmektedir.

TOPLUMSAL UYUM SÜRECİ, SOSYALLEŞME

Gençlik çağı, toplumla intibakın sağlanmaya çalışıldığı bir dönemdir. Genç, sosyalleşmesini henüz tamamlamamış ve sosyalleşmenin yoğun tesirlerine maruz kalan bir kişidir (Çelebi, 1985: 103, İmamoğlu, 2002, 335). Sosyalleşme bireyin topluma uyum sürecini ifade eder. Bu süreçte toplum, gence yaşayış biçimlerini, inançlarını, tutumlarını ve değerlerini öğretir (Goldstein, 1980:84-85, Asch, 1952: 374, Doğan, 2011:104) Dolayısıyla sosyalleşme, insanın biyolojik bir varlık iken aynı zamanda sosyal bir varlık olması, içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesini ifade etmektedir (Güngör, 1998:23). Sosyalleşme sürecinde birey genel olarak, öğrenme, taklit ve özdeşleşme ile sosyal değerleri kazanmaktadır. Sanayileşme, kentleşme ve bireyselleşmenin hız kazandığı zamanımızda, toplumsal yaşam ve kültürden uzaklaşan birey için sosyalleşme daha da önemli bir hale

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

gelmektedir. Zira sosyalleşme ile birey sosyal bir varlık haline gelerek, yalnızlık duygusundan kurtulmaktadır. (Atalay ve diğ., 2013: 19)

Diğer taraftan sosyalleşme aynı zamanda bireyin statüleriyle farklı rollerinin nasıl uyuştuğunu öğreten bir süreçtir (Cole, 1979: 128). Bu açıdan sosyalleşme, bireyin herhangi bir grup faaliyetine katılmasında kendinden beklenen uygun rol ve ilgili normlardan haberdar olmasıdır (Erkal, 1996:59). Dolayısıyla bireyin her aşamada gelişmesini ifade eden bu süreç, hayat boyu devam edecektir. Sosyalleşmenin hayat boyu devam etmesi, çocukluk ve gençlik döneminde kazanılanların zamanla değişebileceğini de ortaya koymaktadır. İnsan bedeninin gelişmesi gençlik döneminin sonunda durur. Fakat ruhi ve manevi gelişmesi ise devam eder. Bu bakımdan çoğu zaman gençlik döneminde izlenen davranış şekilleri ve değer hükümleri ferdin sosyalleşmesi ile birlikte feshedilebilir veya zenginleşerek yenilenebilir (Erkal, 1987: 358). Bu itibarla sosyalleşme, doğumla başlayan ve insan hayatının son anına kadar devam eden dinamik bir süreçtir.

Doğuştan başlayan sosyalleşme sürecinde, çocuğun temel düşünce, davranışların ve değerlerin gelişmesinde etkili olan ilk kurum ailedir (Doğan, 2007: 85). İnsan etkileşiminin ilk alanı olan aile, çocuğun bilgilerinin ilk dünyasıdır. Ailenin çocuğa değerleri kazandırma işlevi, doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki şekilde gerçekleşir. Ailenin kendine has yapısı içerisinde ve aile içi ilişkilerde çocuklar ve gençler, sevgi, saygı, yardımlaşma, paylaşma, şefkat ve merhamet gibi bazı değerleri doğrudan kazanmaktadırlar. Diğer yandan aile, aracı bir kurum olarak, toplumdaki diğer sosyal kurumların temel değerlerini çocuğa aktararak, dolaylı olarak değerlerin kazanılması sürecine tesirde bulunur. Ayrıca aile, ferde sadece değerleri aktarmakla kalmamakta, onları yorumlayarak, değerlendirerek, seçerek ve yaşayarak vermektedir (Şener, 1991:109) Böylece birey, tutum ve beklentilerine temel teşkil edecek inanç ve değerlerini küçük yaşta sosyalleşme sürecinin ilk durağı olan ailesinden almakta ve öğrenmektedir. Sosyalleşme sürecinde etkili olan diğer bir faktör de okul çevresidir. Çocuk veya genç zamanının önemli bir kısmını okul içerisinde geçirmektedir. Okul ve çevresi gençlerin değerlerini, alışkanlıklarını ve sosyal davranışlarını etkileyebilmektedir (Ekşi, 2003:81). Birey okulda birtakım bilgiler kazanmakla birlikte, çeşitli problemlerini nasıl halledeceğini ve kendini nasıl geliştirebileceğini öğrenme imkânını da bulur (Şener, 1991:35). Okul çevresi ile birlikte gencin sosyalleşmesi üzerine etkili olan bir diğer faktör de akran gruplarıdır. Özellikle gençlik döneminde akran gruplarının değerleri, alışkanlıkları ve hayat tarzlarının genç üzerindeki etkisi büyüktür. Arkadaş grubu değerlerinin paylaşımı, bu dönemde ailenin değerleri ile çatı-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

şabilir ve daha önemli hale gelebilir. Akran değerlerinin, aile değerleri ile olan ayrılığının ve farklılığının boyutu, gençlikteki değer çatışmasının düzeyini de belirlemektedir (Nelson, 1975:45-46)

Sosyalleşme sürecinde etkili olan bu temel faktörlere karşılık, günümüzde gençlerin iletişimde bulundukları çevre genişlemiş, kendilerine tesir eden vasıtalar farklılaşmıştır. Bugün bütün dünya, gençliğin çevresi olabilmektedir. Özellikle televizyon, sinema, gazete, dergi, bilgisayar ve internet sayesinde bütün dünya kültürü, genç insanın çevresini oluşturmakta ve sosyalleşme sürecinde etkili olmaktadır (Atabek, 2003:186). Böylelikle yeni vasıtaların tesiriyle gerçekleşen sosyalleşme süreci, daha etkili ve yoğun geçmekte ve gençlikte yeni tavırların ve yönelimlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Teknolojik değişmelerle birlikte, günümüz gençliğinin sosyalleşmesinde etkili olan bu yeni araçların ve yapıların toplumsal boyutu gittikçe önem kazanmaktadır.

DİJİTAL AĞLAR BİZİ NE KADAR BAĞLAR

Bilişim teknolojilerinin ve internetin gelişmesiyle birlikte artık hayatımızın odağına değişkenlik hakim olmaya başlamıştır. Castells'in (2002: 2) ifadesiyle hayatımızdaki akışkanlığın boyutları giderek artmaktadır. Bu akışkanlık ve değişimler toplumların yapısında ve sosyal ilişkilerde önemli sarsıntılar meydana getirmektedir. Birey akışkan ve kaygan bir zeminde sürekli yeniliklerle ve değişmelerle karşı karşıya kalmaktadır.

Bir zamanlar ütopya veya fantezi olarak kabul edilen günümüz teknolojileri, ütopyaları gerçeğe dönüştürürken gerçekleri de sanal ortamda yeniden inşa etmektedir. İnsan hayatında hiçbir yenilik, internet kadar önemli bir değişikliğe neden olmamıştır. Günümüz teknolojik gelişmelerinin bir ürünü olan internet, bilgisayar üzerinden kurulan bağlantılar vasıtasıyla insanların birbirleriyle iletişime geçtiği, haberleştiği, bilgiye ulaştığı, eğlendiği, alışveriş yaptığı ve paylaşımda bulunduğu teknolojik araçtır. Diğer yaşam alanlarının da yanında internet, insan hayatında toplumsallık oluşturan önemli bir alanı ifade etmektedir. Ev ve iş yerlerine ilaveten günümüzde internet insanların iletişimde bulundukları üçüncü önemli toplumsal mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu mekân toplumsal ilişki biçimlerinin yaratılmasında, yeni sosyal ağların ve bağların kurulmasında aracı konumdadır. Bugüne kadar hiçbir teknolojik yenilik insan ilişkilerinde internet kadar etkili bir değişime neden olmamıştır. Esasında internetin bu kadar etkili olmasının temel nedeni, toplumu hızlı bir şekilde değiştirdiği gibi kendisini de sürekli değiştirerek yeniden üretmesidir (Göksel ve diğ,., 2010: 184). İnternet üzerindeki bloglar, sosyal paylaşım siteleri, ilgi

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

forumları, e-haber bültenleri, açık arttırma, alışveriş ve sohbet siteleri gibi sanal topluluklar içerisinde yer alan sosyal ağlar hayatımızın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Sanal âlem, dijital dünya ve e-dünya olarak da ifade edebileceğimiz bu alanda en fazla yaygınlık gösteren sosyal ağlar olduğunu söyleyebiliriz.

Sosyal ağlar içerisinde internet kullanıcılarının harcadıkları zaman ve sosyal ağlara katılan kullanıcı sayısı her geçen gün artmaktadır. Zira istatistiklere göre günümüzde internette yaklaşık 8 milyar site varken, popüler bir sosyal ağ olan Facebook tek başına, web trafiğinin yaklaşık %12.73'ünü sağlamaktadır (http://www.facebook.com/notes). Dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak Türkiye'de de sanal dünyaya yönelik önemli bir eğilim bulunmaktadır. Türkiye'de Facebook kullanıcı sayısı 34 milyon kişiye ulaşmıştır (http://www.socialbakers.com). Bu sayı nüfusumuzun %43'üne tekabül etmekte ve Türkiye, dünya üzerindeki Facebook kullanıcı sayısı açısından ABD, Hindistan, Endonezya, Brezilya ve Meksika'dan sonra 6. sırada yer almaktadır. Yine Türkiye, sosyal ağlarda vakit geçirme bakımından kullanıcı başına ayda 7-8 saat ile dünyada beşinci sırada yer almaktadır (Koç ve diğ., 2011).

İnternetin ve onunla birlikte, sosyal ağların gelişmesi kişiler arası iletişimde ve bilgi paylaşımında tarihte benzeri, olmayan bir imkân, dinamizm ve hız yaratmış bulunmaktadır. Siyasetten, sağlığa, spordan ekonomiye her alanda iletişime yeni bir boyut kazandırmıştır. Örneğin sosyal ağların satın alma kararlarını etkilediği ve sosyal ağ sitelerinin bir pazarlama iletişimi kanalı olarak işleyiş gösterdiği belirtilmektedir (Akar, 2010: 107, Dedeoglu ve diğ., 2011: 28). Sosyal ağ sitelerindeki iletişimler kişisel tüketici alanları ve profilleri, referans grupları, etkileyiciler, bağlantılar ve konuşmalarla bir pazarlama iletişimi kanalı olarak işlemektedir. Yine sosyal ağların gücü sayesinde sivil hareketlerin örgütlenmesi, protesto gösterileri düzenlenmesi, baskı gruplarının organize olması, lobi çalışmalarının yapılması belki de tarihte benzeri görülmemiş bir şekilde sosyal değişimlerin tetikleyicisi olmuştur.

Aslında toplum içerisinde diğer bireylerle ve gruplarla sürekli iç içe olan kişi, hayatını bir sosyal ilişkiler ağında sürdürmektedir. Sosyal ilişkiler ağı, bireyin hem grup içinde hem de diğer gruplar kuruluşlar ve kurumlarla olan bütün ilişkilerini içeren ağdır (Akan, 2002: 114). Günümüzde farklı yerlerde bulunan bilgisayarları birbirine bağlayan bilgisayar ağları, aynı zamanda dünya üzerindeki çevrimiçi olan insanları da birbirlerine bağlayarak sosyal ağları ortaya çıkarmıştır (Durmuş ve diğ., 2010). Bilgisayar ağları, makinelerin yanı sıra insanları da birbirine bağladığı zaman, sosyal ağ olmaktadır. Bilgisayar destek-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

li sosyal ağlar, sanal toplulukların önemli bir temeli haline gelmektedir. Sosyal ağ siteleri, kullanıcıların birbirleriyle bağlantı ve iletişim kurmalarına imkân veren, kişisel içeriğin paylaşılması kadar kişisel bir ağ kurmalarını sağlayan çevrimiçi topluluklardır. En basit anlamda sosyal ağ siteleri, kullanıcılara çevrimiçi profiller ya da kişisel web sayfaları oluşturmaya ve çevrimiçi bir sosyal ağ geliştirmeye izin veren sitelerdir (Akar, 2010: 110, Vural ve diğ., 2010: 3355).

Sosyal ağlar ilişkiler takımı ve grupları tarafından birbirine bağlanan bireylerin oluşturduğu topluluktur (Downes, 2005: 411). Sosyal ağlarda düğümler, bireyler veya gruplardır. Ağdaki ilişkiler, kümelenme, sıklık, yoğunluk ve çoklanma gibi bilgisayar ağlarından ödünç alınmış kavramlar kullanılarak nitelenip tanımlanabilir. Sıklık, düğümler arasındaki bağlantı sayısıdır. Genellikle mevcut bağlantı sayısının potansiyel bağlantı sayısına oranı olarak ifade edilir. Kümelenme, bütün ağın tanınabilir gruplara ayrılmasıdır. Bu iki kavram ağı bir bütün olarak tanımlar. Diğer iki kavram ise ağ içinde yer alan iki düğüm arasındaki ilişkileri ele alır. Çoklanma, belli bir bağlantıdaki ilişki sayısıdır (mesela, iki kişinin birbirini tanımasının yolları). Yoğunluk, bir bağlantıdaki ilişkinin samimiyetidir ve bağlantının gücünü gösterir. Sosyal gruplar, ağ içindeki ilişkilerin gruplanması ile elde edilir. Grupların kendileri de gruplanarak daha geniş(soyut) gruplar elde edilebilir: Aşiret, cemaat ve millet gibi. Düğümler arasındaki ilişkiler, değerler, ülküler, fikirler, arkadaşlık, akrabalık, iş ve ticaret gibi bir ya da birden çok konuda olabilir (Acun 2011: 69-70). Böylelikle de hayatımızda büyük bir yer alıyor.

Zamana ve mekâna meydan okumasının yanında sosyal ağların en belirgin özelliklerinden biri, her katılımcının aynı zamanda hem üretici hem de tüketici olmasıdır. Bir forum sitesine girerek bir konuda başkalarının yorumlarını okuyup onlara yorum yazan bir kullanıcı, söz konusu sitenin hem tüketicisi hem de üreticisi konumundadır. Bir sosyal ağa üye olan her yeni kullanıcı, üretim ve tüketim potansiyeliyle o ağın değerini artırır (http://sosyalmedya.com). Mesela, yazılım geliştirmede son 20 yıldır "özgür yazılım" adı verilen bir model doğmuştur. Bu modelde bilgisayar program kodu yazmak ağ ortamında ve bir tür imece usulüyle gerçekleşmektedir. Bu model sonradan diğer alanlara da yaygınlaşmıştır. Ansiklopedik bilgi geliştirme ve paylaşım sitesi Wikipedia ve video paylaşım sitesi YouTube böyle doğmuştur (Acun,2011: 69-70). Böylelikle bilginin gelişmesine imkân tanıdığı gibi, çevrimiçi alanda bir "katılım kültürünün" gelişmesine de yol açmaktadır (Acun, 2009: 364).

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

SOSYAL AĞLAR ve GENÇLİK

İnternet günlük hayatımızda büyük bir hızla yayılırken onu en fazla gençler tarafından kullanıldığına şahit olmaktayız. Özellikle sosyal ağların üye profiline baktığımız zaman kullanıcılarının büyük bir bölümünün gençlerden oluştuğunu görmekteyiz. Bu ağlar içerisinde her dem yeniden doğarak, kendi dünyasının efendisi olmak gence oldukça cazip gelmektedir.

Ülkemizde üniversite gençlerine yönelik yapılan araştırmalara baktığımızda gençlerin %85.9'u sosyal ağ siteleri olarak bilinen Facebook, Instagram, Netlog, Myspace, Orkut, Yonja, Twitter gibi sitelere üye durumda iken, %67'si de her gün internete girmektedir. Öğrencilerin tamamına yakını anlık iletişim araçlarından birini kullanmaktadır (%94,7) (Vural ve diğ., 2010: 3364). Gençliğin interneti ve sosyal ağları diğer toplumsal kategorilere oranla daha çok kullanmasında dönem özellikleriyle örtüşen önemli sebepler bulunmaktadır. Her şeyden önce gençlik, değişime açık ve yenilik arzusu taşıyan, yenilikleri çabucak benimseyen bir toplumsal kesimdir. Teknolojinin gelişimi ile bilgisayar ve internet dünyasında ortaya konulan yenilikler, gençler tarafından kabul edilmekte ve hızlıca alışkanlık haline dönüşmektedir.

Genç bir yandan beğenilme diğer yandan kendini ifade etme gayreti içerisinde olan kişidir. Sanal da olsa bu dünya içerisinde, kendisini anlayacak ve düşüncelerine önem verecek insanlarla gencin iletişimde olması, kendisini ifade etmesinde önemli bir platform oluşturmaktadır. Zira gençlerin ihtiyaçları arasında iletişim, üst sıralarda yer alan temel bir ihtiyaçtır. Gençlik toplumsal yapıya henüz intibak edememiş bir kesimdir. Dolayısıyla yüksek bir enerjiye karşılık toplumun sınırlılıklarını en çok hisseden gruptur. Gencin toplumsal sınırlarla karşılaşması neticesinde bünyesinde biriken enerji dolu duygularını, hoyratça bu alanda ifade edebilmektedir. Sosyal ağlar içerisinde gençler, süperegolarından gelen tüm kısıtlamalardan kurtularak egolarının ve ben'lerinin özgürlüğünü ilan etmektedirler. Yine kendi yeteneklerini keşfetme ve yalnızlığını giderme gibi hususlarda sanal dünya gence bir fırsat sunmaktadır.

Genç aynı zamanda hayranı olduğu kişiye benzemek ister. Kendisine model şahsiyet olarak seçtiği kişilerin yaşantı biçimleri onları şekillendirmektedir. Hayatlarını sosyal medya üzerinden şekillendiren yeni nesil gençlerin idolleri artık ünlüler değil, popüler blogger'lardır. Gençlerin en çok güvendiği sosyal platform ise bloglar ve forum sayfalarıdır. Gerçek karakterlerin hayat verdiği bloglar tüm dünyada kendi yıldızlarını yaratmış durumdadır. Ne giydikleri, hangi mekânlara gittikleri, nasıl yaşadıkları en az ünlüler kadar merak edilen bloggerlar, genç neslin yeni rol

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

modeli konumundadır. Okudukları blog yazarlarını samimi ve gerçek bulan genç sosyal medya kullanıcıları, blog sahibinin her söylediğini sadakatle dinlemekte ve onlardan etkilenmektedir (Uçar, 2011).

Böylelikle sanal dünyanın gençliğe bir kimlik kazandırma doğrultusunda önemli bir işleve sahip olduğunu söyleyebiliriz. İnsanların bir araya gelip fikirlerini paylaşabilecekleri, etkileşimde bulunabilecekleri her yer kişiler için anlamlıdır. Bu yüzden de mekân, ister gerçek olsun isterse "sanal", yeni kurumlar ve kişisel kimliklerin oluşumunda bu yapılar son derece güçlü bir etkiye sahiptir (Acun 2011: 66). Ancak sosyal ağlar üzerindeki tanışmalar ve sosyalleşmeler yüz yüze bir şekilde gerçekleşmediği için insanlar kendilerini "ideal bir kimlik" ekseninde tanımlarken sanal kimliklerini doğurdular. Bu sanal kimlik gerçek kimlikten çok farklı boyutları ve özellikleri de ihtiva etmekteydi. Gerçek kimliğin eksik ve aksayan yönlerine ilaveten sanal dünyada eklemlenmelerle inşa edilerek makyajlanmış yeni sanal kimlikler ortaya çıktı. Böylelikle kusurlar gizlendi, olmayan kabiliyetler ve maharetler varmış gibi gösterilmeye başlandı. Neticede gerçek kimliğin inşa ettiği gerçek benlik ile sanal dünyanın ideal benliği arasındaki uçurumda ve açılan mesafede gençler giderek mutsuzlaştı. Gerçekten de iletişim ve etkileşim sanal olmakla birlikte, gerçek dünyada bunların önemli yansımaları ve tesirleri bulunmaktadır. Özellikle toplum tarafından onaylanan kimlik ve roller karşısında yeni kimlik modelleri edinen gençliğin diğer kesimlerle olan mesafesi de açılmaktadır. Bu süreçte kimlik krizleri ile birlikte gençlikte aşırılık, isyankârlık, sosyal duyarsızlık, içe kapanma gibi uyum bozukluklarını içeren bazı patolojik sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Yine internet ve sosyal ağlar şiddet eğilimine, bağımlılığa, motivasyon ve zaman kaybına sebep olduğu da bazı çalışmalarda ifade edilmektedir (Tahiroğlu ve diğ., 2010: 19-30). İnternet bağımlılığı sosyal ilişkilerin bozulmasına, çocukta ve gençte saldırganlık ve öfke duygusunun artmasına, akademik başarısının düşmesine neden olduğu gibi yapılan çalışmalarda internet bağımlılığının madde kullanımına tesir ettiği görülmüştür. İnterneti kullananlar hiç kullanmayanlara göre sigara, alkol ve madde kullanımlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Sezer ve Sağay, 2014). Diğer taraftan zamanının büyük bir bölümünü kendisine çok cazip gelen sanal dünya içerisinde harcayan e-gençlik, sosyal izolasyon ve bireycileşme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Yanı başındaki arkadaşına dönüp bakmaktan aciz olan genç, binlerce kilometre uzaklıktaki insanlarla her gün mesajlaşmakta ve onlara emek harcamaktadır. Bireycileşme neticesinde kendini hayatın merkezine koyan ve gittikçe de narsisleşerek çevreye yönelik

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

duyarlılıklarını yitiren bir gençlik yalnızlaşma girdabına sürüklenmektedir.

SOSYAL AĞLARIN PEDAGOJİK BOYUTU

Eğitim, genç kuşaklar vasıtasıyla toplumu değişim kültürüne hazırlayan önemli bir toplumsal kurumdur. Değişimin olası tehditleri, sancı ve sıkıntıları eğitimin bu alandaki yöntem ve tekniklerinin yeni durumlara ne denli sağlıklı adapte edilmiş olmasına bağlıdır. Bir başka deyişle eğitimin değişim karşısında beklenen işlevini yerine getirebilmesi yeni toplumun beklentilerine ne denli uygun teknik ve yöntemler geliştirmiş olmasıyla yakından ilgilidir (Doğan, 1997: 323). Bu durumda eğitimin toplum içerisinde belirleyici ve hassas bir konumda bulunduğunu söyleyebiliriz.

2000'li yılların bilişim teknolojileri, sadece sosyal ve kültürel hayatı değil aynı zamanda, eğitim ve öğretim süreçlerini de yönlendiren bir etkiye sahip bulunmaktadır. Bir yandan sosyal ağ kullanıcılarının içerisinde öğrenci, öğretmen ve yönetici profillerinin artarak yer alması, diğer taraftan sosyal ağ kullanıcılarının sayısının yoğunluğu nedeniyle eğitimcilerin bu araçları hem mesleki gelişim hem de eğitsel bağlamda kullanabilme imkânlarının bulunması, eğitimin değişim süreçlerindeki kilit rolünü ve üstlendiği güncel sorumlulukların önemini bize göstermektedir. İnsanların iletişim biçimini farklı boyutlara taşıyan sosyal ağ sitelerinde, milyonlarca kullanıcının gerçek kimlikleri ile yer alması ve her türlü bilgiyi özgürce paylaşması, bu sitelerin eğitim süreçlerinde de farklı amaçlarla etkin bir şekilde kullanabilme imkânını doğurmuştur. Sosyal ağların kullanıcı odaklı esnek olması, harmanlanmış öğretim deneyimlerini zenginleştirmesi, öğretim ve değerlendirme sürecine destek olması eğitim faaliyetlerinde önemli rol almasına neden olmaktadır. Aynı zamanda birçok eğitimci ve araştırmacının çok büyük çabalar sarf etmeden basit adımlarla topluluk oluşturması ve kendi aralarında paylaşımlar gerçekleştirmesi, iletişim ve dönüt açısından oldukça büyük kolaylıklar sağlamaktadır (Özmen ve diğ., 2011: 42)

Yapılan araştırmalarda sosyal yazılım araçlarının pedagojik süreçlerdeki etkisi ve işlevselliği üzerinde önemle durulmaktadır. McLoughlin ve Lee (2007) yaptıkları çalışmada, sosyal ağların eğitim araçları olarak önemli faydaları arasında; sosyal destek ve bağlanabilirlik, iş birlikli bilgi keşfi ve paylaşımı, aktif öğrenme, içerik oluşturma, bilgi ve enformasyon kümelemesi ve içerik modifikasyonu gibi hususlar ifade edilmektedir. Yine sosyal ağların ve internetin mekânsal becerileri, sembolik ve görsel zekâ becerilerini, bilgisayar okuryazarlığını geliştirdiği düşünülmektedir (Kaveri, 2000: 123-144).

Diğer taraftan sosyal ağlar özellikle öğrencilerin öğrenmelerini arttırmakta, araştırma,

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olmaktadır. Yine sosyal ağların okul-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasında etkileşim sağladığı, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirdiği, derse ilişkin kaynak paylaşma, çalışma grupları oluşturma ve sınıf arkadaşları ile iletişim kurma amaçlı kullanımları sağladığı ifade edilmektedir. Ayrıca sosyal ağların öğrencilerin akademik çalışmalarında ve kariyer geliştirmelerinde önemli fırsatlar sunduğu ve öğretmen adaylarının sosyal ağ gruplarını kullanarak bir öğretmen ağı oluşturma ve işbirliği yapma yoluna gittikleri de belirtilmektedir (Özmen ve diğ., 2011:45).

Ayrıca kurumsal olarak eğitim sürecinde sosyal ağ kullanımının, okul yönetimi, öğretmen ve öğrenciler arasında sağladığı eş güdüm ve bilgi paylaşımı ile varılmak istenen amaçları gerçekleştirme noktasında olumlu katkılarının olduğu bir gerçektir. Böylelikle eğitim ve okul etkinliği bağlamındaki ortaya konulan hedefler daha aktif, etkili ve hızlı bir şekilde gerçekleştirme imkânı bulmaktadır. Bu çerçevede sosyal ağ sitelerinin okullarda uygulanmasına en iyi örnek, okulun Web sitesini bir dizi ağ günlüğünün birleşiminden meydana getirmekle mümkün olabilir. Öğretmenler kendileri ile ilgili kısımlara katkıda bulunurken okul yöneticisi ana sayfada tüm ağ günlüklerini bir araya getirerek ve okulda neler olup bittiğinin dinamik bir resmini çizerek kaynak toplayıcı ve düzenleyici görevlerini üstlenebilir. Okul yöneticisi her hafta sınıf ve öğrenci günlüklerinden bilgi alarak yapılan ve yapılacak (akademik, sosyal vb.) tüm etkinlikleri tasarlayabilir. Yine sosyal ağları kullanarak işbirliği yapmak eğitim uygulayıcılarıyla bilgi üretenler (üniversiteler) arasında bilgi paylaşımına imkan sağlamaktadır. Bu paylaşım ise hem politika belirlemede hem de uygulama geliştirmede taraflara bilgi sağlamaktadır (Özmen ve diğ., 2011:43).

Nitekim eğitimde öğrenme teorisi, bilgi ve düşüncelerin ortaya çıkması ve gelişmesinde etkileşim ve diyalog süreçlerine dikkatlerimizi çekmektedir. Burada öğrenciler, okullar ve okullar arası etkileşimlerin oldukça önemli olduğu kabul edilmektedir. Diyalog sürecinde bireylerin mevcut bilgilerinin zenginleşerek geliştiği ve yeni bilgilerin ortaya çıktığı ve okul idarecileri, öğretmenler ve öğrenciler arasında derin kavramsal değişikliklerin meydana geldiği ifade edilmektedir (Katz ve diğ: 2010). Kaldı ki günümüz teknolojileri ve iletişim araçları bir "e-öğrenme" ortamı doğurarak, öğrenme süreçlerinde oldukça işlevsel bir rol gerçekleştirmektedirler.

Bugünün hızla değişen ortamında, e-öğrenmeyi kullanan gruplar, organizasyonlar, işgüçlerine değişimi avantaja dönüştürecekleri ortamı sağlamaktadırlar. E-öğrenmenin avantajları arasında; iletişimin ve etkileşimin her zaman (24 saat boyunca)

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

her yerde gerçekleşebilir olması, öğrenen odaklı, hızlı ve etkin bir öğrenmenin bulunması, uyum sağlamanın kolay, içeriklerin güncel ve güvenilir olması, öğrenme topluluklarının (guruplarının) oluşması ve kişiye kendi öğrenme sürecini yönetme ve planlarını geliştirme imkânı sağlamasının yanında, aslında maliyetinin düşük ve eş zamanlı iş yapma imkanı vermesi, başarı ve gelişme hem kurumsal hem de bireysel olarak daha kolaylıkla izlenebilir olması gibi önemli faydalar bulunmaktadır. Geleneksel öğretimle e-öğrenmenin karşılaştırılmasını aşağıdaki tabloda daha açık bir şekilde görebiliriz (Çakır ve diğ., 2010 508):

Geleneksel Eğitim	E-Öğrenme
İçeriği öğretmek	Öğrenme süreçleri
Sınıf odaklı	Çalışma odaklı
Öğretmen merkezli	Öğrenci merkezli
Eğitim bölümüne ait	Her bir bireye ait
Etkinlik merkezli	Sonuç tabanlı
Eğitim uzmanları	Öğrenme danışmanları

SONUÇ

Teknolojik gelişmelerin takibinin zorlaştığı günümüz ortamında artık zaman ve mekân bireylerin iletişiminde bir engel olmaktan çıkmıştır. İnsanlar eşyanın tabiatına daha fazla nüfuz etmekte, iletişim ve etkileşim araçları baş döndürücü bir hızla gelişmektedir. Dijital okuryazarlık sayesinde düşünceler, yenilikler ve enformasyon hızlıca dünya üzerinde yayılmakta ve toplumsal etkilere yol açmaktadır. Bu süreçte mevcut yenilikler ile geleneksel sosyalleşme ortamlarının etkisi azalmakta ve yeni araçların tesiri ön plana çıkmaktadır.

Yeni ilişkiler kurma ve sürdürmede alternatif mekânlar olarak düşündüğümüz sanal dünya ve sosyal ağlar, gençlerin sosyal ilişkilerinin gelişmesine, etkileşim ortamlarının oluşmasına ve sosyalleşme süreçlerinin desteklenmesine hizmet eden önemli araçlar olarak gözükmektedir. Bu alandaki gerçekleşen sosyalleşme yatay değil, dikey bir eksende meydana gelmektedir. Zira burada benzer statü ve sınıf ilişkileri içerisinde gerçekleşen yatay bir sosyalleşmeden çok, farklı statü ve sınıflarda yer alan insanların aynı platformda bulunmasıyla "dikey" bir biçimde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla da kimlik bireyin pek çok kişi değer ve bilgiyle etkileşimi neticesinde kendi ürünü olarak şekillenmektedir.

Gençlerin bu alanda gerçekçi bir biçimde kendilerini rahat bir şekilde ifade etmesi ve

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

algılaması onların kişilik gelişimine de yol açmaktadır. Kendimizi nasıl ifade ettiğimiz, başkalarının ifadelerini nasıl okuduğumuz ve neleri öğrendiğimiz sosyal ağlarda kurduğumuz ilişkiler neticesinde gelişen bir süreçtir. Sanal dünya ve sosyal ağlar, gençlikte e-öğrenme süreçlerine imkân tanımasının yanında, bilgi paylaşımına, eğitim uygulayıcıları arasında hızlı ve kolay işbirliğinin oluşmasına yol açmaktadır. Sosyal ağların eğitime ilişkin olumlu ve önemli katkılarına ve eğitim ortamlarındaki işlevselliğine rağmen bu alanda yapılmış çalışmaların azlığı ve ülkemizde bu konuda eğitimin her kademesini kapsayan çalışmaların yapılmamış olması dikkat çekicidir.

ÖNERİLER

Teknolojiyi bir dil gibi kullanabilen, zihinlerini teknoloji diliyle işleten bu neslin eğitimini teknoloji dilini tam olarak kullanamasa bile, teknolojiye yeterince hâkim öğretmenlerden ve eğitim yöneticilerinden oluşan bir kadro verebilecektir. Bu doğrultuda eğitimcilerin bir yandan dijital gelişmeleri ve bilişim teknolojilerini, eğitim sürecinde kullanabilecek bilgi ve kabiliyet düzeyine ulaşmasının yanında, internet ve sosyal ağları eğitim sürecinde etkin bir araç olarak kullanılabilmesi amacıyla teknik alt yapının oluşturulması gerekmektedir. Siber eğitimi gerçekleştirecek uzman eğitimcilerin, mesleki gelişim, enformasyon paylaşımı ve grup halinde ortak çalışma alanlarının oluşmasına imkân tanıyacak sosyal ağların bilinçli kullanımını teşvik etmesi, aynı zamanda bu çerçevede zengin içerikteki bilgi, kültür ve sanat sitelerinin oluşturulmasına katkıda bulunması, gençlerin interneti ve sosyal ağları daha işlevsel kullanmasına yol açacaktır. Yine eğitim süreci içerisinde sanal dünyanın işleyişi, internet kullanımının ilke ve prensiplerini gösterecek seminerler veya dersler oluşturulmalıdır. Böylelikle de toplum içerinde özellikle gençler arasında bir internet kültürünün gelişimine katkı sağlanmış olacaktır.

Bireysel donanım ve kimlik üzerinden gerçekleşen rekabetlerin gittikçe arttığı bir ortamda, internette sadece eğlenen değil, bilinçlenen ve öğrenen bireyler olarak yararlanabilmenin yolları ortaya koyulmalıdır.
Değişen günümüz şartlarında eğitim kurumunun da yardımlarıyla, sanal dünyada bilgi yönetimi ve e-öğrenmenin yollarını gençliğe kazandırmak gerekmektedir.

Sanal dünyanın olumsuz taraflarından biri gençlerin fazlaca zaman harcadıkları bir alan olmasıdır. Gençler bir kaçışla her ne kadar sanal dünyada yoğunlaşsalar dahi ilişkilerini gerçek dünyayı merkeze koyarak gerçekleştirmektedirler. Bu açıdan gerçek dünyadaki gençliğin gerek toplumla ve gerekse diğer insanlarla olan ilişkileri, bu kaçışı desteklemekte veya engellemektedir. Genç, çoğu zaman gerçek dünyada tanımlanmayan fark

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

edilmeyen bireyselliğini okşamak ve onanmak ihtiyacıyla sanal dünyada yoğunlaşmaktadır. Gençlerin bireysel kimlikleri ve düşünceleri gerçek dünyada öneme alınmalı, onlara fırsatlar verilmeli ve değerli oldukları her alanda hissettirilmelidir.

Neticede bilgi çağının bilişim araçları, hayatımızı etkileyen en önemli teknolojik yenilikler arasındadır. Ancak bunların bir araç olduğu, kullanım biçimine göre toplumsal etkilere yol açtığı asla unutulmamalıdır. Bilinen risklere sürekli vurgu yapmak yerine araçlara uygun hedefler tayin edilerek internete yönelik korku, kaygı ve panik kültüründen vazgeçilmelidir. Bu süreçte özellikle gençliği olumsuz yargılarla eleştirerek değil, gençliğin dünyasında yer alarak onları anlamaya çalışıp, onlara toplumla uyumlu alternatif hedefler sunabilmek ve empati kurabilmek elzem görünmektedir.

KAYNAKÇA

ACUN, R., (2009). "Sosyal Ağlar Yoluyla Katılım Kültürü Oluşturma: kaynakca. info Örneği", I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu, Uşak Üniversitesi, Uşak.ss.364-372

ACUN, R., (2011). "Her Dem Yeniden Doğmak: Online Sosyal Ağlar ve Kimlik", Millî Folklor, S. 89, Ankara, ss.65-77

AKAN, V., (2002). "Birey ve Toplum", Sosyolojiye Giriş (edt. İhsan Sezal), Martı Yay., Ankara, ss.,114-120

AKAR, E., (2010). "Sanal Toplulukların Bir Türü Olarak Sosyal Ağ Siteleri, Bir İletişim ve Pazarlama Kanalı Olarak İşleyişi", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.10, S., ss.107–122

ARVASİ, S. A., (1995). Eğitim Sosyolojisi, Burak Yayınevi, İstanbul

ASCH, E. S., (1952). Social Psychology, Prentice Hall, USA

ATABEK, E., (2003). Modern Dünyada Değer Kayması, Alkım Yayınları, İstanbul

ATALAY, A.A., AKBULUT, K.A., YÜCEL, S., (2013). "Bireylerin Sosyal Algı Ve Sosyalleşme Düzeylerinin Gelişiminde Rekreasyonel Uygulamaların Önemi", Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi Ocak-Şubat-Mart-Nisan, Cilt: 1 Sayı: 1 Jel Kodu: I ID:13 K:14, ss.18-29

AYGÜN Z.K., İMAMOĞLU, E.O., (2002). "Value Domains Of Turkhish Adults And University Students", The Journal Of Social Psychology, 142(3), ss.333-351

BAL H., (2001) Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi Yayını, No:20, Isparta

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

BERKAY, F., (1995). "Gençlik Sosyolojisi", İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, C.2, S.1, Malatya, ss.,193-205

CASTELLS, M., (2000). The Rise of Network Society, Second Published, Blackwell Publishers, Oxford

COLE, S., (1979). The Sociological Orientation, An Introduction to Sociology, State Universty, New York

ÇAKIR, R., YÜKSELKÜRK, E., (2010). "Bilgi Toplumu Olma Yolunda Öğrenen Organizasyonlar, Bilgi Yönetimi ve E-Öğrenme Üzerine Teorik bir Çözümleme", Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:18 No:2, ss.501-512

ÇELEBİ, N., (1985) "Genç Sosyalleşme, Sosyal Ve Kültürel Yapı, I. Milli Gençlik Kongresi

DEDEOGLU, A.O., USTUNDAGLİ, E., (2011). "Sanal Topluluklar Bağlamında Tüketicilerin Tüketim, Yasam Tarzı ve Kimlik Yönünden Değerlendirilmesi",Business and Economics Research Journal, Volume 2 ., Number 2 ss.23-40

DOĞAN, İ., (1997). İletişim ve Yabancılaşma, İmaj Yayınevi, Ankara

DOĞAN, İ., (2007). Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar, Pagem Yayıncılık, Ankara

DOĞAN, İ., (2011). Eğitim Sosyolojisi, Nobel Yayıncılık, Ankara

DOWNES, S., (2005). Semantic Networks and Social Networks, The Learning Organization, Vol. 12, No. 5., ss.411-417

DURMUŞ, B., ve diğ. (2010). Facebook'tayız Sosyal Paylaşım Ağlarının Bireylere ve İşletmelere Yönelik İncelenmesi, Beta Yayınları. İstanbul

EKŞİ A., (1991). "Gençlik Döneminde Uyum ve Davranış Sorunları", Aile Yazıları, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara

EKŞİ, H., (2003). "Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Proğramları", Değerler Eğitimi Dergisi, C.1S.1, İstanbul

ERKAL, M. E., (1987). "Toplumda Bir Sosyal Grup Olarak Gençlik", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi, C.43, s.1-4, İstanbul

ERKAL, M. E., (1996). Sosyoloji, Der Yayınları, İstanbul

ERSOY, E., (2001). " Küreselleşme ve Geleneksel Kültür Girdabında Gençlik", Kültür Bakanlığı VI Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, Mersin

GOLDSTEİN, J. H., (1980). Social Psychology, Academic Press, New York

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

GÖKSEL G., DEMİR M., DOĞAN A., (2010). "Ağ Toplumunda Sosyalleşme ve Paylaşım: Facebook Üzerine Ampirik Bir Araştırma", E-Journal of New World Sciences Academy Humanities, 5, (2), ss.183-206

GÜNGÖR, E., (1998). Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar, Ötüken Yayınları, İstanbul

HÖKELEKLI, H. (2002). „Gençlik ve Din", Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi, Ankara O. Yay., Ankara

JANSSEN, J., DECHESNE, M., (1999). "The Psychological Importance of Youth Culture", Youth and Society, Dec99, Vol31.İssue 2 s.152

KATZ ve EARL, L., (2010). "Learning about Networked Learning Communities" School Effectiveness and School Improvement, 21(1), ss. 27-51

KAVERİ, S., ROBERT, E., KRAUT, vd. (2000). "The Impact of Home Computer Use on Children's Activities and Development" The Future of Children and Computer Technology, Vol. 10 • No. 2 – Fall/Winter, s.123-144

KOÇ, M., KARABATAK, M., (2011). "Sosyal Ağların Öğrenciler Üzerindeki Etkisinin Veri Madenciliği Kullanılarak İncelenmesi", 5thInternational Computer & Instructional Technologies Symposium, Firat University, Elazığ / Türkiye

MCLOUGHLİN et al., (2007). "Social software and participatory learning: pedagogical choices with technology affordances in the web 2.0 era," Paper presente dattheAscilite,Singapore.valiable:http://www.ascilite.org.au/conferences/singapore07/procs/mcloughlin.pdf; Gülbahar, Yasemin-Kalelioğlu, Filiz- Madran, Orçun; Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı, http://orcun.madran.net/yayinlar/sosyal_aglarin_egitim_amacli_kullanimi.pdf

MÜBAHAT, T., (1986). „Gençlik Kavramı", Erdem, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi, Cilt: 2, Sayı:4, Ayrıbasım, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

NELSON, J. L., (1975). Values and Society, Hayden Book Comp., New Jersey

ÖZBAY, H. E., (1996). Gençlik, İletişim Yayınları, İstanbul

SEZER, F., SAĞAY F., (2014). "Bilgisayar Ve Televizyon Kullanımının Lise Gençliği Üzerine Etkisi", Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi, 2 Sayı: 3 Yıl: Kodu: I19-I00

ÖZMEN, F., AKÜZÜM, C., SÜNKÜR, M., (2011). "Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Ortamlardaki İşlevselliği", 6.International Advanced Technologies Symposium (IATS'11), Türkiye, Elazığ, , ss.42-47

ŞENER, S., (1991). Türkiye'de Gençlik Olayı, Timaş Yayınları, İstanbul

TAHİROĞLU, A. Y., ÇELİK, G., BAHALI, K., AVCI, A., (2010). "Medyanın Çocuk ve Gençler Üzerine Olumsuz Etkileri,Şiddet Eğilimi ve İnternet Bağımlılığı", New Symposium Journal, Cilt 48, Sayı 1, ss., 19-30

UÇAR, M., (2012). "İnternetin Yeni Sahibi Gençler", http://www.sabah.com.tr/Yasam/2011/05/17/internetin-yeni-sahibi-gencler. 29.03.2012

VURAL, Z., ve diğ., (2010). "Yeni İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma", Journal of Yaşar University 20(5), ss.3348-3382

İNTERNET KAYNAKLARI

http://sosyalmedya.co/is-dunyasi-sosyal-medya/, 29.03.2012

http://www.facebook.com/notes/promoqube/g%C3%BCncel-facebook-t%C3%BCrkiye-istatistikleri/230108337030128?ref=nf, 29.03.2012

http://www.socialbakers.com/ , 29.03.2012

YAZAR NOTU: Bu çalışma 1. Uluslararası Eğitim Sosyolojisi Sempozyumunda sunulan "Sosyalleşme Sürecinde Çevrimiçi Gençliğinin E-Hali" isimli bildirinin geliştirilmiş halidir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

EXTENDED ABSTRACT

Intruduction*:* Socialization is a process which indicates that a human being transforms from a biological presence into a social presence. In this process lasting for a lifetime, people acquire the values and the culture of the society in which they live. On the other hand, the youth period is a critical time period in a person's life, which means that socialization gains speed and occurs intensively. Although we may refer the youth period to a specific period in a person's life, we can also define it as a transition period indicating a period of building his/her personality structure by developing, growing and adopting the culture of the society of which he/she is the member. The youth constitutes a significant part of the society in terms of both economically and socially. The development of the internet and the social media along with it have had huge influences on the communication among the people and the information sharing, as well as creating an unprecedented opportunity, dynamism and speed. The majority of the young whose significance in the society is indisputable spend most of their time and energy on the internet and the social media. **Aim:** The status of the youth in the social network has always been discussed. However, these discussion do not decrease their interest in the virtual and social networks. The virtual world which appears as a result of the application of the information technologies to the human relations and the spread of the internet emerges as an important platform in terms of the socialization of the youth. In this study, the effects of the social media on the socialization and the development of the youth have been evaluated. Also, by discussing their styles of using the social media, the ways of turning this situation into the favour of the youth and the society have been examined. **Method:** A wide range of literature scanning has been carried out concerning the issue. Within this scanning, a conceptual framework concerning the issue has been formed. By making use of the studies, the theoretical resources and the institutional statistics carried out within the field, the effects of the social networks on the young people have been tried to establish and interpret towards understanding and building causative relations. **Result:** We witness that internet is mostly used by the youth while spreading fast in our daily lives. When we look at the profiles of the social networks, we can see that most of the users consist of the young people. When we look at the studies performed on the young people at the universities, 85.9 % of them are already signed up in such social network sites as Facebook, Instagram, Netlog, Myspace, Orkut, Yonja, Twitter while 67 % of them enters internet every day. Almost all the students (94,7 %) are using one of the instant communication media. There have been differ-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ences in the styles of the socialization in the virtual world with the effect of the social networks. Above all, the socialization taking place in the virtual world occurs vertically, not horizontally. Because, in this way, the socialization occurs vertically through coming together of the people from different status and classes in the same platform rather than a horizontal socialization occurring within the relations of similar status and classes. For that reason, the identity takes form as his/her own product as the result of his/her interaction with a lot of values and information. The social networks are told to cause usually addiction and waste of time and to bring psychological and social problems along with them. However, the idea that the social networks constituting the basic assumption of this study may have positive influences on the education and the socialization of the youth offers a different perspective. First of all, through the facilities provided by the social networks, "e-learning" takes place. The groups and the organizations using the e-learning provide an environment in which they can transform these changes into advantages for their workforce. The 24-hour-communication-and-interaction everywhere, a fast and an effective learning, easy adaptation, learner-focused process, up-to-date and reliable contexts, the formation of learner groups, the opportunity of providing the user with managing and developing his/her learning process are among the advantages of the e-learning, as well as the significant advantages such as being actually low-cost, giving the opportunity of making a simultaneous business, easy observation of both personal and institutional success and development. E-learning and virtual education, thus, lead to notable differentiations in the conventional education methods and applications. In the studies conducted, among the significant advantages of the social networks as the educational tools are such points as social support and connectivity, cooperative information discovery and sharing, establishing contexts, active learning, information collection and context modification. In addition, social networks and internet are already known to increase the abilities of the students in terms of making researches, questioning, sharing resources, problem solving as well as developing spatial skills, symbolic and visual intelligence skills and computer literacy. Also, it is stated that social networks offer an interaction between the school-the student and the student-the student, develop the writing skills of the students and provide the opportunities such as sharing resources related to the lessons, building team-works and communicating with classmates. As a matter of fact, the learning theory in education calls our attention to the processes of interaction and dialogue in the appearance and the development of the information and opinions. The interactions here among the students, the schools and inter-schools are considered quite important. It is said that current information of the individuals flourishes and new information emerges and deep conceptual

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 164 K: 272
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

changes occur among the students in the dialogue process. **Conclusion:** Educational directors and teachers should be encouraged to use social networks in terms of professional development and sharing information. In order for the educationalists and the school directors to make more use of the social networks in terms of professional development, they should be provided with training towards information and skill development in the practical environments. Through the developments in the information technology, the social networks enabling international participation of the students by means of mutual interaction must be used in the lessons. Furthermore, comprehensive researches should be conducted regarding more effective use of the social networks in the educational environments. Consequently, it should be never forgotten that the information tools of the information era bring about social effects according to their use. Instead of consistently emphasizing on the known risks, the fear, concern and panic culture towards internet should be avoided by setting goals suitable for the tools. In the meantime, it seems vital to offer them alternative goals and establish empathy by avoiding negatively criticizing the youth and being a part of their world and understanding them.

A C E D ULUSLARARASI AİLE ÇOCUK VE EĞİTİM DERGİSİ
International Journal of Family, Child and Education

SOSYAL GERÇEKLİK, BİLİMSEL KRİZ VE PERİFERİ (1)

SOCIAL REALITY, SCIENTIFIC CRISIS AND PERIPHERY

İlkay ŞAHİN

Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Kayseri / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-9751-0271

Öz: Bu çalışma, sosyal bilimlerin 20. yüzyılın ortasında açığa çıkan bilimsel krizinin sosyal gerçeklik anlayışıyla olan ilişkisini, sosyal gerçeklik anlayışının periferinin sosyal bilimlerinin krizine olan etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Sosyal bilimlerin krizinin ontolojik yanını ele alma, bu ontolojik sorunların periferiye olan yansımalarını işaret etme niyetinde olan bu çalışmada sosyal bilimlerin açıklama üretmekteki işlevsizleşmesinin sosyal gerçekliğe dair antinomilerden nasıl beslendiği ortaya konulacaktır. Bunun için öncelikle sosyal bilimlerin 20. yüzyılın ortalarında su yüzüne çıkan krizinin sosyal gerçeklik anlayışıyla olan ilişkisi ele alınacaktır. Sosyal gerçeklik ile Batı rasyonalizmi arasında ontolojik bir türdeşliği öngören bilimsel varsayım, 20. yüzyılın son çeyreğine kadar modern Batılı sosyal düzenin geçirdiği krizler ile bilimsel krizler arasındaki ilişki değerlendirilerek gösterilmeye çalışılacaktır. Müteakiben sosyal bilimlerin bu ontolojik krizinin periferiye yansımaları izah edilecek, periferinin bilimsel krizi Alevilik örneğinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel Kriz, Sosyal Gerçeklik, Sosyal Bilimler, Periferi, Alevilik

Abstract: This study aims to reveal the relation between the scientific crisis of social sciences that emerged in the middle of the 20th century and ontological assumption about social reality. It also aims to reveal the reflection of the conception of social real¬ity on the crisis of social sciences of periphery. This study which aims to explore the ontological side of the crisis of social sciences and to point out the reflection of these ontological problems to the peripheries will disclose the interaction between the antinomies about social reality and the dysfunctional transformation of social sciences in producing the scientific information. Firstly, scientific assumption that assumes ontological and homologous relation between Western rationalism and social sciences will be pointed out by demonstrating the relationship between the crises of the modern Western social order until the last quarter of the 20th century and the scientific crisis. Finally, the peripheral reflections of this ontological crisis of social sciences will be dealt with, and the scientific crisis of the periphery will be evaluated in the case of Alevism.

Key Words: Scientific Crisis, Social Reality, Social Sciences, Periphery, Alevism

Doi: 10.17359/ACED.2017.3.1

(1) Sorumlu Yazar: İlkay ŞAHİN, Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Kayseri / Türkiye, isahin@erciyes.edu.tr, *Geliş Tarihi / Received: 23.10.2017 Kabul Tarihi/ Accepted: 29.12.2017 Makalenin Türü: Type of article (Literatür ve Derleme / Literature and Review) Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yok / None "Etik Kurul Raporu Yok - None Ethics Committee*

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

GİRİŞ

Sosyal bilimler mevcudiyetini Batı rasyonalizminin düşünümselliğinden kaynaklı meşruiyet krizlerine borçludur. Batı Avrupa'nın sosyal düzenini rasyonelleştirerek radikal bir biçimde değiştiren dönüşümlerin açığa çıkardığı meşruiyet krizinin açıklanmasına duyulan sosyal gereksinim sosyal bilimlerin teşekkülüyle sonuçlanmıştır. Ancak süreç bununla tamamlanmamış, Batı rasyonalizminin geçirdiği radikal dönüşümlere bağlı meşruiyet krizleri açıklama talep etmeye devam etmiş, bu krizler sosyal bilimler alanına bilimsel kriz olarak aksetmiştir. Zihinlere ve sosyokültürel yaşama yerleşmeye hız kesmeksizin devam eden rasyonalizmin Sanayi Devrimi'nden sonraki ilk büyük krizi 20. yüzyılın ilk çeyreğinde su yüzüne çıkmıştır. Sanayi Devrimi'nden o güne belli bir doygunluğa ulaşan Batı rasyonalizminin kendini ve *ontolojik suç ortaklarını* (Bourdieu and Wacquant, 2014: 29, 129; Etil ve Demir, 2014: 336) yeniden üreterek güçlendirme temayülünden, yani düşünümselliğinden kaynaklı bu kriz, artçı sarsıntılarla giderek derinleşmiştir. 20. yüzyılın ortalarına gelindiğinde yeni bir sosyal düzeni ve bu yeni düzene dair tutarlı açıklama üretilemeyişine bağlı ciddi bir meşruiyet krizini üretmiştir. Meşruiyet krizinin açıklanmasına duyulan gereksinim, tıpkı sosyal bilimlerin açığa çıktığı 19. yüzyılda olduğu gibi, gözlerin bir kez daha sosyal bilimlere çevrilmesine neden olmuştur. Wittgenstein'in deyimiyle, mevcut *alet çantasıyla* (1986) yeni sosyal düzeni açıklamakta güçlük çeken sosyal bilimler ise kendi kendini sorgulamasına neden olacak bilimsel bir bunalımla karşı karşıya kalmıştır. Böylece modern sosyal gerçekliğin krizi ontolojik suç ortağının bunalımında cisimleşmiştir. Bu kriz modernliğin geçirdiği dönüşümlere paralel bir biçimde peyderpey görünürlüğünü artırarak 20. yüzyılın ortalarında artık çözüm üretilmesi kaçınılmaz bilimsel bir kriz haline gelmiştir. Sosyal bilimlerin sosyal gerçekliğe dair tutarlı bilimsel açıklama üretmekte yaşadığı bu darlığa epistemik kriz teşhisi konmuş ve bilimsel bilginin kendisi üzerine yapılan sorgulamalarla bu krize çare aranmaya başlanmıştır. Bu çerçevede olmak üzere, 1960'lı yıllardan itibaren, bilimsel bilginin üretim süreçlerinden bilginin göreceliğine kadar pek çok konu masaya yaratılmaya başlanmıştır. Bu bilimsel soruşturmalar ise pozitivizm eleştirisinden mülhem, bilimsel bilginin ontolojik temelinin epitemik cemaat olduğundan dem vuran, bilgi ve iktidar ilişkisine odaklı bir teorik zeminde buluşmuştur. Böylece sosyal bilimlerin açıklama üretmekte çektiği sıkıntı epistemik cemaatlere ve bunların bilim dünyasında kurduğu tahakküme hamledilerek izah edilmiştir.

Batı rasyonalizmi ve sosyal bilimlerin geçirdiği sarsıntıya dair bu özeti, modernleşirken

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

geleneksel yapısını koruyan kendi alanının penceresinden bakarak okuyan bir okuyucunun aklına gelecek muhtemel soru, "peki ama biz bu hikâyenin neresindeyiz?" olacaktır. Sorunun cevabı için yazın alanına bakıldığında, periferinin sosyal bilimlerinin, *alet çantası* içindeki diğer kavram, kuram ve metodolojiler gibi bilimsel krize dair tartışmaları da yabancı dilden yapılan çeviriler vasıtasıyla kendi yaşantı dünyasına aynen aktardığı ve genellediği görülmektedir. Bu aktarmacı ve genellemeci tavır periferinin sosyal bilimlerinin yaşadığı krizin açık bir göstergesidir. Periferinin bilimsel krizini besleyen ise Batılı modern zihniyetin antagonistik sosyal gerçeklik anlayışıdır. Bu anlayış, Batı'nın bilimsel krizinin de müsebbibidir. Zira modern Batı'nın 20. yüzyılın son çeyreğine kadar yaşadıkları ile bilim dünyasının bu gelişmelere dair ürettiği yanıtlar bir arada incelendiğinde görülmektedir ki sosyal bilimlerin krizinin altında antagonistik bir dünya/sosyal gerçeklik anlayışı bulunmaktadır. Modern gerçekliği ve/ya Batı rasyonalizmini sosyal bilimlerin *ontolojik suç ortağı/ yapısal türdeşi* olarak gören, bu suç ortaklığının gereği olarak da antinomik varsayımlar aracılığıyla sosyal gerçekliği karşıt alanlara ayrıştıran, üstelik de Batı rasyonalizmini tüm diğer alanlara önceleyen bilim/dünya anlayışı, sosyal bilimleri derin bir krize sürüklemiştir. Rasyonel/modern ve irrasyonel/modern olmayan karşıtlığından hareketle sosyal gerçekliğin ontolojisine dair antinomik varsayımları üreten, buna uygun olarak sosyal gerçekliği iki karşıt alana ayrıştıran ve bu karşıt alanları araştırmak üzere sosyal bilimleri de ayrı alanlara ayrıştıran, her bir alana uygun yöntem ve metodolojileri üreten bu bilim anlayışı sosyal bilimlerin sosyal gerçekliğe dair tutarlı ve bütüncül açıklama üretememesine neden olmuştur.

Bu çalışma, sosyal bilimlerin 20. yüzyılın ortasında açığa çıkan krizinin sosyal gerçeklik anlayışıyla olan ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Sosyal bilimlerin krizinin ontolojik yanını ele alma, bu ontolojik sorunların periferiye olan yansımalarını işaret etme niyetinde olan bu çalışmada sosyal bilimlerin açıklama üretmekteki işlevsizleşmenin sosyal gerçekliğe dair antinomilerden nasıl beslendiği ortaya konulacaktır. Bunun için öncelikle sosyal bilimlerin 20. yüzyılın ortalarında su yüzüne çıkan krizinin sosyal gerçeklik anlayışıyla olan ilişkisi ele alınacaktır. Sosyal gerçeklik ile Batı rasyonalizmi arasında ontolojik bir türdeşliği öngören bilimsel varsayım, 20. yüzyılın son çeyreğine kadar modern Batılı sosyal düzenin geçirdiği krizler ile bilimsel krizler arasındaki ilişki değerlendirilerek gösterilmeye çalışılacaktır. Müteakiben sosyal bilimlerin krizinin periferiye yansımaları ele alınacak, periferinin bilimsel krizi Alevilik örneğinde değerlendirilecektir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

SOSYAL GERÇEKLİK ve SOSYAL BİLİMLER

Genel olarak sosyal bilimler, özelde de sosyoloji, Batı rasyonalizminin Rönesans, Reform, Aydınlanma, Sanayi Devrimi ve Fransız İhtilali'yle adım adım ilerlemek ve Batı Avrupa'nın *sosyal düzenini* yavaş, ama derinden, üstelik de geri döndürülemez bir biçimde değiştirmek suretiyle yarattığı meşruiyet krizlerine açıklama üretmek üzere teşekkül etmiştir. Şöyle ki yaşanan her bir krizinden güçlenerek çıkan ve 19. yüzyılda tekâmül eden Batı rasyonalizmi Batı Avrupa'nın sosyal düzenini geri döndürülemez bir biçimde değiştirmiştir. Öylesine köklü bir değişime neden olmuştur ki açığa çıkan yeni düzenin mevcut kültürel sistemlerle meşrulaştırılması imkânsız hale gelmiştir. Sosyal düzenin rasyonelleşmenin hücumları karşısında aldığı yıkıcı hasarlar, geleneksel kültürel sistemleri işlevsizleştirmiştir. Öte yandan sosyal sorunları açıklamaya ve bunlara çözüm üretmeye ve/ya makulleştirmeye duyulan sosyokültürel gereksinim rasyonelleşmenin varoluşsal ortağı olan sosyal bilimleri tecessüm ettirmiştir (Şahin, 2016). Tabir yerindeyse, ayarsız eski gözlük camlarıyla yeni bir dünyaya bakmaya çalışan Batı'nın yaşadığı anlam/meşruiyet krizine ürettiği rasyonel açıklamalarla sosyal bilimler çare olmuştur. Sosyal bilimlerin hem diğer geleneksel düşünme biçimleri hem de doğa bilimlerinden ayrı bir alan olarak yapılanması ise sosyal gerçekliğin bilgisine nasıl ulaşılacağına dair epistemolojik ve metodolojik tartışmalar içinde tamamlanmıştır. Zira bu tartışmalar bir yandan bilimsel düşünceyi diğer düşünme biçimlerinden ayrıştırırken diğer yandan da bilimsel hizipleri, sosyal bilimlerin ve alt alanlarının sınırlarını gün yüzüne çıkarmıştır.

Rasyonelleşmenin değirmeninde öğütülen Batı'nın yaşadığı meşruiyet krizinin nasıl açıklanacağı ve makulleştirileceği sorusu, sosyal gerçekliğin bilgisine nasıl ulaşılacağı sorusunda tecessüm eden metodolojik ve epistemolojik tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu tartışmalar, sosyal gerçekliğe ve sosyal gerçekliğin bilgisine nasıl ulaşılacağına dair ortak varsayımlardan hareket eden bilimsel hizipler tarafından gerçekleştirilmiştir. Tıpkı sosyal sorunları açıklamak ve makulleştirmek için kutsal doksalarına sarılan irrasyonel hiziplerin yaptığı gibi bu rasyonel hizipler de öncelikle *dünyaya*/*evrene* nasıl bakmak gerektiğini belirleyen varsayımlarını geliştirmeye girişmişlerdir ki geleneksel düşünme biçimlerinden ayrı, ama ortak, genel geçer, evrensel ve kendi iç denetim mekanizmalarına sahip bir *düşünme biçimine* ulaşabilsinler. Böylece bilimsel düşünceyi diğer düşünme biçimlerinden ayıran varsayımları belirlemişlerdir. Ayrıca, dünya görüşü/bilim anlayışlarını ortaya koyabilmek için sosyal gerçekliğin doğası, bilgisinin edinilme yol-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ları ve yönteme dair ontolojik, epistemolojik ve metodolojik varsayımlarını kendi aralarındaki uzun ve detaylı tartışmalarla tayin etmişlerdir. Bu varsayımlar zamanla kuram ve teorilere dönüştürülerek sorgulanması ve değiştirilmesi düşünülemez kutsal doksalar haline getirilmiştir.

Bilimsel hizipler, bilimsel düşünmenin varsayımlarını belirlerken kendi hiziplerinin sınırlarını ve bilimsel iktidar alanlarını da işaretlemişlerdir. Epistemolojik ve metodolojik varsayımlarına dair aralarındaki antagonizm bilimsel hiziplerin sınırlarını tayin etmiştir. Bu hiziplerin öncülü, genel olarak söylemek gerekirse, sosyal gerçekliğin inşa edilen değil, "işte orada" duran verili bir ontolojiye, ampirik olarak incelenebilecek bir epistemolojiye sahip olduğunu varsayan ve insanı edilgin gördüğü için olguları olgularla açıklayan bir metodolojiyi sahiplenen pozitivizmdir. Bu bilim anlayışının, sosyal bilimlerdeki öncül konumu, doğa bilimleriyle arasındaki süreklilikten kaynaklanmıştır. *Dünya/evren* anlayışındaki ortaklık bağlamında doğa bilimlerinin epistemolojik ve metodolojik varsayımlarını sahiplenen pozitivizmin tam karşısında ise sosyal gerçekliğin inşa edilen bir ontolojiye, anlayıcı bir epistemoloji ve yorumlayıcı bir metodolojiye dayandığını kabul eden yorumlayıcılık konumlanmıştır.

Aralarındaki tüm karşıtlığa rağmen her iki hizip de ortak bir dünya görüşünden hareketle sosyal gerçeklik anlayışlarını şekillendirmiştir. Zira sosyal gerçekliğin verili mi inşa edilen mi, birey tarafından anlamlandırılan mı yoksa toplum tarafından bireyi belirleyecek şekilde üretilen mi olduğuna dair çekişmelerinin altında mekanik bir evren fikri ve rasyonel bir dünya görüşü yatmaktadır. Sosyal bilimler ile Batı rasyonalizmi arasındaki ontolojik suç ortaklığının mayası da işte bu anlayıştır. Sosyal gerçekliğe dair doksalarda somutlaşan bu anlayış, metodolojik ve epistemolojik tartışmaları başlatarak bilimsel hiziplerin sınırlarını belirlemekle kalmamış, sosyal bilimleri alt alanlara da ayrıştırmıştır. Karşıtlıklardan mamul varsayımların merceğinden süzülen ortak bir dünya görüşünden hareketle rasyonel bir düşünme biçimi ve bir bilim anlayışını geliştirmek, hem hiziplerin sınırlarını tahkim etmiş, hem de sosyal bilimlerin kendi içinde işlevsel olarak farklılaşmasına yol açmıştır. Bu bakımdan bilimsel hizipleşmeler ile buna bağlı teorik ve metodolojik farklılaşmalar sosyal bilimlerin bir bilim olarak sınırlarını ayrıştırması ve işlevsel olarak farklılaşması sürecinin işbirlikçileridir. Bu işbirliğine daha yakından bakıldığında görülmektedir ki ontolojik, metodolojik ve epistemolojik varsayımlarıyla kendi sınırlarını ören bilimsel hizipler, sosyal bilimleri sosyal gerçekliğe dair – birey ve toplum, fail ve yapı karşıtlığının da yaratıcısı daha temel- bir antinomiden hareketle ayrı alanlara ayrıştırmıştır. Bu varsayım, rasyonel ve irrasyonel

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

olmak üzere iki ayrı ve karşıt dünya görüşünün, buna bağlı olarak rasyonel ve irrasyonel iki ayrı *dünyanın* yanı sıra da modern ve modern olmayan iki ayrı ve karşıt *sosyal düzenin* bulunduğunu öngören Aydınlanma düşüncesinin bir ürünüdür. Zaten bilimsel hiziplerin bilim anlayışlarını geliştirmek üzere belirledikleri temel varsayımları "doğal/verili gerçeklik" ile "verili olmayan/ sosyal gerçeklik" karşıtlığından türetilmiştir. Doğal ve sosyal gerçeklik karşıtlığı, kökleri Aydınlanmaya dayanan, mekanik evren anlayışının güdülediği doğal ve rasyonel irade tartışmalarının bir parçasıdır. Söz konusu tartışmaların amacı aklın hükmettiği mekanik bir evren ve bu hâkimiyetin ürünü rasyonel/beşeri gerçekliği insanın karşısında edilgin olduğu doğal, müphem ve büyüsel/irrasyonel gerçeklikten, yani rasyonel/modern düzeni irrasyonel/geleneksel düzenden ayırmak ve *sui generis* özelliklerini belirlemektir. Bu yönüyle gerçekliğe dair bu dualistik ontoloji anlayışı, insan ve tanrı antinomisinin farklı tezahürleri olan doğa ve kültür, akıl ve madde, fiziksel dünya ve sosyal dünya gibi karşıtlıklar vasıtasıyla evrene kimin hükmettiğini ve modern bir düzenin nasıl olması gerektiğini imleyen bir dünya görüşünün ürünüdür. Gulbenkian Komisyonu da sosyal bilimlerin baştan beri kendisini, irrasyonellikle özdeş gördüğü dinsel düşünme biçiminden ayrıştırma niyetinde olageldiğini ve sosyal gerçekliğe dair dualistik ontoloji anlayışının köklerinin de burada aranması gerektiğini belirtmektedir. Bilimin her zaman ve her yerde doğru olan doğanın evrensel yasalarını aramak şeklinde tanımlanır oluşunu da bu ayrışma niyetinin bir göstergesi olarak yorumlamaktadır. Tam da bu nedenle Komisyon'a göre bilim anlayışını belirleyen varsayımlardan biri geçmiş ile gelecek arasında bir simetri gören Newton modeli, diğeri ise insan ve doğa, madde ve akıl, fiziksel dünya ile sosyal/manevi dünya arasında köklü ayrımları öngören Kartezyen düalizmdir (1996:12).

Öte yandan sosyal gerçekliğe dair dualistik ontoloji anlayışı epistemolojik ve metodolojik gelenekler/hizipler içinde nesnelleşmek ve sekülerleşmek suretiyle kisve değiştirmiş, rasyonel ve irrasyonel antinomisinin yerini zamanla birey ve yapı, anlam/yorum ve açıklama, öznellik ve nesnellik gibi karşıtlıklar almıştır. Özlem, bilimin antagonistik ontoloji anlayışına dayalı epistemolojik ve metodolojik ayrışmasına Alman felsefe geleneğinde, Kant'da karşılığını bulan doğal gerçeklik ve tinsel gerçeklik ayrımını hatırlatarak işaret etmektedir. Buna göre tinsel gerçeklik doğadan farklı ve hatta ona karşıt bir varoluş alanıdır. Alman idealizminin nomotetik ve ideografik bilimler, açıklama ve anlama ayrımının altında da bu dualistik ontoloji anlayışı bulunmaktadır. Buna göre tinsel gerçeklikle ilgilenen bilimler, insan ürünü bir gerçeklikle tarihsel ve bireysel düzeyde ilgilendiği için

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

yasa koyucu değildir. Oysa doğal gerçeklik yasalar ve genel kavramlar altında açıklanmalıdır (2001: 23-24). Yine Özlem'e göre nomotetik ve ideografik ayrışması bir diğer kutuplaşma olan evrenselcilik ve tekilciliği beraberinde getirmiştir (1998:53-66)

Zamanla epistemolojik ve metodolojik eğilimler içinde nesnelleştirilmek suretiyle kisve değiştirse de, rasyonel ve irrasyonel karşıtlığı sosyal bilimleri karşıt alanlara ayrıştıran temel varsayımdır. Bu karşıtlık özellikle de sosyoloji ve antropolojinin sınır muhafızıdır. Dualistik ontoloji anlayışının etkisiyle, sosyoloji aklıyla evrene hükmeden insanın ürünü sosyal gerçekliği, antropoloji ise fiziksel ve biyolojik özellikler ya da evlilik ve akrabalık gibi insanın denetimi dışındaki doğal süreçlerin ürünü doğal/irrasyonel gerçekliği ele almak üzere işlevsel olarak farklılaşmıştır (Şahin, 2016). Sosyoloji ve antropolojiyi iki ayrı bilimsel alan olarak ayrıştıran rasyonel ve irrasyonel antinomisi pozitivizmin birbirine karşıt iki ayrı sosyal düzeni karşılayan 'ilkel' ve 'gelişmiş' ayrımıyla yaygınlık kazanmış, bilim ve ilerleme türdeşliğinde karşılık bulan bir varsayım olarak yerleşmiştir. Böylece doğal ve beşeri gerçeklik arasında öngörülen karşıtlığın metodolojik ve epistemolojik tartışmalar içine aktarılması, zincirleme bir tepkimeyi yaratmış, bir yandan epistemolojik ve metodolojik hizipleri şekillendirirken, diğer yandan da doğa bilimleri ve sosyal bilimlerin, yanı sıra da sosyoloji ve antropolojinin ayrı alanlar olarak farklılaşmasını sağlamıştır. Sosyal bilimlerin alt alanları ve epistemolojik cemaatlerin sınırlarının giderek belirginleşmesiyle birlikte, iki ayrı dünya görüşü arasındaki gerilimi imleyen doğal/irrasyonel ve sosyal/ rasyonel gerçeklik antinomisi de iyiden iyiye nesnelleşmiş, metodolojik ve epistemolojik karşıtlıklara dönüşmüştür. Pozitivist ve yorumlayıcı geleneği ayrıştıran, sosyal gerçeklik inşa edilen bir şey midir yoksa verili bir şey midir şeklinde ifade edilen sosyal gerçekliğin ontolojisine dair varsayımlar buna bir örnektir. Sosyolojinin sosyal gerçekliğin ontolojisine dair antinomiyi süreç içinde anlam/yorum ve açıklama karşıtlığına dayalı epistemolojik bir mesele olarak tartışmaya koyulması da bir diğer örnektir. Bu örnekleri artırmak mümkündür. Örnekler arttıkça görülmektedir ki sosyal bilimlerin epistemolojik ve metodolojik geleneklerinin birey mi toplum mu, yapı mı fail mi, anlam mı deney mi, yorum mu açıklama mı, öznellik mi nesnellik mi gibi karşıtlıkları kendisinden türettiği sosyal gerçeklik Batı rasyonalizminin hüküm sürdüğü modern sosyal düzendir. Keza bilimsel düşünmenin ontolojik, epistemolojik ve metodolojik varsayımlarını belirlerken işte orada duran bir şey mi inşa edilen bir şey mi diyerek tartışılan sosyal gerçeklik de modern gerçekliğe denk düşmektedir. Sanki beşeri gerçekliğin tümünü karşılayan evrensel ve nesnel bir varoluş biçimini imliyor

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

görünse de sosyoloji için 'sosyal gerçeklik', insanı ve aklını evrenin merkezine yerleştiren dünya anlayışı ve buna uygun modern sosyal düzenden ibarettir. Antropolojinin inceleme nesnesi ise modern olmayan sosyal düzendir. Görünen o ki sosyal bilimler, iki ayrı gerçeklik için iki ayrı bilimsel alanı farklılaştırmak suretiyle ayrı bir dünya görüşünü temsil eden modernliği irrasyonel olanla bir araya getirmemeyi bilimsel düşüncenin bir varsayımı olarak daha en başından kabul etmiştir.

Ayrıca, her ne kadar premodern sosyal gerçekliği konu edinecek bir bilim alanı farklılaştırılmışsa da, Batı rasyonalizmi ile sosyal bilimler arasında ontolojik bir türdeşliği öngören varsayımlar da daha en baştan kabullenilmiştir. Bu nedenledir ki sosyal bilimler, modern gerçekliğin *sui generis* özelliklerini ayrıştırmak, böylece de düşünümselliğine kaynaklık etmek için modern olmayan gerçekliği bir inceleme nesnesi olarak görmüştür. Bunun için Weber'in Batı rasyonalizminin *sui generis* özelliklerinin belirlenmesine ve birer varsayım olarak kuramlaştırılmasına zemin hazırlayan Doğu ve Batı şehri karşıtlığına bakmak kâfi gelecektir. Weber'in modern sosyal düzeni karşıtı olan irrasyonel düzenden ayrıştırmanın ilkesi olarak gördüğü ritüel ve doğal akrabalığa sosyoloji tarihinde bir daha rastlamak mümkün olamamıştır (2010). Tönnies'in doğal ve rasyonel irade karşıtlığına dayandırdığı *cemaat ve cemiyeti* Batı medeniyetinin modern ve premodern aşamalarını birbirinden ayırmaktadır (2001). Durkheim'in dinî hayatın temel formlarını premodern yapılar içinde arayan, işbölümünü ve organik dayanışmayı rasyonellikle mekanik dayanışmayı irrasyonellikle ilişkilendiren dualistik bilim penceresini de aynı çerçevede zikretmek yerinde olacaktır (1984; 1947).

Sosyal bilimlerin kuruluş dönemine dair bu örnekler göstermektedir ki aralarındaki tüm epistemolojik ve metodolojik husumete rağmen pozitivist ve yorumlayıcı paradigmalar sosyal bilimleri rasyonelliğin ontolojik türdeşi olarak gören, buna bağlı olarak da sosyal geçeklik denilince modern sosyal düzeni anlayan bir bilim anlayışında buluşmaktadır. Dahası bu örnekler neyin sosyolojik/antropolojik neyin olmadığı, hangi sosyal gerçekliğin hangi yöntem ve tekniklerle inceleneceğine dair varsayımları yerleştiren ortodoks sosyal bilim anlayışlarının daha 19. yüzyılda mayalandığını da göstermektedir. Mesela sosyoloji tarihinde Bourdiue (1962) ve Goffman (2006) gibi birkaç istisna dışında, sosyal gerçekliğin ikili ontolojisine dair ortodoks doksaların ihlal edilişine rastlamak neredeyse imkânsızdır. Keza antropoloji de modern ile premodern arasında kurulan ontolojik karşıtlığı aklında tutarak, bu ikisini bir araya getirmeden doğrudan premodern olanı ele almıştır. Bilimsel alanların inceleme nesneleri arasındaki bu karşıtlık, yöntem ve tekniklere de aksetmiş-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

tir. Nitekim bilimsel alanların hangi sosyal gerçekliği hangi yöntem ve tekniklerle, nasıl inceleyeceğine dair varsayımlar sosyal bilimlerin kuruluş yıllarında tayin edilmiştir. Sosyoloji, 20. yüzyılın ortalarına kadar, epistemolojisini ve metodolojisini rasyonelliğin yapısal türdeşi yazılı kültüre göre ayarlamış, ikincil etkileşimin hâkim olduğu modern sosyal gerçekliği nicel yöntemle açıklamıştır. Antropoloji ise sözlü kültüre dayalı ve ortopraktik etkileşim biçiminin hâkim olduğu premodern alanları etnografyayla incelemiştir. Antropolojinin etnografyayı temel araştırma deseni olarak benimsemesi anlayıcı geleneği öncelemesinden daha ziyade, etnografyanın sözlü kültüre dayalı ve ortapraktik bir sosyal düzeni incelemenin yegâne yolu olmasından kaynaklanmaktadır.

Özetle, Batı Avrupa'da yaşanan meşruiyet krizinin nasıl açıklanacağı sorusuna verilen teorik ve metodolojik yanıtların ortaya koyduğu karşıtlıklar sosyal bilimlerin alt alanlarının sınırlarını tayin etmiştir. Sosyal bilimler, sosyal gerçekliğe dair anitinomik ortodoks doksalarına 20. yüzyılın son çeyreğine kadar sıkı sıkıya sarılmıştır. Batı rasyonalizmi ne zaman bir bunalıma düşse ve bir meşruiyet krizi açığa çıksa hemen epistemolojik ve metodolojik alet kutusuna sarılmış, onu kurcalamaya ve içindekileri yenilemeye girişmiştir. Ancak, sosyal bilimlerin ve bilimsel bilginin varoluş sebebi olan gerçeklik anlayışına hiç dokunmamıştır. Dahası alet çantasında sakladığı varsayım, kavram ve kuramların kendisinden türetildiği sosyal gerçeklik Batı rasyonalizminin hüküm sürdüğü modern düzene denk düştüğü için olsa gerek premodern sosyal gerçeklik epistemolojik ve metodolojik tartışmaların tamamen ilgisi dışında kalmıştır. Bu durumu daha yakından görebilmek için önce sosyal bilimlerin krizi ile bilimsel krizler arasındaki ritme bakmak, sonra da premodern alanların sosyal bilimlerinin yaklaşımını ve bilimsel krizini gözden geçirmek gerekmektedir.

BATI RASYONALİZMİNİN KRİZİNDEN SOSYAL BİLİMLERİN KRİZİNE

Sosyal bilimlerin ve alt alanlarının meşruiyet zemini olan varsayımlar teorik ve metodolojik tartışmalar içinde birer doksaya dönüşüp sabit hale gelirken, ontolojik türdeşi olan Batı rasyonalizmi yerinde durmamış, kendi kendini yeniden ve yeniden üretmeye devam etmiştir. Rasyonelleşmenin düşünümselliğinden kaynaklı, merkezden periferiye doğru yayılan bu radikal dönüşümler sosyal bilimlere akseden sonuçları doğurmuştur. Rasyonelleşmenin kendini yenilemesi sürecindeki ana kırılmalar ile bunlara eşlik eden ve uzun bir zamana yayılan artçı sarsıntıların modern Batılı sosyal düzende yarattığı meşruiyet krizleri bilimsel krizleri nesnelleştirmiştir. Modernliğin merkezinde yaşanan sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik dönüşümlerin yarattığı

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

meşruiyet krizlerine sosyal bilimlerin çözüm üretmesi beklenmiştir. Ancak, sosyal bilimler, süreç içinde giderek yoğunlaşan bir temayülle, ampirik gerçeklik alanında yaşanan değişimi açıklamakta ve makulleştirmekte yetersiz kalmıştır. Bu işlevsizleşme ve sosyal bilimlerin içine düştüğü kriz, bilgi edinme süreçleriyle ilişkilendirilmiş ve epistemik bir bunalım olarak görülmüştür. Bilginin kendisine dair sorgulamalarla krize çare üretilmeye çalışılmıştır. Bilimsel krizin epistemik bir sorun olarak görülüşü bir yandan söz konusu tartışmaların odak noktasının bilimsel hizipleşme ve iktidar ilişkisine kaymasına neden olmuştur. Diğer yandan da aynı eğilim, mevcut kuramsal ve metodolojik hiziplerin kendi içinde parçalanmasını ve/ya yeni bilimsel hiziplerin teşekkülünü beraberinde getirmiştir. Sosyal bilimlerin kendi ortodoks duvarlarına toslamasından kaynaklı sözünü ettiğimiz bilimsel kriz, sosyokültürel yaşamda gerçekleşen dönüşümlere paralel olarak peyderpey su yüzüne çıkmıştır. Bilimsel krizin sosyal ve kültürel kökleri, rasyonalizmin düşünümselliğinin kaynaklarından olan kapitalizmin kendini yenilemek üzere başlattığı krizler serisinin ilkinde aranmalıdır. Bahis konusu edilen 1929-33 arasındaki ekonomik krizidir. Hobsbawm'a göre 20. yüzyılın ikinci yarısındaki dünya, iki savaş arasında yaşanan bu ekonomik çöküşün bir ürünüdür. Bu kriz olmasa Hitler'den bahsetmek mümkün olmayacak ve Sovyet sistemi dünya kapitalizmine bir alternatif olarak görülmeyecekti. Dünya ekonomisinin neredeyse çökmesine neden olan Amerika merkezli bu buhran, dünya ekonomisinin Sanayi Devrimi'nden bu yana geçirdiği en büyük duraklamadır. Dünya, Sanayi Devrimi'nden o güne hızını kesmeksizin ve artırarak devam eden teknolojik ilerlemeye, eşitliksiz ekonomik büyümeye ve küreselleşmeye sahne olmuştur. İşbölümü giderek karmaşıklaşmış, dünya ekonomisini küresel sisteme bağlayan, an be an yoğunlaşan bir alışveriş şebekesi oluşmuş, teknolojik ilerleme de hız kesmeksizin devam etmiştir. Büyük Kriz ekonomik büyümeyi durdurmamış, Sanayi Devrimi'nden bu yana ilk defa geriletmiş, asıl büyük etkisini ise ekonominin küreselleşmesi üzerinde yaratmıştır. İki savaş arası dönemde, ekonominin küreselleşmesi neredeyse durmuş, hatta hiç beklenmedik bir biçimde kapitalist dünya ekonomisi çöküşün eşiğine gelmiştir. Daha önce görülmedik ölçüde uzun ve yoğun bir kitlesel işsizliği, buna bağlı sosyal, ekonomik ve siyasal güvensizlikleri yaratmıştır. Öte yandan böylesine büyük bir krizin devrime yol açacağını düşünenler Avrupa'da faşizmin yükselişini şaşkınlıkla izlemişlerdir. Faşizmin yükselişine paralel olarak, toplumsal barış ve istikrar, liberal burjuva toplumunun siyasal kurumları ve entelektüel değerleri de hızla gerilemiştir. Modernliğin merkezlerinde bunlar olurken sömürge bölgelerinde ise antiemperyalist hareketler artmıştır. Büyük çöküş, tüm dünyada

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

karışıklıklara ve belirsizliklere yol açmıştır. Neticede ise entelektüellerin ve sıradan insanların yaşadıkları dünyada bazı şeylerin yanlış gittiği fikrini perçinlemiştir. Tüm bu yaşananlar karşısında ne yapmak gerektiğinin bilinmeyişi ise belirsizlik ve müphemlikleri alabildiğine çoğaltmıştır (2013:113-116, 136).

Hobsbawm'ın söylediklerinden anlaşılan o ki, I. Dünya Savaşı'nın hemen ardından kendini hissettiren, tüm dünya ekonomisini, Amerika ve Avrupa'nın siyasal, sosyal, sınıfsal yapısını alt üst eden, II. Dünya Savaşının koşullarını hazırlayan kriz -kapitalizmin kendisiyle birlikte yerel ve küresel sosyopolitik düzenleri yenilemesiyle sonuçlanacak- bir meşruiyet krizini yaratmıştır. Deyim yerindeyse, sosyolojinin kuruluş yıllarında Sanayi Devrimi ve Fransız İhtilali'nin ele ele vererek yarattığı meşruiyet krizini ekonomik buhran tek başına yaratmıştır. Böylece bir bilim olarak sınırlarının kesinleştiği bir dönemde, sosyoloji açıklama üretmek zorunda kaldığı yeni ve çok güçlü bir meşruiyet kriziyle baş başa kalmıştır. Tek derdi bu olsa iyi, büyük çöküşün ardından, Batı rasyonalizminin bir diğer kırılması olan İkinci Dünya Savaşı patlamıştır. Rasyonelleşmenin Büyük Krizle kapitalist ekonomide su yüzüne çıkardığı ilk sarsıntı İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı artçı sarsıntıyla iyice derinleşmiştir. Genel olarak sosyal bilimlerin özel de sosyolojinin yaşadığı bilimsel kriz de meşruiyet krizinin derinleşmesine bağlı olarak İkinci Dünya Savaşı'yla birlikte iyice kesifleşmiştir. Zira İkinci Dünya Savaşı Batı'nın sadece kendi iç hesaplaşmalarına değil, rasyonalizmin insanı insanlıktan çıkaran sonuçlarına da sahne olmuş, modernitenin geçirdiği krizi iyice su yüzüne çıkarmıştır. Arendt'in dediği gibi, Alman Nazi kampı Auschwitz rasyonelliğin insanı insanlıktan çıkaran sonuçlarının, kötülüğün sıradanlaşmasının ve hatta banalleşmesinin sembolü (1963), bunun da ötesinde modernitenin krizinin tezahürü haline gelmiştir. Ignatieff'e göre bu kamp ekstrem acılar için ilk duraktır, Hiroşima, Vietnam, Bosna ve daha niceleri aynı hat üstündeki diğer istasyonlar olacaktır (1985:57-65).

Savaş esnasında yaşananların böylesine büyük bir sarsıntıyı yaratmış olmasının nedeni, Batı'nın o güne değin inşa ettiği ideal gerçeklik ile hâlihazırdaki gerçeklik arasındaki tutarsızlık ve buna bağlı meşruiyet krizidir. Savaş esnasında açığa çıkan ekstrem felaketler ilerlemecilik, eşitlik, akılcılık, liberal toplumsal yaşam ve hatta bilimsellik gibi Aydınlanmacı modern ideallerin yerle bir olması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla meşruiyet krizinin altında tüm bu trajedilerin Batılı eliyle, modernliğin katedrallerinde gerçekleşmiş, Batı'nın kendi ürettiği ideal sosyal gerçekliğin dibini yine kendi eliyle kazmış olması yatmaktadır. Sömürgecilik tarihinin her gününün bu tür ekstrem acılara sahne olduğu ha-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

tırda tutulduğunda, Batı'nın II. Dünya Savaşı sırasındaki ekstrem felaketler nedeniyle yaşadığı meşruiyet krizinin moderniteye yönelik güvensizlikten ve rasyonellik sorgulamasından kaynaklandığı daha iyi anlaşılacaktır.

Batı rasyonalizmi 1929'da başlayıp artçı sarsıntılarla devam eden krizindeki bir diğer önemli aşamaya II. Dünya Savaşından sonra girmiştir.1960'lardan itibaren kapitalist krizlerde cisimleşen makroekonomik yenilenmeye bağlı mikro kültürel dönüşümler gündelik hayatta somutlaşmaya başlamıştır. Avrupa II. Dünya Savaşı'nı müteakiben, yaklaşık 15. yüzyıldan beri yürüttüğü, Batı kapitalizminin küreselleşmesinin sacayağını oluşturan sömürgecilikten vazgeçmiştir. Sömürge ülkeler de hızla ulus devlete dönüşmeye başlamış, böylece küresel kapitalizm yeni bir örgütlenme aşamasına girmiştir. Sömürgecilik politikalarındaki bu değişimin ardından Avrupa, Sanayi Devrimi'nden sonra ilk defa yoğun bir göç dalgasına maruz kalmıştır. Bu yeni göç dalgasının ilkinden farkı, Batı dışı kaynaklı olması, periferiyi ve ötekini, namıdiğer yabancıyı, merkeze taşımasıdır. Avrupa 1960'lı yıllarda özellikle yoğunlaşan bir seyirle eski kolonilerinden göçmen kabul etmeye başlamıştır. Böylece modern alanların dışında kalan ve hatta Batı rasyonalizmine karşıt bir sosyal düzeni temsil eden kolonilerini kendi yaşam alanına taşımıştır. Bu durum, günümüze değin etkisini artırarak devam ettiren kültürel dönüşümün pimini çekmiş, Avrupa o tarihten itibaren periferinin kuşatması altına girmiştir. Bu kuşatma nedeniyledir ki Batı toplumları tarihlerinde ilk defa kendi yaşam alanlarını *yabancı* ve *öteki* ile paylaşmaya mecbur kalmıştır.

Ötekini merkeze taşıyan bu demografik harekete, Batı'dan başlayarak tüm dünyayı çepeçevre kuşatan sosyal hareketler eşlik etmiştir. Sosyal ve demografik hareketliliklerin de etkisiyle etnik, dinsel, kültsel topluluklar ve bu toplulukların mit ve ritüelleri de modernliğin merkezlerinden adeta fışkırmıştır. İletişim teknolojilerinin gelişimi, kültürün küreselleşmesi ve kültürel tektipleşmeyi güçlendirmiş, popüler kültürün hâkimiyet alanı genişlemiştir. Büyüsel ve mitsel anlatı ve semboller popüler kültürün olağan temaları haline gelmeye başlamıştır. İrrasyonel ve büyüsel olanın sinema, televizyon gibi görsel, gazete gibi yazılı kültür içindeki -buna dijital kültür de eklenecektir- temsilleri artık alabildiğine sıradan hale gelmiştir. İletişim ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmeler mekân anlayışındaki değişimi beraberinde getirmiş, buna bağlı olarak da kurgusal aidiyet biçimlerinin güçlenmesine neden olmuştur (Anderson, 1991).

Tüm bu kültürel dönüşümlerin doğal sonucu olarak modern ideoloji tarafından irrasyonel kategorisi altında ötekileştirilmiş bilgi türleri hem kemiyet hem de keyfiyet olarak adeta

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

patlamıştır. Dinsel ve manevi inanç ve uygulamalar gibi müphemliği, komplo teorileri gibi kurgusallığı nedeniyle irrasyonel olarak tanımlanan ve/ya bilim etiketi altında gerçekleştirilse de fütürist muhtevasıyla yeni dünya düzeninin geleceğine ışık tutan senaryolar olağanüstü artmıştır. Neticede ise bilimsel bilginin muktedirlik ve mutlakıyet kuleleri ağır hasar almış, açılan gedik ortalığı bir toz bulutuyla kaplamış, ortak bir anlamın ve mutlak bilginin mümkün olmadığı, bunun yerine müphemliğin ve göreceliğin hüküm sürdüğü bir dünya biçimlenmiştir. Kapitalizmin kendisini yeniden üretmesine, kendisini üretirken de sosyokültürel yaşamı değiştirmesine hizmet eden tüm bu dönüşümlere 1973 yılındaki petrol krizi eşlik etmiştir. Böylece modern kapitalizm tüketim odaklı yapılanmasının bir aşamasına daha girmiştir. Bu kriz seksenlerin başında etkisini kaybetmiş, geride ise hayatın her alanını çepeçevre kuşatan bir tüketim kültürünü bırakmıştır. Keza 1973 petrol krizinden sonra kapitalizm fordist kitle-üretim sisteminden daha esnek post-fordizme geçmiştir. Bu geçiş, modern bir topumdan postmodern bir topluma geçişin, mutlak bilginin ölümü ve müphemliğin doğuşunun göstergesi olarak kabul edilmiştir (Ritzer, 2011: 303).

20. yüzyılın son çeyreğine girildiğinde dünya I. Dünya Savaşı'nın yarattığı vahşete, Büyük Kriz'e, II. Dünya Savaşıyla insanı insanlıktan çıkaran felaketlere, gündelik yaşamı dönüştüren sosyal ve demografik hareketlere, büyük bir ekonomik krize eşlik eden tüketime dayalı yeni bir kültüre tanıklık etmiştir. Kapitalizmin düşünümselliğinden kaynaklı dönüşümler, bir yandan çevresel kriz, salgın hastalık, yoksulluk ve kitlesel göçlere sahne olan, diğer yandan da tüketim kültürünün yükselişe geçtiği, bilimsel bilginin mutlaklığı ve hâkimiyetinin yerle yeksan olduğu, üstelik de yerini görecelik ve müphemliğe bıraktığı, her şeyin akışkanlaştığı yeni bir dünya düzenini yaratmıştır. Bu yeni dünya kimilerine göre modernitenin sona erdiği postmodern, kimilerine göre de modernliğin tezahürlerini yoğunlaştırdığı geç modern bir düzeni karşılamaktadır (Ritzer, 2011:303). Dahası bu yeni dünya, 20. yüzyılın felaketlerinin etkisiyle modernliğin hümanist ve ideal bir dünya için ilerleme ve gelişme varsayımının ağır darbe aldığı bir dünyadır. Bu ağır hasar rasyonel düşünceye duyulan kuşkunun artışında cisimleşmiş, bilimsel bilgiye ve temsil ettiği gerçeklik olan modernliğe güven azalmıştır. Zira Illich'in de dediği gibi modern endüstriyel gelişim projesinin beklenmedik sonuçları akılla izah edilmesi mümkün olmayan acıları yaratmıştır (Illich, 1976: 262-263). Endüstriyel ilerlemenin beklenmedik sonuçlarına küresel düzeyde yaygınlaşan salgın hastalık, çevresel felaketler, yoksulluk, soykırım ve eşitsizlik gibi trajediler eklenince rasyonaliteye güven giderek azalmış, buna bağlı olarak da büyüsel, dinî ve ekstatik bilgiye yönelim ya da aldırmaz-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

lık tutumunda kayda değer bir artış olmuştur (Morgan and Wilkinson, 2001:204).

Bu güvensizlik ve belirsizlikle rasyonalizmin düşünümselliğinin artçı sarsıntıları birbirini besleyerek anlamsızlığı daha da büyütmüştür. Tıpkı sosyal bilimlerin açığa çıktığı 19. yüzyılda olduğu üzere, yeni sosyal düzenin mevcut bilim anlayışıyla açıklanamamasına ve büyük bir meşruiyet krizinin yaşanmasına neden olmuştur. Büyük Kriz'in yarattığı belirsizliğe, savaşın getirdiği felaket ve güvensizlik, 1960'lardan itibaren yaşanan kültürel dönüşümlere de bir tüketim toplumunu beraberinde getiren petrol krizi eklenince sosyolojinin açıklama üretmek zorunda olduğu meşruiyet krizi alabildiğine büyümüştür. Bu bakımdan bu yeni dünyayı açıklamak en az 19. yüzyıldaki yeni dünyayı açıklamak kadar zor olmuş, böylece rasyonalizmin krizi ontolojik ortağı sosyal bilimlere de sirayet etmiştir. Meşruiyet krizi sosyal bilimlerin sosyal gerçekliğe dair açıklama üretemeyişinde, yani bilimsel bir krizde cisimleşmiştir. Modern sosyal düzeni meşrulaştıran sosyal bilimler bu defa makul açıklama üretmekte başarısız kalmıştır. Bu işlevsizleşme, dünya değişirken bilim anlayışının aynı kalmasından, sosyolojinin o güne kadar üzerine söz söylediği sosyal gerçekliğin ontolojisinin değişiyor olmasından kaynaklanmıştır. Bu değişim, sosyal bilimlerin işlevsel farklılaşmasını hükümsüz kılan sonuçları doğurmuştur. Artan akışkanlık ve görecelik sosyal bilimlerin alt alanlarının inceleme nesnesinin ne olduğu sorusunu, buna bağlı olarak da bu alanlar arasındaki antagonizmin sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Mutlak ve müphem bilgi arasındaki sınırların belirsizleştiği yeni dünyada bilimsel alanların sınırları da bulanıklaşmıştır.

Yeni dünya düzeninin modern ve modern olmayanı bir araya getiren yapısı, antropoloji ve sosyoloji arasındaki ayrımı ve sınırları meşrulaştıran doksaları hükümsüz kılmıştır. İki disiplinin inceleme konusunun ne olduğu sorusunu beraberinde getirmiştir. Keza rasyonellik ve irrasyonellik arasındaki tüm akışkanlaşmaya rağmen sosyolojinin ontolojik varsayımlarını ısrarla sürdürüyor olması sosyal gerçekliğe dair tutarlı ve bütüncül açıklamaların üretilememesine neden olmuştur. Sosyoloji gibi antropoloji de neyi nerde çalışacağına, neye açıklama getireceğine dair belirsizliklerle karşı karşıya kalmıştır. Periferinin geleneksel topluluklarının postkolonyal göçle modernliğin merkezlerine taşınmak, uluslaşmak, kapitalist pazara ve tüketim kültürüne eklemlenmek, teknolojiyle temasını artırmak suretiyle modernleşmenin girdabına kapılışı antropolojik araştırma nesnesini adeta buharlaştırmıştır.

Sosyal bilimlerin açıklama üretmekte yaşadığı bu kriz çözüm arayışlarını da beraberinde getirmiştir. Meşruiyet krizine yanıt üretmek

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

için bir yandan bilimsel bilginin kendisi tartışmaya açılmış, diğer yandan da genel olarak sosyal bilimler, özel olarak da sosyoloji, kendi kendini sorgulamaya girişmiştir. Sosyoloji biriktirdiği kuramsal ve metodolojik bilgiyi gözden geçirmeye başlamıştır. Örneğin, yeni dünya düzeniyle uyumlu açıklama üretmek üzere yeni toplum tiplerinden bahsetmeye başlamıştır. II. Dünya Savaşı'ndan önce mevzubahis edilen, mutlak bilgi ve pozitivist gelişme fikriyle ilişkili toplum tiplerinin yerine, bilginin göreceliği fikrine dayalı yeni toplum tipleri sosyolojinin gündemine yerleşmiştir. Ayrıca Batı toplumlarının göreceliğin ve müphemliğin giderek arttığı geç modern ya da post modern bir dönemi yaşadığını vurgular olmuştur (Ritzer, 2011). Sosyolojinin gündemini değiştiren bir diğer önemli gelişme ise sekülerleşme kuramlarında yaşanmıştır. Sosyolojinin kuruluşundan o güne dünyanın bir büyü bozumunu yaşadığını vurgulayan sekülerleşme teorileri dünyayı yeniden büyüleyen bilgi türlerindeki artışa bağlı olarak 1960'larda çark etmiş, yeniden dinî canlanıştan bahseder olmuştur (Berger, 2002). Kuruluş döneminde toplulukların ölümünden bahseden sosyoloji, kurgusal topluluk ve kimlikleri konu edinir olmuştur (Delanty, 2003). Aynı süreçte klasik kuramların temel açıklamaları da ciddi bir biçimde gözden geçirilmiştir. Örneğin, kapitalizm yeniden yapılandığı için eşitsizlik ve sömürünün klasik Marxist teorilere göre açıklanmayacağını söyleyen, daha rafine sömürü biçimlerini gerekçe göstererek Marx'ı yeniden yorumlayan yaklaşım biçimleri açığa çıkmıştır (Bottomore, 1994). Yeniden yorumlama ve teorik sentezlemelerden klasik teorisyenlerin hemen hepsi payına düşeni almıştır. İşi daha da ileri götürerek bir tüketim kültürünün, narsist ve nihilist bireylerin ve hiçbir sosyal kaygısı olmayan kitle kültürünün açığa çıkışını gerekçe göstererek bir toplumsal gerçeklikten bahsetmenin imkânsızlığını vurgulayan, bir bilim olarak sosyolojiye gerek kalıp kalmadığını sorgulayan eğilimler belirmiştir (Mellor, 2004: 360; Baudrillard, 1991).

Rasyonelliğin geçirdiği bunalım sosyal bilimler alanına asıl etkisini bilimsel bilginin sorgulamaya açılması, yeni epistemik ve metodolojik hiziplerin açığa çıkması şeklinde aksetmiştir. Modernliğin geçirdiği krizlere Weber'in öngörüsünün aksine dünyayı yeniden büyüleyen irrasyonellikler eklenince sosyal gerçekliğin malumatını sağlamakta ve sosyal düzeni makulleştirmekte yegâne güç olarak görülen bilim ve bilimsel bilginin mutlaklığı 1970'lerde yoğunlaşan bir eğilimle sorgulanmaya başlanmıştır. Böylece, bilime ve bilgiyi üretmenin epistemik süreçlerine güveni yeniden sağlamak, meşruiyet krizine tutarlı yanıtlar üretmek ve sosyal bilimlerin açıklama geliştirmekteki sıkıntılarını aşmak üzere bilimsel sorgulamalar ivme kazanmıştır. İşe hâlihazırdaki gerçekliğin mimarı ola-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

rak görülen Aydınlanmacı bilim anlayışı ve pozitivizmin hıncahınç eleştirisiyle başlanmıştır. Pozitivizmin mevcut sosyal gerçekliği açıklamakta yetersiz kaldığı, bilimin bir kriz evresine girdiği ve yeni bir bilim anlayışının gerektiği vurgulanmıştır. (Bottomore, 1994). Pozitivizm eleştirisine bilimsel bilginin mahiyeti, sınıfsal, tarihi ve sosyokültürel bağlamı, bilginin üretiminde araştırmacının yeri ve sosyal bilimlerin disiplinler arası farklılaşmasının etkileri, bilimsel bilginin sosyokültürel yaşam içinde üretilen diğer bilgi türlerinden farklı olup olmadığı gibi sorunlar eklenmiştir. Bilginin üretiminin epistemik cemaatlerin ve kabullendikleri paradigmaların varlığına bağlı görüldüğü bir anlayış açığa çıkmıştır.

Sosyal bilimlerin, bir bilim olarak açığa çıktığı toplumsal bağlama göre belirlenmiş varsayımları birer doksaya dönüştürerek kendi duvarlarına toslamaya başladığını ilk defa seslendiren Kuhn olmuştur. Kuhn, bilimsel bilginin evrensel ve genel geçer olmadığına paradigma ve epistemik cemaat arasında kurduğu ilişkiyle işaret etmiştir. Ona göre bilimsel bilginin üretim sürecini belirleyen epistemik cemaatin paradigmasıdır. Kuhn, epistemik cemaatlerin bilimsel bilginin üretimindeki gücünü işaret etmekle kalmamış, bu cemaatlerin paradigmalarının da öz nitelik olarak birbirine kıyaslanamaz ve rasyonel olarak tercih edilemezliğini vurgulamıştır. (1991). Kuhn'un fitilini ateşlediği bu tartışma mikro sosyolojik araştırmalar içinde büyümeye ve olgunlaşmaya devam etmiştir. Kimi araştırmacılar bilimsel bilginin diğer bilgi türleri karşısındaki imtiyazsızlığını, diğer bilgi türlerinden üstün olmasını gerektiren bir özelliğinin bulunmadığını vurgulamıştır. Bu araştırmacılardan ilk akla geleni Garfinkel'dir. Garfinkel için bilimsel bilginin gündelik hayatın içindeki diğer bilgilerden inşa ediliş açısından hiç bir farkı yoktur. Sosyoloğun gündelik hayatı anlamak için kullandığı yöntemler de sıradan üyenin kullandığı yöntemlerden üstün değildir. Sosyologların açıklamaları da meslekten olmayan sıradan insanların açıklamaları gibi araştırılabilir. Dahası öznel ifadelerden müteşekkil gündelik hayat dünyasını nesnel ifadelerle tanımlamaya çalışan sosyoloji bilimsel rasyonelliğe ulaşmaya çalışırken gündelik yaşamın rasyonelliğinden ve bilgisinden uzaklaşmaktadır (Garfinkel, 1967; 2008; Ritzer, 2011: 391-394).

Bourdieu epistemik cemaatlerin bilimsel bilgi üzerindeki tekelini ve yönlendiriciliğini tasdik etse de sosyal bilimlerin krizini bundan daha derin bir ayrışmaya dayandırmaktadır. Bilimsel bilginin mutlaklığı varsayımına ve epitemik cemaatlerin bilginin üretim süreci üzerindeki hâkimiyetine yönelik eleştiriler Bourdieu'da hakiki sosyoloji pratiğini ve bilimsel, kuramsal ve metodolojik ayrışmayı sorgulayan bir içeriğe dönüşmüştür. Bourdieu'nun tam da Avrupa'nın sömürge-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

cilik faaliyetlerinden vazgeçmeye başladığı bir dönemde, bir Fransız sömürgesi olan Cezayir'de gerçekleştirdiği doktora çalışmasının bizzat kendisi ortodoks bilimsel doksalara bir reddiyedir. Dahası Bourdieu sosyoloji anlayışının temellerini bu heterodoks çalışma içinde attığını ısrarla vurgulamaktadır (Gülsoy, 2012). Bourdieu düşünce doğmatizmini ve ortodoksiyi antinomik varsayımlara dayandırarak açıklamaktadır. Öncelikle bilimsel uzmanlaşma ve buna bağlı işbölümüne eleştirilerini yöneltmekte, bunları gerçek bir sosyoloji pratiğinin önündeki engeller olarak arz etmektedir. Ona göre ayrı ayrı bilimler ve metodolojilerle incelenen toplumsal yaşam alanları birbirleriyle ilişkilendirilmediğinde *sui generis* sistemlerin anlaşılması imkânsızlaşır. Bu nedenle, Bourdiue bilimsel ayrışma yerine bütünsel bir sosyal bilim anlayışını savunmaktadır. Sadece bilimsel ayrışmaya değil, metodolojizme ve teorisizme de şiddetle karşıdır. Ona göre *yöntembilimsel fetişizm* nesneleri bilim kisvesine büründürmeye ve bilimsel bir miyopluğa düşmeye neden olmaktadır. Toplumsal kuramlar da sosyolojinin nesnesini şeyleştirmekten ve parçalamaktan kaynaklanan zafiyetlere neden olmaktadır (Bourdieu and Wacquant, 2014: 32-36). Ona göre biz ve onlar karşıtlığı bağlamında şekillendiği için çoğu zaman iyi bir şey olarak düşünülse de tüm bu antinomiler hakiki sosyoloji pratiğini yerine getirmeyi engellemekten başka bir işe yaramamaktadır. Antinomilerin yarattığı sorunlar için disiplinler arası karşıtlığa, özellikle de antropoloji ve sosyoloji arasındakine bir göz atmak yeterlidir. Bourdieu'ya göre bu bölünme, verimli birleşmelerin önünü kesmekten, kontrolsüz aktarma ve genellemeleri güdülemekten başka bir etkiyi yaratmamıştır. Bu bakımdan bilimsel ve kuramsal karşıtlıklar sosyal gerçekliği bir bütün olarak görebilme ve verimli birleşmelere gidebilmeyi zorlaştırmaktadır (1988). Buna binaen Bourdieu, antinomileri yeni bir bilim anlayışını zorunlu kılan bir kriz durumu olarak değerlendirmektedir. Bilimsel alan içinde şekillenen her türlü düşünce dogmatizmini ortodoksi olarak gören Bourdieu gerçek bir sosyoloji pratiği için bu ortodoks doksalardan ve düşünce dogmatizminden kurtulmak gerektiğini söylemektedir. Düşünümsel bir sosyolojiyi ise bu tür bir simgesel tahakkümle mücadele etmenin yolu olarak görmektedir (Bourdieu and Wacquant, 2014: 10-11). Düşünümsel sosyoloji, sosyoloğun akademik dünyaya hâkim olan teorik varsayımlar ile toplumsal dünyadaki etkileşimlerin altında yatan doksaların neden olduğu sınırlılıkları fark etmesine ve bunları yok edecek silahları kuşanmasına bağlıdır (Şen, 2014:369; Bourdieu and Wacquant, 2014: 53). Düşünümsel sosyoloji alan ile habitus arasındaki ilişkiyi ortaya koymak suretiyle karşıtlıkların üstesinden gelmeyi sağlayacaktır. Ayrıca, bilimsel doksalarda cisimleşen karşıtlık ilişkilerini bir yana bırakmak suretiyle sosyal

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

gerçekliği bir bütün olarak görebilmeye olanak tanıyacaktır. Bourdieu'nun altını çizerek vurguladığı üzere, kendi sosyoloji anlayışı da sosyoloji ve antropoloji arasında kurduğu böylesi verimli bir birleşmenin ürünüdür. Bu verimli birleşmenin en çarpıcı ürünü sembolik sermaye kavramıdır. Bu kavramı Cezayirli köylülerin şeref stratejileri ile yüksek moda alanındaki şirketlerin mücadele stratejilerine dair araştırmalarından çıkarmıştır (1988).

Görüleceği üzere sosyal bilimlerin krizine çare bulmayı amaçlayan tartışmaların odağı pozitivist paradigma ve epistemik cemaatinin bilim dünyasında kurduğu simgesel tahakküm ve hegemonyadır. Bu tahakkümün kalıcılaşması ise Mannhiem'ın bilgi sosyolojisi yaklaşımını yapısal-işlevselci bir çerçeve içerisinde bilim sosyolojisi şeklinde pozitivist paradigmaya uyarlayan Merton'un etkilerine bağlanarak açıklanmıştır (Etil ve Demir, 2014: 313). Sosyal bilimlerin krizinin nedeni olarak görülen pozitivizme yönelik eleştiri öylesine artmıştır ki sosyolojik bilgi veya metot üzerine 20. yüzyılın ikinci yarısında kaleme alınan neredeyse her çalışma söze bir pozitivizm eleştirisiyle başlar olmuştur. Bu çalışmalar pozitivist paradigmanın alanda kurduğu tahakkümü, bilimsel bilgi ve epistemik cemaat ilişkisini sorgularken çıkış noktası olarak almıştır.

Yaşanan bilimsel krize cevap üretmek üzere bilimsel bilginin kendisi üzerine yapılan tüm bu sorgulamalar esasında rasyonelleşmenin geçirdiği krize açıklama getirme ve yeni dünya düzeniyle uyumlu bir bilim anlayışını geliştirme gereksiniminin zorunlu bir ürünüdür. Yeni dünya düzenine dair makul açıklama üretmekteki yetersizliği bilimsel bilginin kendisine dair sorgulamaları beraberinde getirmiştir. Nitekim Batı rasyonalizminin krizinin zirve yaptığı 1960'larda bilimsel kriz de doruk noktasına ulaşmış, mukabilinde bilimsel bilgi tartışılmaya başlanmıştır. Epistemolojik alet çantasının yaşanan radikal dönüşümleri ele alamayacak kadar eski olduğunu fark eden sosyal bilimler işe bilimsel bilginin özniteliğini ve epistemik cemaatlerin bilginin üretimindeki rolünü açıklayarak başlamıştır.

Öte yandan epistemik süreçlere odaklanarak soruna çözüm arayan eğilimler, bağlamsal değil, evrensel sosyal gerçeklik varsayımını sürdürmek suretiyle pozitivist paradigmanın modernliği önceleyen ve evrensel bir gerçeklik olarak genelleyen, hatta bunun dışındakileri ötekileştiren görüşünü farkında olarak ya da olmayarak tasdik etmiştir. Dahası, bilgiden yola çıkmak, meseleye makro bakan, bilimsel bilgiyi evrensel ve mutlak gören, sosyal geçekliği verili kabul eden pozitivist paradigmanın kabulleriyle hareket edildiği anlamına gelmektedir. Bu bakımdan hararetle eleştirilse de, pozitivist epistemik cemaatin antinomik varsayımları sosyal bilimlerin ontolojik krizini görmeyi engelleyen bilimci

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

bir ideolojiyi geliştirmiş, üstelik bu ideolojiyi karşıt hiziplerin bile sorgulamadan kabul edeceği ortodoks bir doksaya dönüştürmüş görünmektedir.

Sosyal bilimlerin krizini bilimsel bilgiye odaklanarak epitemik cemaat ve iktidar ilişkisi temelinde ele alan eğilimler, sosyal bilimlerin de bilimsel bilginin de kendisinden türetildiği temel anlayışa hiç dokunmamıştır. Bu, Batı rasyonalizm ile sosyal bilimleri ontolojik olarak birbirinin türdeşi gören, buna bağlı olarak da sosyal gerçekliği antinomik alanlara ayrıştıran dünya görüşü ve varsayımlarıdır. Sosyal bilimler, ontolojik dayanağı olan rasyonalizmi, bilim alanlarına ayrışmak, bu alanların -ve temsil ettikleri sosyokültürel bağlamların- sınırlarını takviye edecek bir teorisizim ve metodolojizmi geliştirmek suretiyle sosyal gerçeklik adı altında nesnelleştirmiş ve evrenselleştirmiştir. Açığa çıkan teorisizim ve metodolojizm ise, Frankfurt okulunun söylediği gibi, bilimsel bilginin mutlak güç olarak görüldüğü bir bilim ideolojisini/bilimciliği şekillenmiştir (Bottomore, 1994). Üstelik bu teorik ve metodolojik taassup epistemik çatışmaları aşan bir uzlaşmayı beraberinde getirmiştir. Pozitivist ve yorumlayıcı gelenek, ontolojik varsayımlarını Batılı bağlamı esas alarak belirleyen bir eğilimde ittifak etmiştir.

Daha da önemlisi bahsedilen ideoloji, dualistik sosyal gerçeklik alanlarından rasyonellikle özdeş, tam da bu nedenle bilim pratiği ve bilimsel bilginin üretiminde fail olan kısmın, diğeri üzerinde, onu bilimsel inceleme nesnesi haline getirerek, simgesel bir tahakkümü kurmasına neden olmuştur. Sosyal bilimlerin alt alanlara ayrışması bu tahakkümün bir kısmıdır. Zikredildiği üzere, sosyal bilimler, rasyonellik ve irrasyonellik antinomisi temelinde kendi içinde işlevsel olarak farklılaşmıştır. Bu işlevsel farklılaşma, modernliğin kendisini inşa ve idame ettirmesinin ontolojik bir gereği olarak açığa çıkmıştır. Giddens'in de dediği gibi modernlik ile gelenek arasında tam bir süreksizlik bulunmakta, modernlik kendisini yapılandırmak için geleneksel toplumsal düzen biçimlerinin tamamını yerinden çıkarıp yerine modern olanları koymaktadır. Bu süreksizlik ise modernliğin düşünümselliğinin kaynağıdır. Yürüttüğü araştırmalarla sosyal yapıların içine girip çıkan sosyoloji ise modernliğin düşünümselliğine aracılık etmektedir. Bu bakımdan, modernlik özü itibariyle sosyolojiktir (2012: 12-13, 43-44).

Batı rasyonalizminin güdülediği antinomilere göre üretilen bilimsel bilgi ise modernliğin iktidar alanının sınırlarını belirlemeye ve takviye etmeye hizmet eden doksaların taşıyıcısı haline gelmiştir. Muhtemelen bu nedenlerledir ki Batı'da yaşanan her yeni meşruiyet krizi sosyal bilimlerin epistemolojik varsayımlarını gözden geçirmesine zemin hazırlamıştır. Aksine, işe sosyal gerçekliğin

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ontolojisine dair anlayıştan başlamak, bunun için de rasyonellik ve irrasyonellik arasındaki antinomik varsayımı tartışmaya açmak, bilim anlayışında daha köklü bir değişimi talep etmektedir. Zira böylesi bir talep, sosyal bilimlerin kendi içindeki uzmanlaşmasından ve işlevsel farklılaşmasından konusuna kadar tüm temel meselelerin gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Ayrıca, sosyal bilimleri mayalayan rasyonel dünya görüşü ve varsayımlarının ürünü modern (bilimsel) düşünme biçimini sorgulamayı da imlemektedir. Bilim anlayışındaki böylesi radikal bir dönüşüm, dünyanın modern ve premodern alanları arasındaki iktidar ilişkilerini de tartışmaya açmak anlamına gelmektedir. Böylesi heretik bir başkaldırının hedefi Batı rasyonalizmi olacaktır. Zira rasyonellikle özdeş görülen evrensel ve nesnel bir sosyal gerçeklik anlayışı ile bunu anlatan bir sosyal bilim, bilginin üretiminde Batı'nın tekel ve iktidarının tasdik edilişini ima etmektedir. Bu nedenle küresel iktidar alanları ve dünya düzenini tehdit edebilecek her türlü girişim gibi sosyal gerçekliğin ontolojisine dair anlayışı sorgulamak da imkânsız görünmektedir. Demem o ki bilimsel bilginin mahiyeti ve üretim süreçleri, modernliğin iktidarının sürekliliğinden nemalanan epistemik cemaatler arasındaki gerilimli ilişkilerden daha ziyade, modernliğin merkezleri ile periferi arasındaki iktidar ilişkilerince düzenlenmekte, bilimsel bilgi ise bu iktidar ilişkilerini üretmektedir. Bilimsel bilginin modern alanların premodern alanlar üzerinde kurduğu simgesel hâkimiyet bağlamında üretildiğinin en önemli göstergesi sosyal bilimlerin krizine dair tartışmaların Batı dışı premodern sosyal geçekliğe dair hiçbir şey söylemeyişidir. Periferinin sosyokültürel bağlamı ile bilimsel bilginin mahiyetine ve üretimi veya bilimsel krizlerle periferinin krizleri arasında bir etkileşimin bulunmayışı da aynı çerçevede değerlendirilebilir. Periferinin sosyal bilimlerinin tüm bu tartışmaları sadece aktarmakla yetinişi ise bu tabiiyetin tasdikinin beyanıdır.

PERİFERİNİN BİLİMSEL KRİZİNE BİR ÖRNEK: ALEVİLİK

1960'lardan itibaren bilimsel bilginin mutlaklığı görüşünü masaya yatıran ve hararetle bağlamsallığını vurgulayan sosyal bilimler için Batı dışı alanlar bir sis perdesinin ardında kalmaya devam etmiştir. Sosyal bilimlerin yukarıda zikredilen bilim anlayışı, bilimsel bilgi ile sosyal gerçeklik arasındaki varoluşsal bağın koparmasına neden olmuştur. Bu kopuş ise modern Batılı toplumlardan daha ziyade, periferinin sosyokültürel yaşamının araştırılmasında önemli sınırlılıkları yaratmıştır. Ayrıca, (Batılı) sosyal bilimler, rasyonalizmi bilimin ontolojik bağlamı olarak gören anlayışı, modern gerçekliği evrensel bir varoluş olarak takdim eden varsayımlarıyla birlikte periferiye aktarmıştır. Modernleşmenin açığa çıkardığı meşruiyet krizlerine

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

cevap arayan periferinin sosyal bilimleri ise bu varsayımları her derde deva bir ilaç olarak görmüş, kendi gerçekliğini göz önünde bulundurmadan olduğu gibi midesine atıvermiştir. Bu durum, modern gerçekliğe dair ontolojik, epistemolojik ve metodolojik varsayımların, yöntem ve araçların premodern alanlara olduğu gibi aktarılmasına ve genellenmesine neden olmuştur. Ortodoks bilim anlayışı ve doksalarının sorgusuzca aktarımı ise kendine başkasının gözüyle bakan ve kendi kendini ötekileştiren bir eğilimi periferinin sosyal bilimlerinin temel özelliği haline getirmiştir. Bu ortodoks doksalar, periferiye Batılı araştırıcıların Batı dışı sosyal bağlamlarda yürüttüğü saha araştırmaları ve/ya birkaç dil bilen entelijansiya tarafından aktarılmıştır. Buna bağlı olarak bilimsel bilgi modern Batı dışı alanlar için sosyal gerçekliği temsil eden bir model değil, sosyal gerçekliği yeniden üretme ve inşa etmenin bir modeli haline gelmiştir (Geertz, 1973: 93,116-143). Rasyonellik ve irrasyonellik antinomisinden mamul doksalar, Batı dışı alanları gelişmemiş, modernleştirilmesi gereken alanlar olarak gören anlayışı da kendisiyle birlikte periferiye aktarmıştır. Bu anlayış, bilimin periferide modernleşme projesinin mimarı olarak görülmesi eğilimini güçlendirmiştir. Batılı araştırmacılar, bu modernleşme etnografik saha araştırmalarıyla gündelik hayatta da işevuruk hale getirmişlerdir (Şahin, 2016; Kieser, 2001; Kieser, 2002).

Ayrıca, periferinin sosyal bilimleri, Batılı sosyal bilimlerin işlevsel farklılaşmasının temelini oluşturan rasyonellik ve irrasyonellik antinomisinden ikincisine denk gelse de, kendi sosyal gerçekliklerini bir de kendileri modern ve modern olmayan şeklinde taksim etmiştir. Bu taksimata uygun olarak kabaca söylemek gerekirse, sosyoloji geleneksel olanı ayıklayarak rasyonel yapıları, antropoloji de rasyonel olanı ayıklayarak geleneksel yapıları incelemeye koyulmuştur. Antropoloji bir bilim olarak kendisinin Batı rasyonalizminin yapısal türdeşi olduğunu unutmadan, sosyal bilimlerin en başta belirlediği irrasyonelliğe dair varsayımlardan hareketle periferik sosyal geçekliği ele almış ve geleneği incelemiştir. Bu taksimat, geleneğini korurken modernleşen sosyal gerçekliği bir bütün olarak görmeyi engelleyen antagonistik bir bilim anlayışını açığa çıkarmıştır. Bu anlayış, geleneği dışlayan sonuçları bir yana, sosyokültürel değişme ve modernleşmenin beraberinde getirdiği meşruiyet krizlerine makul açıklama üretilemeyişinde cisimleşmiştir. Dolayısıyla sosyal düzeni iki karşıt alana ayıran, geleneği sosyolojinin dışına iterken, modern olanı ideal ve evrensel bir gerçeklik olarak takdim eden bu aktarmacı bilim anlayışı, modernlik ve gelenek arasında öngördüğü süreksizlikle periferinin geleneksel yapısını ve geçirdiği kültürel değişimi anlamayı imkânsızlaştırmıştır.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

Sosyal bilimler ülkemize Batılı sosyal gerçeklikle özdeş paradigma ve varsayımlarıyla birlikte olduğu gibi taşınmış, bu paradigma, kavram ve kuramlar sosyokültürel gerçekliğimize aynen uyarlanmıştır. Hatırlanacağı üzere, sosyal bilimlerin kendisine konu edindiği sosyal gerçeklik, uzun bir rasyonelleşme süreci neticesinde doğal ve geleneksel süreçlerden ayrıştırılmış ve insan aklıyla yeniden yapılandırılmış modern gerçekliktir. Kabaca söylemek gerekirse, bu modern gerçeklik, doğuştan getirilen statü ve roller yerine bireysel ve rasyonel tercihlere, geleneksel otorite yerine rasyonel bürokratik otoriteye, kolektif ritüellerin hayatın merkezinde olduğu ortopraktik sosyal organizasyon biçimi yerine yasaların ve ideolojilerin belirleyici olduğu ortodoktik bir organizasyon tipine dayalı bir sosyal düzeni karşılamaktadır. Buna karşın Türkiye, yine kabaca söylemek gerekirse, doğuştan getirilen aidiyet biçimlerinin kolektif bir onayla karşılanmasını sağlayan ortopraktik geleneğin, akrabalık bağları üzerinde yükselen doğal topluluk yapılarının, yazılı kültürden daha ziyade sözlü kültür, bireycilikten daha ziyade kolektif bağların belirleyici olduğu bir sosyal gerçeklikle özdeştir. Sosyal bilimlerin modern bağlamı karşılayan paradigma, kavram ve kuramlarıyla birlikte ülkemize olduğu gibi taşınması, Batılı sosyal gerçeklikle örtüşmeyen, ama ülkemiz toplumsal yaşamının yapı taşları olan gelenek, ritüel, doğal akrabalık, sözlü kültür gibi fenomenlerin bilimsel bir inceleme konusu olarak doğrudan, çok yönlü ve derinlemesine araştırılmamasına neden olmuştur. Ayrıca, bu aktarmacı antagonistik bilim anlayışı, geleneksel sosyal düzeni sosyolojinin ilgisi dışına, geleneksel sosyal düzenin modernleşmesini de antropolojinin ilgisi dışına itmiştir. Buna bağlı olarak yöntemsel yerelleşmeyi de engellemiştir. Sözlü kültür ve ortopraktik bir etkileşim bağlamında sosyal gerçekliğini üreten ülkemizde, uzunca bir süre bu yapının öznitelikleriyle uyumsuz nicel yöntemlerle sosyolojik araştırmaların gerçekleştirilmiş olması bu durumun tipik örneğidir. Keza son yıllarda ülkemizde - Batılı sosyal bilimlerin mikro araştırmalara yönelmesinin etkisiyle- nitel yöntem ve tekniklere yönelik bir ilgi doğsa da, sözlü ve ortopraktik bir sosyal düzeni araştırmanın ideal deseni olan etnografyanın ülkemizde yaygınlaştığından bahsetmek neredeyse imkânsızdır. Bırakın sosyolojiyi, antropoloji alanında da yeterince uygulandığı söylenemez. Bunun bir nedeni ortodoks varsayımların yarattığı miyopluk, bir diğer nedeni ise rasyonel bir zihniyet dönüşümünden geçtiğini farz eden bilim insanının kendi ile premodern gerçeklik arasına koyduğu mesafedir. Sınırlı sayıdaki saha araştırmasında ise geleneksel sosyal düzen ve aktörü genellikle öteki olarak tanımlanmakta, üstelik bu ötekilik yöntemsel bir diyalektik olarak takdim edilmektedir. Bu ayrıştırıcı diyalektik ilişki Türkiye'deki akademisyenleri içine karışarak

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

sosyal gerçekliğin bilgisine ulaşmaktan alıkoymaktadır.

Periferinin sosyal bilimlerinin bu aktarmacı tavrı, her meşruiyet krizine bilimsel krizle karşılık veren, sosyal gerçekliğine dair tutarlı bilimsel açıklama üretmenin derdine düşen Batılı sosyal bilimlerin aksine kendi sosyal ve bilimsel krizlerinin adını koyamamasına, sosyal gerçekliğine dair tutarlı açıklamaları üretememesine neden olmaktadır. Bu durum, periferinin sosyal bilimlerinin bilimin evrenselliği anlayışı ve bilgi üretimi süreçlerinin neresinde yer aldığı sorusunu akla getirmektedir. Dahası, periferinin sosyal bilimlerinin bilginin nasıl üretildiğinden daha ziyade bilginin nasıl tüketilmesi gerektiğinin muhatabı olarak görüldüğü algısını güçlendirmektedir. Batı'dan birkaç dil bilen bilim insanlarınca aktarılan bilimsel bilginin modern bir sosyal gerçekliği inşa etmenin bir aracı olarak kullanılışı bu algıyı desteklemektedir. Ayrıca bilimsel bilgi, modern Batı ve modern olmayan Doğu arasındaki iktidar ilişkilerinin sürdürülmesinin de bir aracı haline gelmiştir. Şöyle ki sosyal gerçekliği alanlara ayırmak ve bu alanları inceleyecek ayrı bilim dallarını farklılaştırmak gerçekliğin iktidar alanlarına ayrıştırılmasına ve geçişlerin engellenmesine hizmet etmiştir. Bunun için Doğu ve Batı kökenli akademisyenlerin modernliği ve premodernliği birer araştırma nesnesi haline getirmekteki bilimsel özgürlüklerine bakmak yeterli olacaktır. İster modernleşen yapıları, isterse de geleneksel sosyal düzeni ile Türk sosyokültürel yaşamı Batılı her araştırmacı için bilimsel bir inceleme nesnesidir. Buna karşın premodern toplumlardan bir akademisyenin Batılı sosyal gerçekliğin herhangi bir kısmını, hele de etnografyayla, incelemesi ve bir araştırma nesnesi haline getirmesinin yaratacağı bilimsel infial tahmin edilebilir. Batılı sosyal gerçekliğin periferinin bilim insanlarınca araştırma nesnesi haline getirilmesi bir sınır ihlali ve iktidar sorunudur. Keza ülkemizden yüksek lisans ya da doktora yapmak için Batıya giden akademisyenlerin çalışma konularının bu toplumlara Türkiye'den giden topluluklar üzerine olması ya da teorik tartışmalardan ibaret kalması modern olanın modern olmayan üzerinde bilimsel bilgi ile kurduğu simgesel tahakkümün önemli bir göstergesidir.

Ortodoks bilimsel doksalar, sosyal gerçekliğin bağlamsallığının gözden kaçmasına, bu da modernliğin merkezlerine dair yaklaşım, varsayım ve yöntemlerin periferiye olduğu gibi aktarılmasına neden olmuştur. Bu nedenle, gerçek bir bilim pratiği için tartışmaya açılması gereken asıl sorun, bilimsel bilginin kendisi değil, sosyal gerçeklik anlayışıdır. Bu yönüyle sosyal bilimlerin krizden çıkışı Batı rasyonalizmini bir paradigma olarak bünyesinde saklayan ve bunu evrenselleştiren bir sosyal gerçeklik anlayışının sorgulamaya açıl-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

masına ve diğer sosyal gerçekliklerin bilgisi üzerine de kafa yorulmasına bağlıdır. Bunun için de periferinin sosyal bilimlerinin kendini sosyal gerçekliğine açıklama üretmekten mesul bir fail olarak görmesi gerekmektedir. Kendi gerçekliğine dair tutarlı açıklama üretebilmek için ise modern ve premodern antinomisinden kaynaklı kendi bilimsel krizine yanıt üretmesi icap etmektedir

Geleneksel, kolektif, sözlü kültüre ve doğal akrabalık bağlarına dayalı, yanı sıra da modernleşen bir sosyal ve kültürel yaşamı karşılayan Alevilik, ülkemiz sosyal ve kültürel bağlamıyla örtüşen bir sosyal bilim anlayışının geliştirilemeyişine bağlı sorunların tipik bir biçimde cisimleştiği bir fenomendir. Yerli bir sosyal bilim anlayışının geliştirilemeyişinden kaynaklı sorunlar her şeyden önce Aleviliğin geleneksel yapısı ve geçirdiği sosyokültürel dönüşümün saha araştırmalarından beslenen çalışmalarla çok yönlü olarak incelenememesine, buna bağlı olarak da bilimsel bir konu olarak sınırlarının yeterince belirlenememesi ve araştırma yöntemlerinin geliştirilememesine neden olmuştur. Aleviliğin ocak sistemi, talip yapısı, geleneksel organizasyon biçimine dair etnografik saha araştırmalarına dayalı sosyolojik çalışmaların üretilemeyişi, buna karşın Aleviliğin modernleşmesinin halkbilim ve antropoloji çalışmalarında yeterince ve çok yönlü olarak incelenemeyişinin altında ise sosyal geçeklik anlayışı ile bundan kaynaklı disiplinler arası ayrışma bulunmaktadır. Bu sorunların bir diğer ve daha sıkıntılı olan sonucu ise nesnel bilimsel kavram ve kuramları üretmenin temel aracı olan bilimsel yöntem ve tekniklerin yerince geliştirilemeyişi ve etkin bir biçimde kullanılmayışına bağlı olarak Alevilik araştırmalarının spekülatif ve ideolojik söylemlere açık kaygan bir araştırma alanı hâline gelmiş olmasıdır. Bu durum, Aleviliğin bilimsel bir konu olarak tecessüm etmesini daha da güçleştirmiş, hem yerli hem de yabancı araştırmacıların çalışmalarında ilk günden bu yana yer aldığı şekliyle, bir sosyal mühendislik projesi olarak görülmesi eğiliminin etmesine neden olmuştur.

Sosyal bilimlerin ülkemizin özgün toplumsal gerçekliğiyle örtüşen bilimsel paradigmaları ve buna uygun metodolojileri geliştiremeyişinin yarattığı sorunları, Alevilik araştırmalarında kullanılan kavram, kuram ve yöntemlerde açıkça görmek mümkündür. Bu durumun akla ilk gelen somut örneği, Alevilik çalışmalarında yaygın bir biçimde kullanılan heterodoks, ortodoks, heretik, sekt ve senkretik kavramlarıdır. Bu kavramların 19. yüzyılın başlarından bu yana yerli ve yabancı bilimsel çalışmalarda Batılı bağlamı karşılayan içerikleriyle aynen kullanılmalarının -doğrudan ya da dolaylı olarak yerine getirdiği sosyal mühendislik projesi bir yana- yarattığı temel bilimsel sorun, Aleviliğin salt dinsel

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ve teolojik bir mesele olarak tanımlanmasıdır (Şahin, 2013a; 2013b). Batılı sosyal gerçekliğin dini organizasyon ve gruplaşmasını karşılamak üzere geliştirilen bu kavramlar, temelde Batı'nın dinsel geleneğini ve gelişimini, dinsel rasyonelleşmenin ürünü modernleşme sürecini karşılamak üzere kullanılan kavramlardır. Ancak Batı'da sosyal bilimler -teoloji alanında hâlâ dinsel içerikleriyle kullanılmaya devam edilen- bu kavramları sekülerleştirmiş ve diğer sosyokültürel fenomenleri karşılayacak nesnel bir içeriğe kavuşturmuştur. Hatta bu kavramların yerel ve dönemsel olduğu, her dönem ve yer için geçerli olmadığı vurgulanır olmuştur. Troeltsch tarafından geliştirilen kilise ve sekt kavramına yöneltilen eleştiriler bu duruma örnektir. Bu kavramların diğer kültürlere uygulanmasına şüpheyle bakan Johnson, Troeltsch'un teorisinin mahallî kaldığını vurgulamıştır. Bu teorinin Avrupa'nın 1800'lü yıllardaki teşkilatlanmasına dayandığını, bu nedenle Amerika gibi resmi kilise organizasyonuna sahip olmayan toplumları ve kültürleri açıklamakta yetersiz kaldığını belirtmiştir. Ayrıca kilise ve sekt kavramlarının diğer din ve kültürlere ancak özel durumlarda genellenmesinin uygun olacağını vurgulamıştır (1963: 539-542).

Batılıların paylaştıkları ortak modern gerçekliğe rağmen kendi toplumsal ve kültürel yaşamlarına uygunluğunu sorguladıkları bu kavramlar ülkemize olduğu gibi aktarılmıştır. Batılı misyoner ve gezginler eliyle Hristiyan teolojisiyle özdeş içeriğiyle birlikte Alevilik araştırmalarına aktarılan zikredilen kavramlar gerek yerli gerekse de yabancı araştırmacılar tarafından aynen kullanılmıştır. Bu kavramların sosyal, kültürel ve politik muhtevaları bir yana bırakılarak sadece dinsel içerikleriyle Alevilik çalışmalarına monte edilmeleri çok boyutlu sosyal, kültürel ve politik bir gerçeklik olan Aleviliğin teolojik bir çerçeveye indirgenmesine sebep olmuştur. Bu indirgeme, kolektif kimlik üretimiyle ilgili olarak yarattığı ampirik sorunlar bir yana bırakılacak olursa, Aleviliğin otantik geleneksel yapısının Sami dinleriyle kurulan analojiler vasıtasıyla eritilmesine, buna bağlı olarak da Aleviliğin geleneksel ocak sistemi bir yana bırakılarak dinsel ya da ideolojik açıklamalara konu olmasına neden olmuştur. Bu kavramların dinsel içerikleriyle Alevilik çalışmalarına aynen aktarılışının üzerinden neredeyse yüz elli yıl geçmesine rağmen Batılı misyonerler ve gezginler eliyle Alevilik araştırmalarına dâhil edildikleri günkü anlamıyla kullanılmaya devam edilmektedir. Bu bakımdan, Türkiye'de sosyal bilimler, ne F. W. Hasluck, J. K. Birge, F. Babinger gibi Batılı araştırmacılar ne de Fuat Köprülü'nün Aleviliğe dair yaklaşım, kavram ve kuramlarının üzerine aradan geçen bunca zamana rağmen maalesef ne kavram ne de kuram olarak pek de bir şey ekleyebilmiş değildir. Hatta giderek hız ve yoğunluğunu artıran modernleşme ve buna bağlı toplumsal

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

ve kültürel değişmenin etkisiyle Aleviliğin çözüm ve yanıt üretilmesi gereken sosyal bir sorun mu, yoksa bilimsel yöntem ve yaklaşımlarla incelenmesi gereken sosyolojik/antropolojik bir sorun mu olduğuna dair kafa karışıklığı gün be gün artmış gözükmektedir. Öyle ki Batılı sosyal bilimlerin 19. yüzyılın başlarında ideal bir toplumu inşa etme sosyal mühendislik projesinin bir parçası olarak yoğunlukla kullandığı, toplumsal fenomenleri çözüm üretilmesi gereken sosyal bir sorun olarak gören pozitivist paradigma Batı'da çoktan tartışmaya açılmış olmasına rağmen Alevilik çalışmalarında hâlen etkisini ağırlıklı bir biçimde sürdürmektedir. Keza Aleviliği ele alan araştırmalar sosyolojik teoriler yerine, konuya dair pratik, pragmatik ve hatta politik çözümleri kapsayan sosyal teorileri üretmekten ve Aleviliği sosyal bir mühendislik girişiminin parçası olarak görmekten uzak kalamamaktadır.

Aleviliğe dair akademik çalışmalarda en baştan bu yana etkinliği belirgin bir biçimde hissedilen bu pozitivist yaklaşım sadece sosyal mühendislik anlayışıyla değil, metodolojisi itibariyle de Aleviliğin bilimsel bir inceleme konusu haline getirilmesini zorlaştırmıştır. Geleneksel Aleviliğe dair etnografik çalışmaların parmakla sayılacak kadar az olması, pozitivizmin geleneği irrasyonel bir gerçeklik olarak görmesi ve bilimsel inceleme alanı dışında bırakması, yanı sıra da ölçmeye dayalı nicel yöntemleri tercih etmesiyle ilişkilidir. Bu eğilim, sadece geleneği değil, Aleviliğin sosyokültürel değişimini açıklamakta da yetersiz kalmıştır. Aleviliği düz bir çizgi halinde ilerleyen evrimci bir gelişim fikri temelinde açıklayan, öncül formlarını ilkel ve gelişmemiş olarak gören ve ısrarla Aleviliğe bir kök ve orijin arayan bu pozitivist yaklaşım, Aleviliği döngüsel bir değişim süreci bağlamında, çoklu sosyal ve kültürel etkenleri dikkate alarak incelemeyi imkânsız hale getirmiştir. Aynı paradigma evrimci yaklaşımıyla Aleviliğin orijinin ve tarihi köklerinin ne olduğuna dair tartışmaları Alevilik çalışmalarının temel sorunlarından birisi yapmış, böylelikle Aleviliğin mevcut ampirik sosyal gerçekliğini araştırmak yerine Aleviliğin nasıl tanımlanacağı meselesine odaklanan hakim bir eğilimi açığa çıkarmıştır.

Kök ve orijin tartışmaları temelinde gerçekleştirilen akademik çalışmalar, Aleviliği farklı dinî geleneklerle kurulan analojilerden hareketle ele almıştır. Bu analojik eğilim ise Aleviliği sürekli olarak bir başka sosyal fenomene kıyasla açıklamaya, özgün ve orijinal bir sosyal ve kültürel fenomen olduğu, varoluşsal köklerinin kendi sosyal ve kültürel gerçekliği içinde aranması ve bilimsel olarak incelenmesi gerektiği gerçeğinin gözden kaçmasına neden olmuştur. Büyük çoğunluğu oldukça spekülatif olan ve Aleviliğe teolojik orijin atfederek ayrı bir din ola-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

rak tanımlamakla ilgilenen bu kök ve orijin arayışı akademiden gündelik hayata taşan ve hâlen hararetle tartışılan "Alevilik nasıl tanımlanmalıdır?" saçma sorununu üretmekten başka bir işe de yaramamıştır. Aleviliğin nasıl tanımlanacağı sorunu ise tanımlamanın kendisinin bir hâkimiyeti imleyen doğasının bir sonucu olmak üzere Aleviliği kimin nasıl inceleyeceğine kadar uzanan bir çerçeveden Alevilik araştırmalarını yönlendiren akademik iktidar alanlarını yaratmıştır. Gündelik hayatta da uzantıları olan söz konusu akademik tekelleşme, Aleviliğin sosyal gerçekliğine miyop bakan eğilimi güçlendirmiş, dahası Aleviliği sosyal politikaların ve ideolojik algıların ardında zorlukla fark edilen, hak ettiği ölçüde bilimselleştirilemeyen ve nesnel araştırmalara konu olamayan sosyal ve kültürel bir fenomen hâline getirmiştir. Bu yönüyle, diğer pek çok toplumsal ve kültürel fenomen gibi Alevilik de ülkemiz sosyal gerçekliğini açıklayabilecek yerli bir sosyal bilim anlayışının geliştirilemeyişine bağlı sorunlardan payına düşeni almıştır.

SONUÇ

Geleneksel, kolektif, sözlü kültüre ve doğal akrabalık bağlarına dayalı, yanı sıra da modernleşen bir sosyal gerçekliği karşılayan ülkemiz toplumsal ve kültürel yaşamının bilimsel olarak incelenmesinin önündeki en büyük sorun, yerli bir sosyal bilim anlayışının geliştirilemeyişine bağlı güçlüklerdir. Bu güçlük, sosyal bilimlerin bilimsel inceleme konusunu Batılı sosyal gerçekliğin özelliklerini esas alarak geliştirdiği temel varsayımlarına göre sınırlandırmış olmasından kaynaklanmıştır. Bu durum, premodern toplumsal fenomenlerin yeterince ve derinlemesine araştırılamamasına neden olmuştur. Bir diğer önemli güçlük ise sosyal bilimlerin modern ve premodern sosyal gerçekliği ayrı ayrı inceleme konusu yapmak üzere birbirine karşıt bilimsel alanlara ayrılmış olmasından kaynaklanmıştır. Bu ayrışma ise modernleşirken geleneksel özelliklerini sürdüren ülkemiz toplumsal ve kültürel gerçekliğinin bilim dalları arasında taksim edilmesine sebep olmuş, bir bütün olarak ele alınmasını ve çok yönlü olarak incelenmesini engellemiştir. Keza modern sosyal gerçekliği incelemek üzere sosyoloji, premodern sosyal gerçekliği incelemek üzere de antropoloji ya da halkbiliminin işlevsel olarak farklılaşmış olması, gelenek ve modernleşmenin aynı disiplin içinde ele alınmasını neredeyse imkânsızlaştırmıştır.

ÖNERİLER

Batılı ampirik gerçekliğin 'sosyal gerçeklik' adı altında, üstelik de rasyonel ve irrasyonel antinomisi temelinde evrenselleştirilmesinden kaynaklı bilimsel krizin üstesinden gelmek, periferinin sosyal bilimlerinin aktarmacı ve genellemeci bilim anlayışlarından vazgeçmelerine ve kendi ampirik gerçeklikleriyle tutarlı bilim anlayışlarını geliştirmele-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

rine bağlıdır. Bunun için öncelikle olarak yapılması gereken ise kendi sosyal gerçekliğini tanımak, bu uğurda da saha araştırmalarının, özellikle de etnografik saha araştırmalarının akademik bir alışkanlık haline gelmesi gerekmektedir. Gelenek ve modernlik arasındaki etkileşimin bir ürünü olan kendi sosyal gerçekliğine dair artan farkındalık, rasyonel/modern ve irrasonel/premodern dikotomisi arasında sıkıştırılmış bir sosyal gerçeklik anlayışının yarattığı sınırlılıklardan kurtulmayı sağlayacaktır. Ayrıca antinomik varsayımların yönlendirmesiyle sosyoloji ve antropoloji arasında pay edilen sosyal gerçekliğe dair daha bütüncül bir bakışı geliştirmeye katkı sağlayacaktır. Aynı minvalde olmak üzere metodolojik ve epistemolojik süreçlerin de öznelleşmesini beraberinde getirecektir. Bu durum, antinomik varsayımlar ve metodolojik sınırlılıklar nedeniyle sosyal bir sorun olarak ele alınan fenomenlerin birer bilimsel inceleme nesnesi haline gelmesini hızlandıracak ve kolaylaştıracaktır. Alevilik bunun en tipik örneklerinden birisidir. Alevilik araştırmacılarına düşen, Aleviliği bir sosyal sorun olarak değil, sosyolojik sorun olarak görmek, bu sosyal gerçekliği farklı boyutlarıyla birlikte ele almaya olanak tanıyacak bir bilim anlayışı ve buna uygun metodolojiyi geliştirmektir. Böylelikle de Aleviliği bilimselleştirmek ve bilimsel bir inceleme konusu haline getirmektir.

Aktarmacı ve genellemeci bir tavırla Batılı ampirik gerçekliğe dair varsayımları olduğu gibi kendi sosyal gerçekliğine giydirmek yerine kendi ampirik gerçekliğinden hareketle üretilen yerli bir bilim anlayışı, gerçek bilim pratiğinin icrasına imkân tanıyacaktır. Zira sosyal bilimler, ontolojik dayanağını oluşturan sosyal gerçekliği açıklama ilkesi temelinde evrensel, fakat sosyal gerçekliğin ontolojisini dikkate alma zorunluluğu temelinde de yerel olmakla yükümlüdür. Bu yerellik ise sosyal gerçekliğin bilimsel varsayımlara göre değil, bilim anlayışının sosyal gerçekliğe göre şekillendirilmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir.

KAYNAKÇA

ANDERSON, B., (1991). Imagined Communities Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. London:Verso

ARENDT, H., (1963). Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil. New York: The Viking Press

BAUDRILLARD, J., (1991). Sessiz Yığınların Gölgesinde Ya Da Toplumsalın Sonu. O. Adanır (Çev.), İstanbul, Türkiye: Ayrıntı

BERGER, P. L., (2002). Dinin Krizinden Sekülerizmin Krizine. İçinde A. Köse (Der), Sekülerizm Sorgulanıyor, İstanbul, Türkiye

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

BOTTOMORE, T., (1994). Frankfurt Okulu. A. Çiğdem (Çev.), Ankara, Türkiye: Vadi

BOURDIEU, P., (1988). Vive la Crise!: For Heterodoxy in Social Science. Theory and Society,17(5):773-787

BOURDIEU, P., WACQUANT, L., (2014). Düşünümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar. N. Ökten (Çev.), İstanbul, Türkiye: İletişim

BOURDİEU, P., (1962).*The Algerians*, Alan C. M. Ross (Çev.), Boston: Beacon Press

DELANTY, G., (2003). Community. London: Routledge

DURKHEİM, E., (1947). The Elementary Forms of the Religious Life: A Study in Religious Sociology. Joseph W. Swain(Çev.), Illinois: Free Press

DURKHEİM, E., (1984).The Division of Labour in Society. W. D. Halls (Çev.), The London: Macmillan Press

ETİL, H., DEMİR, M., (2014). Pierre Bourdieu'nün Bilim Sosyolojisine Katkısı: "Alan Teorisi", "Habitus" Cini ve "Refleksivite Talebi". Cogito,76

GARFİNKEL, H., (1967). Studies in Ethnomethodology, New Jersey: Prentice-Hall Inc

GARFİNKEL, H., (2008). Toward a Sociological Theory of Information. Anne Warfield Rawls (ed), London: Paradigm Publishers

GEERTZ, C., (1973). The Interpretation of Cultures. New York: Basic Books.

GİDDENS, A., (2012). Modernliğin Sonuçları. E. Kuşdil (Çev.), İstanbul, Türkiye: Ayrıntı

GOFFMAN, E., (2006). Interaction Ritual Essays in Face-to-Face Behavior. London: Aldine Transaction

GULBENKİAN KOMİSYONU (1996). Sosyal Bilimleri Açın. İstanbul, Türkiye: Metis

GÜLSOY, N. Ö., (2012). Cezayir Deneyiminin Pierre Bourdieu'nün Sosyolojik Tahayyülüne Etkileri: Bilimsel Bir Habitusun Doğuşu. Sosyoloji Dergisi, 25(2):1-30

HOBSBAWM, E., (2013). Kısa 20. Yüzyıl 1914-1991 Aşırılıklar Çağı. Yavuz Alogan (Çev.), İstanbul: Everest Yayınları

IGNATIEFF, M., (1985). Is Nothing Sacred? The Ethics of Television. Daedalus, 114(4): 57-78

ILLICH, I., (1976). Medical Nemesis The Expropriation of Health, New York: Pantheon Books

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

JOHNSON, B., (1963). On Church and Sect. American Sociological Review, 28,(4):539-549

KIESER, H.L., (2001).Muslim Heterodoxy and Protestant Utopia. The Interactions between Alevis and Missionaries in Ottoman Anatolia. Die Welt des Islams, 41(1): 89-111

KİESER, H. L., (2002). Mission as Factor of Change in Turkey (nineteenth to first half of twentieth century). Islam and Christian–Muslim Relations, 13(4): 391-410

KUHN, T. S., (1991). Bilimsel Devrimlerin Yapısı. Nilüfer Kuyaş (Çev.), İstanbul; Türkiye: Alan Yayıncılık

MELLOR, P. A., (2004). Religion, Culture and Society in the 'Information Age'. Sociology of Religion 65(4):357-371

MORGAN, D., WILKINSON, I., (2001). The Problem of Suffering and the Sociological Task of Theodicy. European Journal of Social Theory, 4(2):199–214

ÖZLEM, D., (1998). Evrenselcilik Mitosu ve Sosyal Bilimler. İçinde T. Bora, S. Sökmen ve K. Şahin (Haz.), Sosyal bilimleri Yeniden Düşünmek, İstanbul, Türkiye: Metis, ss.53-66

ÖZLEM, D., (2001). Max Weber'de Bilim ve Sosyoloji. İstanbul, Türkiye: İnkılap

RITZER, G., (2011). Sosyoloji Kuramları. H. Hülür (Çev.), Ankara: Deki

ŞAHİN, İ., (2016). Yol Bir, Sürek Binbir Modernleşme, Kimlik ve Topluluk: Alevilik Örneği. İçinde A. Özbolat, M. Macit (Ed.), Kimlik ve Din, Adana, Türkiye: Karahan Kitabevi, ss.127-165

ŞAHİN, İ., (2016). Heterodoks Bir Sosyal Gerçeklik İçin Heterodoks Bir Sosyoloji. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(36):158-190

ŞAHİN, İ., (2013a).Online Alevi Topluluklar Ritüel Desenli Bir Gruptan Mit Desenli Bir İnanç Topluluğuna. Konya, Türkiye: Çizgi

ŞAHİN, İ., (2013b). Metodolojik Bir Analiz: Kızılbaş-Alevilik Yazınının Teolojik Orijin Arayışı. Toplum Bilimleri Dergisi, 7(13): 25-44

ŞAHİN, İ., (2016). Sosyal Acıya' Sosyolojik Yanıtlar Bir Sosyodise Olarak Sosyoloji. Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks, 8(3):7-31

ŞEN, S., (2014), Pierre Bourdieu Sosyolojisinde Düşünümsellik. Cogito, 76: 366-388

TÖNNIES, F., (2001). Community and Civil Society. J. Harris; M. Hollis (ed.),

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

(J. Harris; M.Hollis (Çev.), Cambridge: Cambridge University Press

WEBER, MAX., (2010). Şehir Modern Kentim Oluşumu. Don Martindale & Gertrud Neuwirth (eds.), Çev. Musa Ceylan, İstanbul, Türkiye: Yarın

WITTGENSTEIN, L., (1986). Philosophical Investigations. Oxford: Basil Blackwell

YAZAR NOTU: Bu çalışmanın Alevilik ile ilgili tespit ve değerlendirmeleri, "Hacı Bektaş Veli ve Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Akademik Çalıştayı", 11-13 Mayıs 2017, Nevşehir'de sözlü olarak ana başlıklar halinde sunulan sorunların genişletilmesinden ve sistemleştirilmesinden mürekkeptir.

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The social sciences owe its existence to the crises of legitimacy stemming from the reflexivity of Western rationalism. The social and cultural need to explain the legitimacy crisis, which is caused by processes that radically altered the social order of Western Europe, resulted in the formation of social sciences in the 19th century. However, the process was not complete, the legitimacy crises depending on radical transformations of Western rationalism continued to demand clarification, and these crises turned into a scientific crisis in the field of social sciences. The first major crisis of Western rationalism following the Industrial Revolution, which continued without hesitation to settle in minds and sociocultural life, appeared in the first quarter of the 20th century. This crisis, caused by the tendency of Western rationalism to reinforce itself, has deepened with the aftershocks. It has produced a serious legitimacy crisis in the mid-20th century due to a new social order and the failure to produce a consistent explanation of this new order. The need to account for the legitimacy crisis has caused the eyes to once again be turned into social sciences. Thus the crisis of rationalism / modernity in the first quarter of the twentieth century brings about the crisis of science. This crisis has strengthened in parallel with the changes that modernity has undergone and has become a scientific crisis that needs to be resolved in the mid-20th century. This crisis of social sciences has been described as an epistemic crisis, and it has begun to be searched through the question of scientific knowledge itself. These scientific inquiries which are based on the critique of positivism focused on relation between power and information and point out that the ontological basis of scientific knowledge is the epistemic community. It is seen that the social sciences of the peripheries, transmit the arguments about the crisis of social sciences to the world of their own life by translation of articles / books from foreign languages such as concepts, theories and methodologies. This attitude is a clear indication of the crisis of the social sciences of periphery. The reason for the scientific crisis of the periphery is the assumption of the social reality that takes its origin from the antagonistic world view of the Western modern mind. This assumption is also the cause of the crisis of Western social sciences. The incompatibility of the theoretical/ideal social reality and the empirical social reality or the new social order in the mid-20th century has caused the social sciences to become dysfunctional. On the other hand, the greatest problem in the scientific examination of the social and cultural life of our country, which is based on traditional, collective, oral cultural and natural relationships, as well as a modernizing social reality, de-

ACED
www.aceddergisi.com
Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi
Eylül – Ekim – Kasım - Aralık 2017 Sayı: 13 Sonbahar Kış
International Journal of Family, Child and Education
September - October - November - December 2017 Issue: 13 Autumn Winter
ID: 167 K: 277
ISSN Print: 2148-3922 / Online: 2148-3973
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)
Marka Patent - Trademark Patent
(2015/03937-2015-GE-17282)

pends on the inability to develop a local social science. Another difficulty stems from the fact that social science divided the modern and premodern social reality into contradictory scientific fields in order to examine separately. The deprivation of contextual and local social sciences causes the social reality to be divided into opposite fields. These opposing social realities are studied separately by opposite fields of science. Alevism, which is based on traditional, collective, oral cultural and natural kinship ties, as well as a modernizing social and cultural life, is a phenomenon that is typically embodied in problems related to the development of a social science conception that overlaps with our country's social and cultural context. **Aim:** Therefore this study aims to reveal the relation between the scientific crisis of social sciences that emerged in the middle of the 20th century and ontological assumption about social reality. It also aims to reveal the reflection of the conception of social reality on the crisis of social sciences of periphery. This study which aims to explore the ontological side of the crisis of social sciences and to point out the reflection of these ontological problems to the peripheries will disclose the interaction between the antinomies about social reality and the dysfunctional transformation of social sciences in producing the scientific information. Firstly, scientific assumption that assumes ontological and homologous relation between Western rationalism and social sciences will be pointed out by demonstrating the relationship between the crises of the modern Western social order until the last quarter of the 20th century and the scientific crisis. Finally, the peripheral reflections of this ontological crisis of social sciences will be dealt with, and the scientific crisis of the periphery will be evaluated in the case of Alevism.

DERGİ HAKKINDA

Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi, 2013 yılı itibariyle yayın hayatına girmiştir. Dergimizde literatüre kaynak sağlayacak nitelik ve değerde olan yayınlara yer verilmektedir. Dergimiz uluslararası hakemli bir dergi olup, yılda **ÜÇ** sayı çıkarmaktadır. Dergimizin sayıları **NİSAN, AĞUSTOS ve ARALIK** aylarında sistem üzerinden yayınlanmaktadır. Dergimiz gerek basılı, gerekse de internet üzerinden ulaşılabilen bir dergidir. Dergimizde Eğitim Araştırmaları içerisinde değerlendirilebilecek her türlü yayına yer verilebilmektedir. Dergimizin baş editörleri **Prof. Dr. Mustafa TALAS ve Prof. Dr. Mustafa YILMAZLAR** olup, dergi yönetim kurulunun aldığı kararlar doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Yönetim kurulu başkanı derginin o anki en üst unvana sahip hocası olup yönetim kurulunun %51' inin aldığı kararlar uygulanmaktadır. Gönderilen her yayın kendi alanında uzman iki hakemin onayından geçerek hakemler tarafından yayınlanabilir görüşüne sahip olmalıdır. Aynı sayı içerisinde yazarın bir yayınına yer verilir. Birden fazla hakem ve yönetim kurulu onayından geçen çalışmalar sıraya alınarak ilerleyen sayılarda yayınlanır. Hiçbir yazar hakem ve yönetim kurulu üyeleri üzerinde etkili değildir. Dergimizde yayınlanmak üzere sisteme yüklenen çalışmalar için **yayın telif hakkı sözleşmesi** istenmez. Sisteme yüklenen çalışmalar dergiye devredilmiş olarak kabul edilir. Yazar ya da yazarlar bu durumu kabul etmiş ve derginin yayın kabul şartlarına uygun hareket etmeyi teyit ederek bu sisteme dahil olmuş sayılırlar.

Dergimiz hakem ve bilim kurullarında yer almak isteyen akademisyen ve bilim araştırmacılarının mutlaka Dr. unvanı almış ve alanında bilimsel çalışmalar yapmış olması şartı aranır. Dr. Unvanına sahip olmayan ve alanında yayın yapmayan hiç kimse bilim, danışma ve hakem kurullarında yer alamaz. Dergi yönetim kurulu derginin en üst karar ve yürütme mekanizmasını oluşturur. Yönetim kurulunun aldığı her türlü karar kesin ve değiştirilemez niteliktedir. Yönetim kurulu kararı olmaksızın hiçbir koşul ve şartta dergi üzerinde işlem gerçekleştirilemez ve uygulamaya gidilmez. Dergi baş editörü hakem onayına gönderilmeyen çalışmaların dergide kabul edilip edilmeyeceğine, hakem sürecine gönderilip gönderilmeyeceğine karar verebilir. Bu karar sürecinde yönetim kuruluna bilgi vermek zorunda değildir. Dergimiz bünyesinde hakem, bilim ve danışma kurulunda yer almak isteyen bilim insanlarının katılımına ancak yönetim kurulu karar verebilir.

Dergimizde bazı ulusal ya da uluslararası kongrelerde yayınlanmış sözlü ve hakem onayından geçmiş çalışmalar için özel sayılar şeklinde çalışmalar da gerçekleştirilmektedir. Bu tip özel sayılar ancak anlaşma yapılan kongrelerde sunulmuş sözlü bildiriler için geçerlidir. Bu bildirilerin mutlaka kongre bilim kurulundan onay almış hakem değerlendirmesi yapılmış olmalıdır. Hakem değerlendirilmesi yapılmamış hiçbir çalışma yayına alınmaz. Yayınlanmak için gönderilen çalışmalar dergi hakem onayına gönderilir. Her iki hakemden olumlu dönüş alan

çalışmalar yayına alınır. Ayrıca sözlü sunulan bildirilerin mutlaka basılı materyali ile hakem onay raporları dergimiz yönetim kuruluna ve baş editörüne sunulmuş olmalıdır. Bu bilgi ve materyallere sahip olmayan bildirilere dergimizde yer verilmez. Dergimizde işlem sürecine dair bilgiler yazar ve yazarlara yazılı olarak dergi internet adresinden bildirilir. Ayrıca dergimize üye olup sisteme giriş yapan her bir yazar süreç ile ilgili bilgileri derginin web sayfasından kendisi izleyip gelişmeleri takip edebilir. Dergimizdeki koşul ve şartlar her bir yazar ve yazarlar için aynıdır. Hiçbir kimse için bu kurallar ve koşullar değiştirilmez. Farklılık sağlanması istenemez talep edilemez. Dergimiz bünyesinde yayınlanması istenen eserlerin mutlaka derginin yayın kabul ettiği alanlardan olması şartı aranır. Bu özellikleri taşımayan hiçbir yayına dergimizde yer verilemez. Hakem sürecine dair işleyiş baş editör kontrolünde gerçekleştirilir. Baş editör yayının dergide hakem sürecine dair işleyişine yönelik bilgi ve karar verme yetkisine sahip bulunur. Baş editörün uygun bulmadığı ya da kabul etmediği bir yayın dergide sürece dahil edilmez. Bu konuda yazar ya da yazarlar dergi ile diğer organlar üzerinde bir yükümlülük oluşturamaz. Hakem onayından geçse bile editörler ya da yönetim kurulu mevcut çalışmanın yayınlanmasına olumlu görüş bildirmemesi veya makale sistemde yayına alınsa bile kurulların kararı ile iptal edilebilir. Böyle bir durumda yazar ya da yazarlar dergiye bir yaptırım uygulamaz. Her türlü yetki tek taraflı olarak dergi yönetim ve editörler kuruluna aittir.

Dergimiz T.C. hukuk kuralları çerçevesinde “5846” sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanun ve Hükümleri ’ne tabi hareket eder. Bu kanunun gerekliliklerini yerine getirmeyen yazar ya da yazarlar hakkında dergimiz tek taraflı olarak hukuki haklarını korumaya sahiptir. Dergimizde yayınlanması amacıyla gönderilen çalışmalarda yapılan ilgili kanunlara uygun olarak gerçekleştirilmeyen alıntılar, intihal gibi konularda yazar ya da yazarlar tek taraflı olarak sorumludur. Bu konuda dergimiz üzerinde hiçbir kurum, kişi ya da diğer yetkili olanlar yaptırım uygulayamaz. Dergimiz online olarak hareket eden bir yayın organıdır. Akademik alanda hazırlanan çalışmaların yer aldığı bir materyal olarak bilimsel araştırma yapan kurum ve kişilere fayda sağlamak amacıyla toplumsal hizmet sunan sosyal bir organdır. Dergimiz paralı bir dergi olmayıp, hiçbir yazara ya da yazarlara basılı materyal göndermek zorunda değildir. Dergimizde kabul edilen ve basıma hak kazanan çalışmalar dergi yayın kabul şartları ve yazım kurallarına uygun olarak mizanpajı yapılır ve sisteme yüklenir. İhtiyacı olan yazar ya da yazarlar ile okuyucular sistemden bu sayıyı indirerek ihtiyacını giderebilir. Mizanpaj yazar tarafından örnek makale baz alınarak yapılmaktadır.

Değerli Bilim İnsanları.,

T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, Sağlık Bilimleri Temel Alanı Doçentlik Sınavı Başvuru koşulu olarak 101 ve 102 nolu madde getirilmiştir. Bu maddenin Alan Eğitimi ile Eğitim Bilimleri Koşul No: 11&11 (b) şıkkında “Uluslararası alan indeksleri tarafından taranan (1a da belirtilen indeksler dışındaki indekslerde yer alan) dergilerde yayınlanmış özgün araştırma makalesi (10 puan) istenmektedir. Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi (ACED) alan indeksli dergi kriterlerinde yer almakta ve değerlendirilmektedir.

ABOUT THE JOURNAL

ACED, International Refereed Journal of Family, Child and Education was published in 2013. Our journal includes valuable and qualified articles which will provide sources for the literature. Our journal is an international refereed journal, and published three times a year. The issues of our journal are published on APRIL, AUGUST and DECEMBER. Both online and hard versions of the journal are available. Our journal welcomes all types of articles with respect to Education Research. Editor-in-Chief of the journal is **Professor Dr. Mustafa TALAS (Ph.D.) and Professor Dr. Mustafa YILMAZLAR (Ph.D.)** who carries out their activities in accordance with the decisions taken by the Executive Board of the journal. Editor-in-Chief is the member of the board who has the highest rank, and decisions taken by 51% of executive board are implemented. Each submitted article is approved by two referees who are experts in their fields, and is expected to be granted with positive opinions of referees as to being eligible for publishing. Within the same issue, single article of the author is published. If the author has more than one article which is approved by referees and the executive board, those are lined up for the following issues. No author has any kind of power on referees and executive board. Copy right agreement is not demanded for articles which have been uploaded to the system for publishing. Rights of articles which have been uploaded to the system are considered to be transferred to the journal. Author or authors are regarded to have agreed on this and have been included in this system by committing to act in accordance with the publishing conditions of the journal.

Academicians and researchers who would like to become a member of referees and scientific boards of the journal are required to hold Ph. D. degree and be granted with the title of Doctor and to be experts in their fields. In addition, one of the conditions is to have carried out scientific studies. No one who has not published works in his/her field and does not have the titles of Doctor or Expert cannot become a member of referees and advisory boards. Executive board of the journal is the senior decision and executive mechanism of the journal. Each and every decision of the executive board is absolute and irreversible. Without the decision of the executive board, nothing can be carried out or performed under no circumstance. The Editor-in-Chief of the journal can decide on whether works which have not been sent to the approval of referees can be accepted or not, whether they can be included in the process of referees' approval. Editor-in-Chief does not have to inform the executive board on this process. Executive board takes decisions regarding the participation of scientists in the referees, scientific and advisory boards of the journal.

In our journal, special issues can be prepared for works which have been presented orally in some national or international congresses and which have been approved by a referee. Such special issues are just valid for oral presentations in agreed congresses. Such works have to be approved by scientific board of the congress and evaluated by referees. No work can be published without referee assessment and approval. Works which are sent for publishing are submitted to referees for their approvals. Works which are evaluated positively by the two referees are published. In addition, printed versions of the orally-presented works and their referee approval reports should be submitted to executive board of the journal as well as editor-in-chief. Works lacking this information and printed material cannot be accepted for our journal. Information regarding the process are provided for author and authors in a written format in the web page of the journal. Each author who registers to our journal and logins the system can follow up the process on the web page of the journal. All conditions and principles are eligible and same for each and every author. These conditions and rules cannot be changed for anyone. Any change or difference cannot be requested. Works sent to be published in the journal have to be related to the fields that the journal accepts. If a work does not hold such features, it is not published in the journal. Procedure regarding refereeing process is under the control of editor-in-chief. Editor-in-chief has the authority to decide on the procedure of refereeing process for a work. A work which has not been found appropriate or not been accepted by the editor-in-chief cannot be included in the refereeing process of the journal. Under such circumstances, author or authors cannot form any liability for the journal and other bodies. Even if a work is approved by a referee or accepted in the system to be published, its publication can be cancelled due to negative opinion of editors or executive board regarding the publication of the work or related decision of the boards. Under such cases, author or authors cannot impose sanctions on the journal. Any kind of authority belongs unilaterally to editors and executive board of the journal.

Our journal acts in accordance with Law numbered “5846” on Intellectual and Artistic Works and its provisions within the frame of Turkish Republic legal rules. Our journal has the right to protect its legal rights unilaterally against author or authors who do not fulfil the necessities of this law. Author or authors are held responsible unilaterally regarding quotations which are not in accordance with related rules, and plagiarism. Our journal does not charge any fee thus does not have to send printed material to author/authors. Page-setting of the works which have been accepted and granted to be published in our journal is carried out according to the journal’s publication and writing rules, and then uploaded to the system. Works can be downloaded from the system by author/authors and readers so that their needs are met. Page-setting is performed by authors based on the sample work provided for them.

The Article No.101 and No.102 has been brought as the condition to Apply for the Exam of Associate Professorship in the Main Area of Health Sciences by T.R. Head of Interuniversity Council. In this article, (b) section of the Field Education and Educational Sciences Condition No: 11&11 states that Original research articles (10 points) published in the journals indexed by international field indices (the journals in the indices apart from those specified in 1a) are required. International Journal of Family, Child and Education (ACED) is included in the criteria for the journals indexed in its field and evaluated accordingly.

YAYIN İLKELERİ

1 Dergimizde yayınlanması istenilen çalışmalar daha önce bir yerde yayınlanmamış ve değerlendirilmesi amacıyla dahi olsa farklı bir dergiye gönderilmemiş olması gerekir. İlgili yazar(lar)ın dergimize yüklemiş olduğu makale farklı bir dergiden RED olmuş veya değerlendirilmesi amacıyla gönderilmiş olduğunun tespit edilmesi durumunda ilgili yazar(lar) hakkında her türlü hukuki haklarımızı saklı tutarız.

2 Dergimizin yayın kabul ettiği disiplin ve alanlar dışındaki çalışmalar kabul edilmemektedir. Bu bilgiler dergimizin "BİLİM DALLARI" başlığı altında yayın kabul ettiği alanlar belirtilmiştir. Bu alanların dışındaki hiçbir yayın dergimizde yayınlanamaz yayınlanması talep edilemez.

3 Hiçbir koşul ve şart altında dergimiz yapılan çalışmaların içerik ve bilimsel sorumluluğunu yüklenmemektedir. Yapılan ve yayımlanan çalışmaların her türlü sorumluluğu ilgili yazar(lar) a aittir.

4 Birden fazla yazarın bulunduğu çalışmalarda ilk sırada yer alan 1. yazar muhatap kabul edilir. Ya da makalenin dergimize yükleyen ilgili üye bu sorumlulukları kabul eder ve etmek zorundadır.

5 Çalışmalarda özet hem İngilizce hem Türkçe olarak düzenlenmeli, 150 ile 250 kelime arasında olmalıdır. Konu başlığı hem Türkçe hem de İngilizce olarak hazırlanmalıdır. Türkçe ve İngilizce çalışmalar içerisinde çalışmanın amacı, kapsamı, yöntemi, araştırmanın kısıtları, bulguları ve sonucu yer almalıdır.

6 Hazırlanan çalışma tez, kitap v.b. organlardan hazırlanmış ise mutlaka ilk konu başlığına başvuru yapılarak kaynakça kısmının son sırasında "Yazar Notu" şeklinde bu çalışmanın nereden türetildiği belirtilmelidir. Ayrıca eğer bu çalışma yüksek lisans veya doktora tezinden türetilmiş ise mutlaka çalışmada danışmanın ismi ikinci sırada yer almak zorundadır. Tez danışmanı ilgili çalışmada isminin olmasın istemiyor ise bu durum belge ile dergimiz yönetimine bildirilmelidir. Belge mutlaka ıslak imzalı olmalıdır. Tez ya da farklı bir çalışmadan türetilen makalelerde dergimiz ve yönetimi asla yazar(lar) dan bu çalışmanın nereden türetildiğini sorgulamak gibi bir yükümlülüğe sahip değildir. Sorumluluk tamamen yazar(lar) a aittir. Bu koşulları yazar(lar) kabul etmiştir.

7 Kullanılan kaynaklar dergimiz yayın kurallarına uygun şablona göre hazırlanmalıdır. Bu şablon dergimizin web sayfasında Word dosyası olarak tüm yazar(lar) a sunulmuştur. Ay-

rıca dergimizin her zaman son sayısı dikkate alınmalıdır. Dergimiz ve yönetimi kendi talepleri doğrultusunda bu kriterleri tek taraflı olarak değiştirme hakkına her zaman sahiptir.

8 Değerlendirilmeye alınan her bir çalışma mutlaka iki alan hakeminin onayını almış olmalıdır. Hakemlerden birisi red birisi kabul vermiş ise dergi editörü bunun üçüncü bir hakeme yönlendirilmesini sağlar. Üçüncü hakemden gelen görüş ve öneriler doğrultusunda editör kendi yetkisi doğrultusunda hareket eder. Dergimiz baş editör(ler) i tek taraflı olarak ilgili çalışma hakem onayından geçmiş bile olsa RED etme hakkına sahiptir. Bu durumda hiçbir yazar(lar) bir hak iddiasında ve talepte bulunamaz. Her türlü yönetim, uygulama ve işleyiş dergimiz baş editörüne aittir. İngilizce hazırlanan çalışmalarda ilgili çalışma dergimizin İngilizce dil editörü tarafından değerlendirilir. Ayrıca her çalışma dergimizin teknik editörü tarafından dergimizin yazım kurallarına uygun olup olmadığı yönünde değerlendirilir. İngilizce dil editörü çalışmanın dergimiz açısından uygun olmadığı yönünde bir karar verir ise bu kararın RED ya da düzeltilmesi konusundaki yetkili baş editördür. Dil editörü ve teknik editörün RED etme hakkı bulunmamaktadır. Önerilerini dergi baş editörüne iletir, talep ve öneriler doğrultusunda baş editör ilgili kararı tek taraflı olarak işletir. Dergimizde alan editörleri ilgili sisteme yüklenen çalışmaları alan açısından dergimizde değerlendirilmesi ya da yayınlanması konusunda görüşlerini ilgili baş editöre iletir. Baş editör alan editörlerinin görüş ve önerileri doğrultusunda kendi yetkisi ile hareket eder.

9 Gelen çalışmaların incelenmesi sonucunda majör ya da minör düzeltme yapılabilir. Yazar(lar) dan makale ile ilgili sadece ÜÇ defa düzeltilmesi istenir. Her ÜÇ düzeltmede de istenilen düzeltmeler gerçekleştirilmemiş ise yayın sistem editörü tarafından baş editöre bilgi verilerek makale reddedilir. Dergimiz web sitesine yüklenen çalışmalar öncelikli olarak sistem editörü ya da teknik editör tarafından hakeme gönderilmeden önce incelenir. Bu inceleme yazım kuralları çerçevesinde yapılır. Sistem ya da teknik editör ilgili yazar(lar) a gerekli taleplerini iletir. Bu talepler yerine getirilmez ise sonuç baş editöre iletilir. İletilen bilgiye göre dergimizin baş editör(ler) i nihai kararı verir. Bu karar tek taraflı olarak olumlu ya da olumsuz yönde dergimiz baş editörüne aittir. Çıkan karar üzerinde hiçbir kurum ve kişi yaptırım hakkına sahip değildir.

10 İngilizce ve Türkçe özet yazı karakteri 12 punto Times New Roman karakterli olmalıdır. Tüm yazar(lar) dergimizin web sayfasındaki örnek makale formatına göre hareket etmek ve çalışmalarını düzenlemek zorundadır.

11 Yazar ve yazarların kurum isimleri 12 punto hazırlanmalı ve sağa doğru italik şekilde Times New Roman yazı karakteri ile hazırlanmalıdır. Örnek makale formatında bu durum belirtilmiştir.

12 Çalışmanın tamamı olmak üzere satır aralığı 1 olarak belirlenmelidir.

13 Kaynakçada kaynak gösterimi sağa italık olmak üzere ilgili kaynak ismini veya yazarının soyadı başta olmak koşulu ile yine örnek makalede belirtildiği şekilde düzenlenmelidir. Örnek; ***YILMAZ, A., GÜVEN, M., (2017).*** İşletmelerde Sağlık Yönetiminin Önemi, …… Dergisi, Sayı: 53(2):1-2 Doi: 10.17371/UHD.2016823286 şeklinde olmalıdır. Metin içi kaynak gösterimi (Yılmaz, 2017: 1-2) veya (Yılmaz, ve diğ., 2017: 1-2) şeklinde olmalıdır. Metin içinde asla internet kaynakları kullanılamaz. Kullanılan internet kaynakları numaralandırılarak sayfa altında gösterilmelidir. Bilimsel geçerliliği olmayan wikipedia gibi internet kaynaklarından yapılan alıntılar asla kullanılmamalıdır. Bu tip kaynak kullanımı tespit edildiğinde ilgili çalışma tek taraflı olarak RED edilir. Hiçbir yazar(lar) bu konuda dergimiz üzerinde yaptırım uygulayamaz ve talepte bulunamaz.

14 Çalışmalarda kullanılan internet kaynakları kaynakçada "İNTERNET KAYNAKLARI" başlığı altında verilmelidir. İnternet kaynaklarında mutlaka internet linki yer almalı ve erişim tarihi "E.T. 01.01.2017) şeklinde link sonunda verilmelidir.

15 Düzenleme ve çalışmanın dizgisi dergimizin web sitesindeki örnek makale formatına uygun olarak hazırlanmalı, çalışma içerisinde kaynak gösterimi de örnek formata göre düzenlenmelidir.

16 Mevcut çalışmalar sisteme üye olan yazar tarafından adım adım yol izlenerek çalışma sisteme yüklenir. Yüklenen çalışma sistem yöneticisi tarafından ilgili alan editörüne gönderilerek hakem değerlendirmesi için onay istenir. Makalede birden fazla yazar ismi bulunuyor ise bu bilgiler hem yazar ismi sıralaması hem de yazar(lar) a ait olan kurum bilgileriyle birlikte makale sisteme yüklenirken sisteme girilmelidir. İlerleyen süreç içerisinde makale ile ilgili yazar ismi ve kurum bilgisine yönelik oluşabilecek sorunlarda dergimiz ve yönetimi asla sorumluluk kabul etmez. Sisteme bu bilgiler tek taraflı olarak yazar(lar) tarafından girilmek zorundadır. Sisteme yüklenen Word dosyası üzerindeki yazar ve kurum bilgilerini dergimiz ve yönetimi sisteme girmekle yükümlü değildir. Dergimiz ve yönetimi sadece yazar(lar) tarafından sisteme yüklenen bilgileri dikkate alır.

17 Dergimizin yayın dili Türkçe ve İngilizcedir. Fakat farklı durumlarda ve prensiplerde hazırlanan çalışmalar İngilizce ve diğer dillerde kabul edilmektedir. Bu durumda yayın kurulu insiyatif kullanma hakkına ya da ret hakkına tek taraflı hakka sahiptir. İlgili yazar(lar) bu konuda dergimiz üzerinde etkili olamaz ve yaptırım uygulayamaz. Türkçe hazırlanan çalışmalarda kaynakça sonrasında 750 kelimeden az olmamak üzere genişletilmiş İngilizce özet olmak zorundadır. Bu geniş özet içerisinde çalışmanın amacı, kapsamı, yöntemi, araştırmanın kısıtları, bulguları ve sonucu şeklinde hazırlanmalıdır. İngilizce hazırlanan çalışmalarda genişletişmiş İngilizce özete gerek bulunmamaktadır.

18 Hiçbir çalışma hakkında yazar hangi hakem tarafından çalışmanın değerlendirileceğine karar veremez veya değerlendirme yapan hakem bilgisini göremez. İlgili çalışma hakkında yapılan hakem değerlendirmesi sonrasında makalenin dergimize yüklenmesinde sorumluluğu kabul eden makale yazarlarından üye bilgisi sistemde bulunan yazara yine dergimiz web sistemi üzerinden gerekli bilgiler gönderilir. Dergi sistemindeki mail bilgisi güncel ve doğru olmalıdır. Güncel ve doğru üyelik bilgisi olmayan çalışmalar konusunda oluşan gecikme ve diğer her türlü sorundan tek taraflı olarak üye yazar sorumludur. Dergimiz makalede ismi bulunan diğer yazarları muhatap kabul etmez. Sisteme makaleyi yükleyen üye yazar muhataptır ve sorumluluk ilgili üye yazara aittir. Makalede ismi bulunmayan bir başkası tarafından makalenin dergi sistemine üye olunarak yüklenen çalışmadan yine ilgili üye sorumludur. Oluşan ya da oluşabilecek sorunlardan dolayı dergimiz ve dergi yönetimi asla sorumlu değildir. İlgili makale ile alakalı olan her türlü yazışma ve bilgilendirme üye yazara yönelik gerçekleştirilir. Diğer yazar(lar) a dergimiz ve yönetimi bilgi vermek zorunda değildir.

19 Hiçbir yazara ait bilgi ve iletişim konusundaki materyaller sistem yöneticisi ve editör dışında bilinemez. Bu nedenle yazarların hakem değerlendirmesi ya da farklı bir talepte bulunması gibi bir hakkı yoktur. Hakem ve yazar bilgileri sistem editörü, teknik editör, baş editör ve alan editörü dışında kimse tarafından paylaşılmaz.

20 Sisteme yüklenen çalışmaların sayfa sayısı 20 sayfadır. Bu sayfa miktarı yine çalışmanın konusuna göre artış gösterebilir. Ek ve tablolar bu sayının dışında tutulabilir. Fakat ilgili durum hakkında yayın kurulu başta olmak üzere alan editörü ve baş editör olumlu veya olumsuz değerlendirme yapma hakkına tek taraflı olarak sahiptir. Bu konuda yazar ya da yazarlar bir hak iddiasında bulunamaz.

21 Dergimiz "e" elektronik sistemle çalışan bir dergi olup, basılı olarak çıkarılmaktadır. Basılı yayın almak isteyen kişilerin dergi bedelini ilgili basım yapan firmaya ödemesi karşılığında temin etme hakkı bulunmaktadır. Dergimiz hiçbir yazar(lar) a, bireye ve kuruma basılı dergi vermek zorunda değildir. Yine dergimize gönderilen çalışmalar için yıllık üyelik ücreti ilgili basım firmasına ödenmelidir. Hiçbir yazar(lar) dergimize yıllık üye olmak zorunda değildir. Dergimizde gönderilen makaleler günün koşulla ve şartlarına göre dergi giderleri doğrultusunda cüzi bir rakam yayınlanmaya uygun bulunan çalışmalar için makale başına ilgili sorumlu yazardan talep edilir. İlgili sorumlu yazar tarafından ödenen bu miktar karşılığında ilgili yazara ya da ödemeyi yapan kişi ile kuruma dergi imtiyaz sahibi firma tarafından fatura gönderilir.

22 Sisteme yüklenen çalışmaların değerlendirme süresi üç aydır. Bu süre içerisinde değerlendirilmeyen ve hakkında ilgili bilgi rapor alınmayan çalışmalar farklı bir hakeme daha

gönderilir. Bu oluşan aksaklık ve uzayan zaman süreci içerisinde yazar(lar) dergimiz ve yönetimi üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz. Hakem süreci devam eden çalışmalar her ne koşul ve şart olursa olsun asla dergimizde geri çekilmesi söz konusu olamaz.

23 Dergimiz yılda üç sayı çıkarmaktadır. Bu sayı derginin yayın kurulu veya özel durumlarda ara dönem içerisinde de yayın çıkarma hakkı bulunmaktadır. Bu durum yine dergi yönetimin insiyatifine bağlıdır.

24 Yayımlanan çalışmaların yayın ve telif hakkı dergimize aittir. Sisteme yüklenen her bir çalışmanın yayın hakkı yazar tarafından otomatik olarak dergiye devredilir. Dergimiz sistemi üzerinde makale dergi web sitesine yüklenirken oluşturulan devir hakkı sözleşmesi butonu ilgili sorumlu yazar tarafından onaylanır. Bu işlem için hiçbir yazardan telif hakkı sözleşmesi imza etmesi istenmez. Gerekli durumlarda dergi yönetimi ıslak imzalı devir sözleşmesi talep etme hakkına sahipdir. Hakem sürecine alınmış çalışmalar yayından çekilemez. Çekilmek istenen çalışmalar için mutlaka geçerli bir neden ve sebep gösterilmesi gerekir. Aksi durumda ilgili yazar(lar) hakkında hukuki işlemler tek taraflı olarak başlatılır. Sisteme yüklenen çalışma için yazar(lar) bu şartları peşinen kabul etmiştir. Hiçbir yazar(lar) ın İtiraz hakkı bulanmamaktadır.

25 Dergimize yüklenen çalışmalarda etik kurul ya da kurum izninin gerekli olduğu durumlarda ilgili yazar(lar) bu çalışmaya ait olan etik kurul ya da kurum izin bilgilerini makale sisteme yüklenirken yüklemekle yükümlüdür. Olası bir olumsuzluk durumunda etik kurul veya kurum izni gerektiren çalışmalara ait olan bilgilerin dergimiz sistemine girilmemiş veya ilgili dergi yönetimine bu bilgiler verilmemiş ise tüm sorumluluk tek taraflı olarak ilgili yazar(lar) a aittir. Dergimiz hiçbir koşulda bu tip sorumluluğu kabul etmez etmesi istenemez. Dergimiz ve yönetimi bu bilgileri istemek ya da takip etmek zorunda değildir.

- YUKARIDA BELİRTİLEN 25 MADDELİK YAYIN İLKESİ VE BİLGİLERİ SİSTEME DÂHİL OLAN YAZAR veya YAZARLAR TARAFINDAN KABUL EDİLMİŞ SAYILIR. HİÇ BİR YAZARIN BU YAYIN İLKELERİNE İTİRAZ ETME HAKKI YOKTUR. DERGİMİZ YAYIN İLKELERİ ve ÇALIŞMALARIN YAYINLANMASI, DEĞERLENDİRİLMESİ veya RED EDİLMESİNDE TEK TARAFLI HAKKA SAHİPTİR. BU HAK HİÇ BİR KOŞUL ve ŞARTA BAĞLI OLMAKSIZIN DEĞİŞTİRİLEMEZ. İLGİLİ İLKELER veya KURALLAR ÇERÇEVESİ DIŞINDA HAREKET EDEN YAZAR/YAZARLAR HAKKINDA DERGİMİZ İLGİLİ KANUN VE YÜKÜMLÜKLER ÇERÇEVESİNDE KANUNİ HAKKINI TEK TARAFLI OLARAK KULLANMA HAKKINA SAHİPTİR. SİSTEME DÂHİL OLAN HERKES BUNLARI PEŞİNEN KABUL ETMİŞTİR.

PUBLICATION PRINCIPLES

1 Papers which are submitted to the journal for publication are expected not to have been published somewhere else, not to be in the evaluation process of another publication organ. If it is determined that the manuscript uploaded by the relevant author(s) has been sent for evaluation or REJECTED by another journal, we reserve all kinds of legal rights about the relevant author(s).

2 Papers outside the accepted disciplines and fields in our journal are rejected. The accepted fields are stated under the "DISCIPLINES" title of our journal. None of the papers outside these fields can be published or requested to be published in this journal.

3 The content and scientific responsibility of the papers cannot be imposed on the journal under any circumstances. The whole responsibility belongs to relevant author(s).

4 In articles with more than one author, the correspondent author is the one who ranks first. Or the member uploading the paper to the journal accepts and has to accept the whole responsibility.

5 The abstract should be prepared both in Turkish and English and between 150 and 250 words. The title should also be both in Turkish and English. The purpose of the paper, scope, method, limitations of research, findings and conclusion should be included in Turkish and English parts.

6 If the paper has been prepared from such organs as thesis, book etc., it should be stated at the end of references part with "Author's Note" by referring to the first title. If the paper has been prepared from a master's or doctoral thesis, the name of the advisor should be ranked in the second place. If the thesis advisor doesn't want to see her/his name in the relevant paper, our journal should be informed about this situation with a document. It should be a document with wet signature. Our journal and management doesn't have such a liability to question author(s) about the source of papers reproduced from thesis or another paper. The whole responsibility belongs to author(s). The author(s) already accept these conditions.

7 Sources used in the works must be prepared according to the appropriate template of the journal. This template is presented to all author(s) as a Word file on our website. Besides, the last volume of our journal should always be taken into account. Our journal and management unilaterally belongs the right to change these criteria in line with their own demands.

8 Every paper evaluated should get the approval of two referees. If one of the referees has rejected and the other one has approved, the editor sends the paper to the third referee. In line with the opinions and suggestions of the third referee, editor acts in accordance with her/his own authority. Chief Editor of the journal unilaterally reserves the right to REJECT even if the paper has been approved by referees. In this case, none of the author(s) can claim a right or demand. All kinds of management, practice and procedure belong to the chief editor of the journal. The relevant paper prepared in English is evaluated by the English language editor. Also, every paper is evaluated in terms of the writing rules of our journal by the technical editor. If the English language editor decides that the paper is inappropriate for our journal, the authorized person who will REJECT or amend this decision is the chief editor. Language editor and technical editor don't have the right to REJECT. They transmit their suggestions to the chief editor and the chief editor unilaterally applies the decision in line with the demands and suggestions. Field editors transmit their opinions regarding evaluation and publication of the papers uploaded to the system to the chief editor. The chief editor acts with her/his own authority in line with the opinions and suggestions of field editors. Major or minor corrections can be made after the evaluation of papers. Author(s) are requested for corrections THREE times. If the corrections aren't made after three demands, the article is rejected after the chief editor is informed by the system editor. The manuscripts uploaded to the website are first analyzed by system editor or technical editor before sending to the referee. This analysis is performed within the framework of spelling rules. System or technical editor informs author(s) about the necessary demands. If these demands aren't satisfied, the chief editor is informed about the result. Chief Editor makes the final decision according to the information. This decision is unilaterally up to the chief editor either in a negative or positive way. None of the institutions and individuals has the right to impose sanction on the decision made.

9 English and Turkish abstracts should be written in Times New Roman with 12 pt. All author(s) are obliged to act and arrange their papers in accordance with the sample article format on our website.

10 The names of the institutions of author(s) should be written in 12 pt. and italic with Times New Roman. It is stated in the sample article format.

11 The paragraph spacing of the whole manuscript should be single spaced.

12 The references should be stated in a way that the reference is italic and the name and author's surname rank at the first place just like in the sample article. For example; ***YILMAZ, A., GÜVEN, M., (2017).*** İşletmelerde Sağlık Yönetiminin Önemi, …… Dergisi, Sayı: 53(2):1-2 Doi: 10.17371/UHD.2016823286. The references should be in-

dicated within the text as (Yılmaz, 2017: 1-2) or (Yılmaz, ve diğ., 2017: 1-2). Internet resources are never used within the text. These sources are numbered and indicated at the bottom of the page. The citations made from such internet resources as Wikipedia should never be used. If such use of resources is determined, the manuscript is unilaterally REJECTED. None of the author(s) can impose a sanction and raise a demand on our journal in this matter.

13 The internet resources should be indicated in the references part under the title of "INTERNET RESOURCES". The link should be included in the resources and the Access date should be after the link like "E.T. 01.01.2017).

14 Typesetting and editing of the paper should be in accordance with the sample article format on the website and the references within the text must be prepared as per the sample article.

15 The current papers are uploaded to the system by the author being the member of the system step by step. The paper uploaded is sent to the relevant field editor by the system manager and asked for approval for referee evaluation. If there are more than one author name in the paper, this information should be inserted in the system together with the names and institutions of author(s) while uploading the paper to the system. Our journal and management never accepts responsibility regarding the problems that may arise about the names and institutions of authors related to the article. This information must be unilaterally inserted in the system by author(s). Our journal and management aren't responsible to insert this information to the system. Our journal and management only take into account the information uploaded to the system by author(s).

16 The language of our journal is Turkish and English. However, the papers prepared in different situations and principles are accepted in other languages. In this case, the publication board unilaterally reserves the right to use initiative or reject. Relevant author(s) cannot be effective or impose sanction on our journal in this matter. An extended English abstract no fewer than 750 words is required after the references part of the paper prepared in Turkish. The purpose of the paper, scope, method, limitations of research, findings and conclusion must be included in this extended abstract. There is no need for extended English abstract for the papers in English.

17 The author cannot decide on which referee will evaluate the paper and won't know the information of the referee making the evaluation. After the referee evaluation of the relevant paper, the correspondent author who accepts the responsibility in uploading the paper to the system is informed via the web system. The e-mail address in the journal system should be valid and correct. The member author is unilaterally responsible for any delay and problem that may arise about the authors whose membership information isn't valid and correct in

the system. Our journal doesn't address comments to other authors. The member author who uploads the paper to the system is the addressee and the responsibility belongs to the relevant author. If the paper is uploaded to the system by someone else whose name isn't in the paper, the relevant member becomes responsible for this situation. Our journal and management are never responsible for possible problems. All kinds of correspondences and information related to the article are directed to the member author. Our journal isn't supposed to inform other author(s).

18 Information about the authors and the materials of communication are confidential and it is only known by system manager and the editor. Therefore, authors don't have such a right to ask for referee evaluation or any other demand. Information on referees and authors are only shared with the system editor, technical editor, chief editor and the field editor.

19 The number of pages uploaded to the system is 20. This number can increase according to the subject of the paper. Annexes and tables can be excluded from this number. However, publication board, field editor and the chief editor unilaterally reserve their right to make a positive or negative evaluation. Author(s) cannot claim a right in this matter.

20 Our journal is an "e" electronic journal but is also published in paper version. Individuals who would like to get printed version of the journal can obtain it by paying the necessary fee to the relevant printing company. Our journal does not have to provide printed version of the journal to any author or individual. Annual membership fee should also be sent to relevant printing company for works sent to our journal. A reasonable amount of fee is requested from the author of the paper approved for publication considering the journal expenses and according to the conditions of that time. The relevant author or the person who makes the payment is sent a receipt about the payment by the beneficiary company.

21 Evaluation process of works uploaded to the system is two months. Works which are not evaluated within this period of time and about which information report is not received are sent to a different referee. Author(s) cannot claim a right on our journal and management because of this delay. It is out of question for the papers being in the referee evaluation process to be withdrawn from the journal under any circumstances.

22 Our journal publishes three times a year. The journal and publication board has a right to publish special issues. This is up to the initiative of journal management.

23 Publication and copyright of published papers belong to our journal. Publication right of every paper uploaded to the system is automatically transferred to the journal. The responsible author approves the transfer contract created at the same time with the button on the website while uploading the paper to the system. None of the authors are requested to sign

the copyright agreement for this procedure. Journal management has the right to demand transfer agreement with wet signature if required. The papers being in the referee evaluation process cannot be withdrawn from the publication. A valid reason should be indicated for the papers that are withdrawn. Otherwise, legal action is unilaterally taken against the relevant author(s). Author(s) approve these conditions in advance for the paper uploaded to the system. None of the author(s) have a right to object.

24 Relevant author(s) are supposed to insert the ethics board or institutional approval while uploading the paper to the system if necessary. The whole responsibility unilaterally belongs to author(s) in case of a possible problem if the information of papers for which ethics board or institutional approval is required isn't inserted in the system or the journal management isn't informed. Our journal is never asked to accept such a responsibility. Our journal and management doesn't have to ask or monitor this information.

- IT IS CONSIDERED THAT ABOVEMENTIONED 24 ITEMS OF PUBLICATION PRINCIPLES GUIDELINE ARE ACCEPTED BY AUTHOR OR AUTHORS WHO ARE INVOLVED IN THE SYSTEM. NO AUTHOR HAS THE RIGHT TO OBJECT TO THESE PRINCIPLES. OUR JOURNAL HAS UNILATERAL RIGHT IN TERMS OF PUBLICATION PRINCIPLES, AND PUBLISHING, EVALUATION OR REFUSAL OF WORKS. THIS RIGHT CANNOT BE CHANGED UNDER ANY CIRCUMSTANCES AND CONDITIONS. OUR JOURNAL HAS THE RIGHT TO USE ITS LEGAL RIGHTS WITHIN THE FRAMEWORK OF RELEVANT LAWS AND LIABILITIES IN CASE OF AUTHOR/AUTHORS WHO DO NOT ACT IN ACCORDANCE WITH RELEVANT PRINCIPLES AND RULES. EVERYBODY WHO IS INVOLVED IN THE SYSTEM HAS AUTOMATICALLY AGREED ON THESE POINTS IN ADVANCE.

YAZARLARA BİLGİ

1 Dergimizin yazım dili Türkçe ve İngilizce'dir. Dergimizde özgün araştırma, inceleme, derleme, olgu sunumu, proje ve kitap tanıtımı "makale formatında olmak zorundadır" türünde yayınlara yer verilmektedir.

2 Farklı dillerde hazırlanan yayınlar ve çalışmalar editör başta olmak üzere derginin yönetimi onay vermesi durumunda kabul edilir. Bu durum tek taraflı olarak dergimize aittir.

3 Dergimiz e dergi ve basılı dergi olarak yayınlanmaktadır. Dergi web sisteminden makaleler tüm okuyucular tarafından indirilir ve ilgili eser "makale" ve dergimize atıf yapılmak koşulu ile kullanılabilir. Dergimizin tüm sayılarına okuyucular ücretsiz dergi web sitesi üzerinden ulaşmaktadır.

4 Dergimiz sistemine üye olmadan yayın kabul edilmez.

5 Hiçbir yazar dergimiz üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz.

6 Yapılan her bir çalışmanın etik ve biyoistatistiksel sorumluluğu tek taraflı olarak yazara/yazarlara aittir. Dergimiz bu konuda bir yükümlülük altına alınamaz, sokulamaz. Etik kurul veya kurum onayı gerektiren çalışmalar için mutlaka yazar(lar) ilgili izinleri alarak dergi yönetimine bildirmek zorundadır. Ve etik kurul ve kurum izni olması gereken çalışmalara ilişkin bilgiler ilgili sorumlu yazar tarafından makale sisteme yüklenirken bu bilgiler sisteme sorumlu üye yazar tarafından girilmelidir. Olası bir sorunda tek yönlü olarak yazar(lar) sorumlu tutulur. Dergimiz hiçbir konuda yükümlülük kabul etmez.

7 Dergimiz bünyesinde değerlendirilmek koşulu ile gönderilen çalışmaların, her hangi bir nedenle bir başka yerde kullanılmamış veya değerlendirmeye gönderilmemiş olması gerekir. Ayrıca dergimize gönderilmiş ve işleme alınmış bir çalışmanın farklı bir dergide de paralel olarak yayın sürecine alınmış olduğu tespit edildiği anda ilgili yazar(lar) hakkında dergimiz tek taraf olarak hukuki haklarını saklı tutar. Böyle bir olumsuzluk ile karşılaşılması durumunda tekzip yayınlanması koşulu ile çalışma reddedilir ve yazar hakkında hukuki işlem başlatılır.

8 Her bir çalışma, alanında uzman iki hakem tarafından değerlendirilip, iki hakemden olumlu görüş alan çalışmalar sıraya alınmak koşulu ile yayına alınır. Dergimizin yayınları değerlendirme süresi hakemlerden gelen dönüşlere göre üç aydır. Üç ay içerisinde dönüş alınamayan çalışmalar bir başka hakeme yönlendirilir. Bu durumda süre uzayabilir ve bir talep

oluşturulamaz. Yazar bu durumda hiçbir hak iddiasında bulunamaz, makaleyi sistemden çekemez. Hakem sürecine alınan çalışmalar mutlaka intihal taramasından geçirilmiş olması ve bilimsel etik kurallara uygun olarak dergimize gönderilmiş ya da yüklenmiş olmalıdır. Dergimizde yayınlanan çalışmalar üzerinde bilimsel etik kurallarına uygun olmayan bir durum ile karşılaşıldığında ilgili yazar(lar) hakkında hukuki haklarımızı saklı tutarız.

9 Hiçbir çalışmanın bir başka çalışmadan farklılığı veya üstünlüğü yoktur. Her bir yazar ve çalışma aynı hak ve eşitliğe sahiptir. Her hangi bir ayrıcalık tanınmaz.

10 Yazarlar çalışmalarının hangi hakemler tarafından değerlendirildiğini bilemez ve bilmeyi isteme hakkına sahip olamaz. Bu durum sadece sistem yöneticisi ve editörler tarafından bilinir ve gizli tutulur.

11 Sisteme yüklenen yayınlar öncelikle editör tarafından değerlendirilir. Yazım kurallarına uymayan yayınlar için editörlüğümüzce düzeltme talebinde bulunulmaktadır. Yazım kurallarına uygun düzenlenen makaleler hakem değerlendirmesine gönderilmektedir. Hakem tarafından istenen düzeltmeler sistemden ilgili sorumlu yazar tarafından üyelik bilgilerini kullanarak görülebilmekte ve iletişimden sorumlu yazara sistem tarafından mail yolu ile bilgi verilmektedir. Her bir hakem, yayın için üç kez düzeltme isteme hakkına sahiptir. Her üç talep doğrultusunda istenen düzeltmenin yapılmaması durumunda çalışma otomatik olarak "RED" alır. Hakem önerileri doğrultusunda düzenlenen yayınlar tekrar editör tarafından değerlendirildikten sonra "KABUL" ya da "RED" kararı verilir. Bu durum sistemden ve mail yolu ile iletişimden sorumlu yazara iletilir. Hakem onayından geçmiş olsa dahi baş editör kararı ile ilgili çalışma RED edilebilir. Bu konuda tüm haklar baş editöre aittir. Baş editör kararlarına hiçbir yazar(lar) bir yaptırım uygulayamaz her hangi bir talepte bulunamaz.

12 Tez, sunum ve bildiri şeklinde daha önce kullanılmış çalışmalar makaleye dönüştürülüyor ise mutlaka daha önceki kullanımına yönelik bilgi makalenin kaynakça sonunda dipnot şeklinde bulundurulmalı ve açıklanmalıdır. Aksi durumda intihal olarak kabul edilir ve dergimiz bu yükümlülüğü kabul etmez.

13 Dergimizin yayın kabul ettiği alanları dışında yapılan çalışmalar ilgili yönetim veya editör tarafından tek taraflı olarak kabul edilir veya red edilir. Bu durumda yazar(lar) bir hak iddiasında bulunamaz.

14 Dergimize yüklenen çalışmaların her türlü hakkı yazar(lar) tarafından dergiye devredilmiştir. Bu işlem için yazardan bir imza ve onay bilgisi istenmez. Sisteme yüklenen çalışmalar her hakkı ile dergimize devredilmiş olur. Gerekli durumlarda yazar(lar) dan ıslak imzalı devir sözleşmesi talep edilebilir.

15 Dergimiz bünyesinde değerlendirmeye alınan çalışmalarda, iletişimden sorumlu yazar muhatap alınır, diğer yazarlarla bir ilişki içerisinde bulunulmaz ve bilgi verilmez, bilgi verme zorunluluğu yoktur.

16 Çalışmaları değerlendiren hakemler tamamen bağımsız hareket ederler. Bu konuda dergimizin hakemler üzerinde bir yaptırımı ve özel talebi oluşmaz, oluşturulamaz.

17 Dergimizin yayın süresi yılda üç defa olmak üzere; Nisan, Ağustos ve Aralık aylarına gelen süredir. Bu süreler derginin yayın sistemine bağlı olarak kaymalar oluşturabilir. Bu nedenle dergimiz hiçbir talep ve sorumluluk altında bulunmaz.

18 Yayın değerlendirmesine ilişkin hakem görüş raporu, sistem üzerinden görülebilir ve iletişimden sorumlu yazara sistemden mail yolu ile bildirilir. Her iki hakem değerlendirmesi tamamlandıktan sonra, sistem üzerinden ve mail yolu ile düzeltme talebinde bulunulur. Bundan önce yapılacak düzeltmelerin sisteme yüklenmesine izin verilmez. Düzeltilmiş makalenin kayıtlı olduğu ID numarası üzerinden tekrar yüklenmesi gerekmektedir. Düzeltme istenen çalışmaların düzeltme süresi 15 gündür. Bu süre içerisinde düzeltmesi yapılmayan çalışmalar sistemden çıkarılıp reddedilir. Bu durumda yazar dergimiz hakkında bir yaptırım hakkına sahip olamaz.

DERGİMİZİN YAZIM KURALLARI

- Kaynakça, Türkçe alfabe sıralamasına göre düzenlenir. Makalelerin yazım kuralları ve hazırlanma şekline ilişkin örnek makale Word formatı dergimizin web sitesinde bulunmaktadır. Tüm yazarlar için derginin son sayısındaki yazım formatı dikkate alınmak zorundadır.
- Dergiye gönderilecek yazılar, MS Word Programı kullanılarak, Times New Roman karakterinde, ana metin 12 Punto, özet, abstract, tablolar, dipnotlar 12 punto olmalı ve tüm içerik 1 satır aralığında yazılmalıdır.
- Sayfanın üst, alt, sol ve sağ taraflarında 3'er cm'lik boşluklar olmalıdır.
- Yazılar 15-20 sayfa aralığında olmalı, toplam 20 sayfayı geçmemeli ve alt ortada sayfa numarası verilmiş olmalıdır. Sayfa sayısına ekler, tablo, şekil, grafik ve buna benzer materyaller dahil değildir.
- Sayfa yapısı, başlıklar, özet, abstract ve tablolar tek sütun, ana metin ve kaynaklar iki sütun halinde, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, başlık ve paragraf sonlarında 12nk aralık bırakılarak, Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) kaynaklardan sonra 12 punto ve tek sütun olacak şekilde hazırlanmalıdır.
- İlk sayfada, Türkçe başlık altında yapılandırılmış Özet ve Anahtar Kelimeler, İngilizce başlık altında yapılandırılmış Abstract ve Key Words bölümleri bulunmalıdır. Özet ve Abstract, 150-200 kelimeyi geçmeyecek şekilde ve 12 punto olarak hazırlanmalıdır. Özet, Amaç, Yöntem, Bulgular, Sonuç ve Anahtar Kelimeler şeklinde yapılandırılmalıdır. Abstract, Aim, Method, Results, Conclusion ve Key Words alt başlıklarından oluşmalıdır. Özetlerin altında 3-7 arasında Anahtar Sözcük(Ler)/Key Words ilk harfleri büyük olacak şekilde yer almalıdır. Ayrıca, anahtar kelimelerin sistemdeki ilgili bölüme, ilk harfleri büyük ve aralarında virgül olacak şekilde girilmesi gerekir. Türkçe Anahtar kelimelerin "Türkiye Bilim Terimleri"ne, İngilizce anahtar kelimelerin "Index Medicus Medikal Subject Heading (MeSH)" standartlarına (http://www.bilimterimleri.com) uygun olarak seçilmesi gerekmektedir.
- Makale bir kongrede bildiri olarak sunulmuş ise, kaynakçadan sonra "Yazar Notu" başlığı altında sunum yapılan kongre, tarihi, yeri ve bildiri türü belirtilmelidir. Örnek: Yazar Notu: Bu çalışma, 1.Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi, 19-20 Aralık 2014, İzmir'de sözel bildiri olarak sunulmuştur.

- Metin üzerinde başlıktan sonra yazar adları ve kurumları belirtilmemeli, bu bilgiler web üzerinden kayıtlı olunan sisteme girilmelidir.
- Araştırma makaleleri için bilimsel etik ilkelere uyulduğu belirtilmiş olmalı ve etik kurul rapor bilgisi (Rapor alınan kurum adı, tarihi ve rapor sayı numarası) sisteme eklenmelidir. Ayrıca etik kurul raporu ve kurum izni belgesinin taranıp mail yolu ile editörlüğümüze iletilmesi gerekmektedir. Etik kurul izni olmayan yayınlar için etik kurul izni olmadığına dair imzalı belgenin mail yolu ile editörlüğümüze iletilmesi gerekmektedir.
- Ana Metin kısmı, Giriş, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuç, Kaynaklar, Teşekkür (eğer var ise araştırmaya katılmamış, ancak destek sağlamış olan kişi ve kuruluşlara burada teşekkür edilebilir) ve Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) bölümlerinden oluşmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended Abstract), 750 kelime ve üzerinde olacak şekilde, Türkçe özet dışında hazırlanmalıdır. Kaynakçadan sonra makaleye eklenmelidir. Başlık (Extended English Abstract) büyük harflerle, bold ve ortalı, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, 12 punto ve tek sütun olacak şekilde hazırlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet içerisinde; Definition and Importance (sadece bu bölümde kaynakça yer alabilir), Aim, Method, Findings, Results and Conclusion başlıkları altında makaleye ilişkin bilgilere yer verilmesi gerekmektedir.
- Tablo ve figürler metin içinde olması gereken yere yerleştirilmelidir. Tablo/figür numara ve başlıkları tablonun üstünde, kelimelerin ilk harfleri büyük olacak şekilde, 12 punto, kalın (bold), iki yana yaslı hazırlanmalıdır. Tablo numarası ve başlık arasına nokta konmalıdır. Tablolar sadece yatay çizgi içermelidir. Metin içinde her bir tabloya atıf yapılmış olmalıdır. Tablo içi 1 satır aralığında ve 12 punto olmalıdır. Tabloya ait açıklamalar ve kaynak gösterimi, tablonun altında 10 punto ve başına * işareti konularak belirtilmelidir. Örnek: *Saraçoğlu, 2004:416-21. Kısaltmalar ile ilgili açıklamalar tablo ve figür altında "*,**" ya da "a, b" kullanılarak 12 punto ile açıklanmalıdır. Tablo ve figür sayısı 6'yı geçmemelidir.
- Derleme yazıları Türkçe ve İngilizce Başlıklar, Özet, Abstract, Metin, Kaynaklar ve Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) bölümlerini içermelidir. Sayfa yapısı Başlıklar, Özet ve Abstract bölümleri 12 punto ve tek sütun; Metin, Kaynaklar 12 punto ve iki sütun, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, başlık ve paragraf sonlarında 12nk aralık bırakılarak hazırlanmalıdır. Metin amaç çerçevesinde bir yapı içermeli, Sonuç bölümü ile tamamlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) 750 kelime ve üzerinde olacak şekilde yazılmalıdır. Genişletilmiş özet, Türkçe özet dışında hazırlanmalıdır. Kaynakçadan sonra makaleye eklenmelidir. Başlık (Extended English Abstract) büyük harflerle, bold ve ortalı, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, 12 punto ve tek sütun olacak şekilde hazırlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet içerisinde; Definition

and Importance, Aim, Results and Conclusion başlıkları altında makaleye ilişkin bilgilere yer verilmesi gerekmektedir. İngilizce hazırlanan çalışma ve dergi dilinin İngilizce olması durumunda genişletilmiş İngilizce özete gerek bulunmamaktadır. İngilizce genişletilmiş özetler sadece Türkçe hazırlanan çalışmalar için zorunluluktur.

- Olgu sunumları Türkçe ve İngilizce Başlıklar, Özet, Abstract, Giriş, Olgu Sunumu, Tartışma, Kaynaklar ve Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract) verilerek yazılmalıdır. Sayfa yapısı Başlıklar, Özet ve Abstract bölümleri 12 punto ve tek sütun; Giriş, Olgu Sunumu, Tartışma, Kaynaklar 12 punto ve iki sütun halinde, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, başlık ve paragraf sonlarında 12nk aralık bırakılarak hazırlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet (Extended English Abstract), 750 kelime ve üzerinde olacak şekilde Türkçe özet dışında hazırlanmalıdır. Kaynakçadan sonra makaleye eklenmelidir. Başlık (Extended English Abstract) büyük harflerle, bold ve ortalı, metin iki yana yaslı, satır başı verilmeden, 12 punto ve tek sütun olacak şekilde hazırlanmalıdır. Genişletilmiş İngilizce Özet içerisinde; Definition and Importance, Aim, Method, Findings, Results and Conclusion başlıkları altında makaleye ilişkin bilgilere yer verilmesi gerekmektedir. Olgu sunumu fotoğraf ve akış şemaları ile desteklenebilir. Fotoğraf ve akış şemaları için gerekli izinler alınmalı ve altında "*" simgesi eklenerek 10 punto olacak şekilde kaynak belirtilmelidir. Örnek: *Saraçoğlu, 2004:416-21.

MAKALE İÇİ REFERANSLAR

- Yazılarda referans gösterim yöntemi olarak yalnızca dergi sistemimizde yer alan örnek makale kullanılır. Yani kullanılan kaynakçalar ana metinin yanında, parantez içinde, yazarın adı, basım yılı ve sayfa numarası ile belirtilir. (Soyad, Yayın Yılı: Alıntı Yapılan Sayfa Numarası)
- İçeriğe ilişkin ekstra açıklamaların dipnotları ve diğer açıklamalar sayfa altında verilmelidir. Metnin içinde numaralandırılan notlar, sayfa altında numara sırası ile ve yanında açıklaması ile yerini alır.
- Bir kaynaktan yapılan alıntılar metin içinde çift tırnak içinde gösterilir.
- Alıntılar 30-40 kelimeden uzun olduğunda, tırnak kullanılmadan girintili (indent) paragraf olarak verilir.
- Referans gösterirken, yazar ismi metin içinde geçmiyorsa paragraf sonunda parantez içinde yazarın soyadı, yayın tarihi ve alıntı yapılan sayfa numarası belirtilir: (Korkmaz, 2007: 23-45)
- Yazar ismi metin içinde geçiyorsa, parantez içinde yalnızca kaynağın yayın tarihi ve alıntı yapılan sayfa numarası yazılır: Oskay ve ark.'nın (2005: 36) çalışmasında …….
- İki yazarlı kaynaklarda, her iki yazarın soyadı da kullanılır. Türkçe yayınlarda "ve", İngilizce yayın ise "and" ile ayrılır (Morley and Robins, 2007: 20)
- İkiden fazla yazarlı kaynaklarda Türkçe ise "vd." ibaresi yer alır: (Yücel vd., 2012: 236).
- İkiden fazla yazarlı kaynaklarda İngilizce ise "et al., " ibaresi yer alır: (Hossain et al., 2007:156).
- Aynı yazarın, aynı yıl yayınlanmış birden fazla eseri kullanılıyorsa, basım yılına a, b, c, gibi harfler eklenerek birbirinden ayrılır: (Ortaylı, 1999a:25) (Ortaylı, 1999b:43) gibi.
- Metin içinde aynı konuda birden çok kaynağa referans verilecekse kaynaklar birbirinden noktalı virgül ile ayrılır: (Geray, 2005: 33; Moran, 2006:36)

KAYNAKÇA YAZIM METODU

- Kaynaklar listesinde sadece yazıda göndermede bulunulan kaynaklara yer verilmeli ve bu kaynaklar yazar soyadına göre alfabetik olarak sıralanmalıdır. Bir yazarın birkaç çalışması kaynakçada yer alacaksa, yayın tarihine göre (eskiden yeniye doğru) bir sıralama yapılmalıdır.
- Makalede bulunan yazar sayısı 6 ve daha az ise tüm yazarlar belirtilmeli, 7 veya daha fazla ise ilk 6 isim yazılıp yayın Türkçe ise “vd.”, İngilizce ise “et al.,” İbaresi yer almalıdır. Son yazardan sonra,”vd.” veya “et al.,” şeklinde hazırlanmalıdır.
- İnternette yazarı belli olmayan yazılar kaynak olarak gösterilmemelidir.

*** KİTAP KAYNAKLARDA**

SEVİL, Ü., YANIKKEREM, E., (2006). Kadına yönelik aile içi şiddet. İzmir, Türkiye: İzmir Güven Kitabevi, ss.36-66

***KİTAP BÖLÜMÜ**

TAŞKIN, L., YANIKKEREM, E., (2014). Aile planlaması. İçinde Kadın Sağlığı Hemşireliği, 12. Baskı, Ankara, Türkiye: Özyurt Matbaacılık, ss.527-545

SEVİL, Ü., YANIKKEREM, E., (2008). Adölesan dönemi. İçinde A. Şirin (Ed.), Kadın Sağlığı, İstanbul, Türkiye: Bedray Basın Yayıncılık, ss.57-90

BAYIK, A., SEVİL, Ü., (2004). Hemşirelik disiplini ve araştırma. İçinde İ. Erefe (Ed.), Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri, 3. Baskı, İstanbul, Türkiye: Odak Baskı Ofset, ss.13-26

*** MAKALE KAYNAKLARDA**

EGELİOĞLU, N., MUSLU, G.K., ŞEN, S., GÜNERİ, S.E., BOLIŞIK, B., SARUHAN, A., (2014). Ege Bölgesinde doğum sonu dönemde uygulanan geleneksel uygulamalar. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi (UHD), 1(1):22-35. Doi: 10.17371/UHD.2014018935

ÖZCAN, B., KOCAMAN, H., (2016). Eşler Arasındaki Yaş Farkının Boşanmalar Üzerindeki Etkisi, ACED Dergisi, 10:1-17 Doi: 10.17359/ACED.20161024262

ŞEN, E., GÜNERİ, S.E., YANIKKEREM, E., HADIMLI, A., KAVLAK, O., ŞİRİN, A., et, al., (2012). Determination of knowledge requirements and health practices of adolescent pregnant women. International Journal of Caring Sciences, 5(2):171-178

GUIDELINES FOR THE AUTHORS

1 The language of the journal is Turkish and English. Original researches, analyses, compilations, case studies, projects and book launches are accepted (they must be in an article format).

2 If the editorial board and the administrative board approve the papers prepared in different languages, it is accepted. The journal acts unilaterally.

3 The journal has a printed and electronic version. The articles are downloaded from the website and the relevant manuscript can be used on condition that it is referred to our journal and "article". The readers can have an access to all volumes of the journal for free on the website.

4 Papers are accepted on condition that the author is registered to be a member of the journal.

5 None of the authors can assert legal rights on the journal.

6 The journal cannot be held ethically and biostatistically responsible for the papers; however, the author himself/herself is unilaterally responsible for the articles. Our journal cannot be put under an obligation. Author(s) must get the relevant approvals and inform the journal management for the articles requiring ethics board or institutional approval. The information of the papers requiring ethics board and institutional approval should be entered into the system by the responsible member author while uploading the article. In case of a problem, author(s) are unilaterally held responsible. Our journal never accepts liability in any matters.

7 The papers, submitted to the journal, should not have been sent to another journal previously and under consideration of another journal for publication simultaneously. Also, if it is determined that an article sent and processed in our journal has been in the publication process at the same time, our journal unilaterally reserves its legal rights against the relevant author(s). If such cases occur, the article is rejected on condition that refutation is published and the journal imposes the required sanctions on the author(s).

8 Each study is evaluated by the two referees, and the approved papers by the two referees are saved to be published in the following issues. Evaluation period of papers is three months according to the responses of referees. The papers that don't yield any response regarding the evaluation within three months are directed to another referee. In this case, a time ex-

tension is in question and a demand cannot be raised. The author cannot claim any right or withdraw the article from the system. The manuscripts in the referee evaluation process must be analyzed in terms of plagiarism and they should be sent to us and uploaded to the system in line with the scientific ethical rules. In case it has been determined that the articles published in our journal don't comply with the scientific ethical rules, we reserve our legal rights against the relevant author(s).

9 None of the studies and authors has privileges in the journal. Each author and study has the same rights and they're equal. No privilege is granted.

10 The names of the referees-experts in their fields will not be revealed to the authors. Information concerning the authors is known only by the system manager and the editor. It is kept confidential.

11 The papers uploaded to the system are first evaluated by the editor. A correction demand can be raised by our editorial board for the manuscripts not complying with the spelling rules. The articles edited in line with the spelling rules are sent to referee evaluation. The corrections demanded by the referee can be seen on the system by the relevant responsible author with the membership information and the correspondent author is informed via the system by e-mail. Every referee has the right to claim correction three times for a paper. If the correction isn't still made after three demands, the paper is automatically "REJECTED". The papers corrected in accordance with the referee suggestions are "ACCEPTED" or "REJECTED" after being evaluated by the editor again. The correspondent author is informed via the system by e-mail. The paper can be REJECTED with the decision of chief editor even though it has gone through the referee approval. All rights belong to the chief editor in this matter. None of the author(s) can impose a sanction on the decisions of chief editor or raise any demand.

12 If the article is produced from the thesis, presentation, and so on, it should be stated and explained in the footnote. Otherwise the author is accused of plagiarism. In that case, the journal cannot be held responsible for this situation.

13 If the paper is not within the scope of the journal, it is the editors and the administrators who will accept or reject the paper unilaterally. The author cannot assert any legal rights.

14 The uploaded study belongs to the journal with its exclusive rights by author(s). For this reason, it is not necessary for the author(s) to sign any other documents. The studies uploaded to the system are regarded as being transferred to our journal with all rights. If necessary, author(s) can be demanded a transfer contract with wet signature.

15 In the articles evaluated in our journal, the correspondent author is regarded as the addressee; other authors are not communicated and informed. The journal is not supposed to give information to other authors.

16 The referees act independently in the journal. Authors cannot exercise power over the referees or cannot demand anything from the referees.

17 The journal publishes three times a year as April, August and December. However, there might be changes in the periods depending on the publication process. The journal cannot be held responsible for this.

18 Following the evaluation process of the papers, the referee report can be seen on the system and sent to the correspondent author by e-mail. After completing the two-referee evaluation process, correction demand can be made via the system by e-mail. The corrections made before that cannot be allowed in the system. The edited paper should be uploaded again with the registered ID number. The authors should make the required corrections in 15 days. If the corrections are not made within 15 days, the article is rejected by the system automatically. None of the authors can impose sanctions on the journal in this case.

WRITING RULES OF THE JOURNAL

- The bibliography is arranged according to the Turkish alphabet order. The sample article for the writing rules and preparation of papers can be found on our website in Word format. All authors are required to take into account the writing format in the last volume of the journal.
- The main text of papers, abstract, tables and footnotes that will be sent to the journal must be written in MS Word Program, with Times New Roman in 12 pt. and single spaced.
- Page layout must be with 3 cm margin in the top, bottom, left and right.
- Texts must be between 15-20 pages, they must be no longer than 20 pages and page number must be indicated at the bottom of the page. Annex documents, tables, figures, charts and similar materials aren't included in the number of pages.
- Page layout must include the titles, abstract and tables written in one column, the main text and the references should be given in two columns, justified and without indentation, spacing 12nk below the titles and paragraphs. Extended English Abstract must be provided after the references in 12 pt. and one column.
- On the first page, Özet and Anahtar Kelimeler in Turkish must be below the Turkish heading, Abstract and Key Words must be below the English heading. Abstract in Turkish and English must be no longer than 150-200 words in 12 pt. Sub-headings must include Abstract, Aim, Method, Findings, Conclusion and Key Words. Anahtar Sözcük(Ler)/Key Words must be given in 3-7 words below the Abstracts by capitalizing the first letters of each word. In addition to this, key words must be written in the space provided by the system by capitalizing the first letters of each word and by separating each word by comma.
- If the article has been presented in a conference, the title of the conference, the date and the place of the conference and the type of the presentation must be provided below the "Author's note," after the References part. For example, Author's Note: This study has been presented at "1.Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi," on 19-20 December 2014, in İzmir as an oral presentation.
- The names and the affiliations of the authors must not be given on the text below the title; this information must be uploaded to the system on the website.

- It should be stated that research articles have been prepared according to the scientific ethical principles and ethical board report information (Name of the institution from which report is received, its date and the serial number of report) must be added to the system. It is also necessary to scan the ethical board's report and the institution's permit document and to send to our editorial office via e-mail. For the papers without ethical board report, a signed document indicating that it doesn't have the ethical board report must be sent to the editorial board via e-mail.

- The main text must include such parts as Introduction, Method, Findings, Discussion, Conclusion, References, Acknowledgement (persons and institutions not participated in the study but contributed to the development of the study should be acknowledged here) and Extended Abstract. Extended English Abstract must be 750 words and more. Extended abstract must be prepared apart from Turkish abstract. It must be added to the paper after the references. The title (Extended English Abstract) must be written in capital letters, bold and centered, and the text must be justified without indentation, in 12 pt. and one column. Below the titles of Definition and Importance (references can be given only in this part), Aim, Method, Findings, Results and Conclusion, data concerning the article must be provided.

- Tables and figures must be placed in the text appropriately. Numbers and headings of tables/figures must be above the table; sentence case must be used in 12 pt., bold and justified. There must be a full stop between the table number and heading. Tables must only contain horizontal line. Each table must be referred to within the text. Items in the table must be in 1 line spacing and 12 pt. Explanations of the tables must be indicated below the table in 10 pt. and by putting * before it. E.g.: *Saraçoğlu, 2004:416-21.. Explanations about the abbreviations must be stated below the table and figure by using "*,**" or "a, b" in 12 pt. The number of tables and figures must be no longer than 6.

- Reviews must incorporate Turkish and English Headings, Abstract, Text, References and Extended English Abstract. Text should include a structure within a purpose, Conclusion parts must be completed. Headings, Abstract must be in one column; Text, References and Extended English Abstract must be in two columns, justified without indent and with 12 nk spacing in heading and at the end of the paragraph. Extended English Abstract must be 750 words and more. Extended abstract must be prepared apart from Turkish abstract. It must be added to the paper after the references. The title (Extended English Abstract) must be written in capital letters, bold and centered, and the text must be justified without indentation, in 12 pt. and one column. Below the titles of Definition and Importance, Aim, Method, Findings, Results and Conclusion, data concerning the article must be provided within the Extended English Abstract.

- Case reports must include Turkish and English headings, Abstract, Introduction, Case Report, Discussion, References and Extended English Abstract. Headings and Abstracts must be 12 pt. and in one column; Introduction, Case Report, Discussion, References must be 12 pt. and in two columns justified without indent and with 12 nk spacing in heading and at the end of the paragraph. Extended English Abstract must be 750 words and more. Extended abstract must be prepared apart from Turkish abstract. It must be added to the paper after the references. The title (Extended English Abstract) must be written in capital letters, bold and centered, the text must be justified without indentation, in 12 pt. and one column. Below the titles of Definition and Importance, Aim, Method, Findings, Results and Conclusion, data concerning the article must be provided. Reports can be supported with photos and flow charts. Necessary permissions must be taken for photos and flow charts and references must be indicated in 10 pt. with "*". E.g.: *Saraçoğlu, 2004:416-21.

REFERENCES WITHIN PAPER

- The sample article in the system must be used for citation rules. In other words, references are indicated with the name of author, the year of publication and page numbers in parentheses beside the main text (Surname, Year of Publication: Cited Page Number).
- Footnotes of extra explanations about the content and other explanations must be given below the page. Notes numbered in the text are located below the page by numbers with the explanations.
- Citations made from a source are indicated between double quotes in the text.
- Citations longer than 30-40 words are given as an indented paragraph without using quotes.
- While providing references, if the name of the author isn't within the text, the surname of the author and date of publication and the cited page are indicated in parenthesis: (Korkmaz, 2007: 23-45).
- If the name of the author is in the text, only the publication date of source and page number is given in parenthesis: Oskay et al.. (2005:36) in his/her study…….
- In sources with two authors, the surnames of both authors are indicated. If it is an English publication, it is separated with "and" (Morley and Robins, 2007:20).
- If it is Turkish, in sources with more than two authors, "vd." is indicated: (Yücel vd., 2012:236).
- If it is English, in sources with more than two authors, "et al." is indicated: (Hossain et al., 2007:156).
- If more than one study from the same author published in the same year must be used, the sources are separated by adding the letters like a, b, c: Such as (Ortaylı, 1999a:25) (Ortaylı, 1999b:43).
- If more than one source about the same subject is cited within the text, sources are separated with a semicolon: (Geray, 2005:33; Moran, 2006:36).

WRITING REFERENCES

- Only the sources cited in the text must be included in the references and those sources must be put in order alphabetically by the surnames of authors. If more than one study belonging to the same author is included in the references, it must be sorted by the date of publication (from old to new).
- If the number of the authors is 6 or less, all the authors must be listed, if it is 7 or more, the first 6 authors must be listed and “vd.”, for Turkish articles and “et, al.” for English articles must be used. After the last author, “&” must be used before “vd.” or “et al.”
- Anonymous writers from Internet sources must not be cited.

*** BOOKS**

SEVİL, Ü., YANIKKEREM, E., (2006). Kadına yönelik aile içi şiddet. İzmir, Türkiye: İzmir Güven Kitabevi, ss.36-66

***CHAPTERS IN A BOOK**

EGELİOĞLU, N., MUSLU, G.K., ŞEN, S., GÜNERİ, S.E., BOLIŞIK, B., SARUHAN, A., (2014). Ege Bölgesinde doğum sonu dönemde uygulanan geleneksel uygulamalar. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi (UHD), 1(1):22-35. Doi: 10.17371/UHD.2014018935

ÖZCAN, B., KOCAMAN, H., (2016). Eşler Arasındaki Yaş Farkının Boşanmalar Üzerindeki Etkisi, ACED Dergisi, 10:1-17 Doi: 10.17359/ACED.20161024262

ŞEN, E., GÜNERİ, S.E., YANIKKEREM, E., HADIMLI, A., KAVLAK, O., ŞİRİN, A., et, al., (2012). Determination of knowledge requirements and health practices of adolescent pregnant women. International Journal of Caring Sciences, 5(2):171-178

SIK SORULAN SORULAR

1 Derginiz hakemli ve uluslararası nitelikte bir dergi midir?

Dergimiz uluslararası nitelikte olup hakemli bilimsel bir dergidir. Uluslararası birçok indeks tarafından taranmaktadır.

2 Derginize hangi alandan yazılar kabul edilmektedir?

Dergimize yalnızca derginin yayın kabul ettiği alanlarda yapılan çalışmalar kabul edilmektedir.

3 Derginiz ücretli bir dergi midir?

Dergimiz bazı masraflar karşılığında yayınlanmaya hak kazanmış makale başına belirli kısmı bir ücret almaktadır. Red olan makaleler için bir talep söz konusu değildir.

4 Derginize üye olmadan sayıları ya da ilgili talep edilen makalelere erişim iznimiz var mı?

Dergimize üye olmaksızın bütün sayıları web sitemizden pdf formatında indirebilirsiniz.

5 Derginizin yayın aralığı nedir?

Dergimiz yılda üç sayı şeklinde çıkmaktadır. Nisan, Ağustos ve Aralık ayları sonunda sisteme tam metinlerin yer aldığı sayılar yüklenmektedir. Ancak bazı durumlarda özel sayılar da çıkarılabilmektedir.

6 Derginizde yayınlanan makaleler hakkında yazarlara bilgi verilmekte midir?

Dergimiz web tabanlı olup, yazarlar yayınları ile ilgili her türlü bilgiyi sistemden üyelik panelinden takip edebilmektedir. Ayrıca süreyle ve işleyişle ilgili olarak ortaya çıkan bilgiler ve durumlar yazarlara bildirilmektedir.

7 Bir yayın kaç hakem tarafından incelenmektedir?

Dergimize gelen çalışmalar öncelikli olarak alan editörleri tarafından incelenip, uygun bulunanlar hakemlere alan editörleri tarafından gönderilmektedir. Alan editörleri uygun gördükleri iki disiplin hakemine çalışmayı gönderip hakem değerlendirme sürecini başlatır. Süreç hakemlerin incelemesine göre en fazla üç ay sürer. Bu süre içerisinde dönüş alınamayan çalışmalar üçüncü bir hakeme yönlendirilir. Bu süreç de de bir sonuç alınamaz ise ilgili alan hakemi ve editörler kurulu çalışmayı kendi arasında değerlendirip sonuca bağlar.

8 Gelen çalışmalara dair "yazar ve yazarlara" ait bilgiler gizli mi tutulmaktadır?

Dergimizde ve hakemli bilimsel yayın yapan dergilerde yazar bilgileri sadece sistem editörleri, alan editörleri, baş editör ve baş editör yardımcıları tarafından bilinmektedir. Bu bilgiler tamamen gizli tutulmaktadır. Hiçbir hakem ve diğer kurul üyeleri bu bilgilere erişim sağlayamaz.

9 Derginizin herhangi bir sayısında belirli bir yayın yapma oranı veya sayısı var mıdır?

Dergimizde belirli bir makale sayısı söz konusu değildir. Hakem onayını ve sürecini tamamlayan yayın kurulu tarafından yayınlanması uygun görülen çalışmalar hiç bekletilmeksizin yayına alınmakta ve son aşama olan mizanpaj çalışmasına gönderilmektedir.

10 Aynı yazar ya da yazarlar aynı sayıda birden fazla yayın yayımlayabilmekte midir?

Etik açıdan böyle bir durum söz konusu değildir. Fakat yayın kurulu ve editörler kurulunun özel onayı ile aynı yazara ait birkaç makale belirli sayılarda ya da aynı sayıda yayımlanmak üzere işleme alınabilmektedir. Bu durum sadece özel durumlar ve insiyatif gerektiren durumlarda geçerlidir.

11 Derginizin yayın kabul ettiği bütün alanlarda ya da disiplinlerde yeterli hakem bulunmakta mıdır?

Dergimize gönderilen tüm çalışmalar alanında uzman akademisyen ve bilim insanları tarafından değerlendirmeye tabii tutulmakta olup hakemler yaptıkları incelemeden herhangi bir ücret almamaktadırlar. Tamamen gönüllü bir şekilde inceleme ve rapor oluşturma işlemleri gerçekleşmektedir.

12 Bilim ve danışma kurulunuzun görevi nedir?

Bilim ve danışma kurulu bazı çalışmalarda hakemlerin uzlaşamadığı durumlarda baş editör ve alan editörlerini ilgili bilim dallarında hizmet veren ve bilgisi ile bu oluşan olumsuzlukları ortadan kaldırıp bağımsız karar veren kişilerden oluşmaktadır. Bilim kurulu üyeleri oluşan bu sorunların çözümünde aktif görev almaktadır. Bilim ve danışma kurulunun verdiği kararlar hiçbir yorum ve değerlendirme yapılmaksızın kabul edilmektedir. Verilen kararlar aynen uygulanmaktadır. Değişiklik yapılmaz ve değiştirilmesi teklif edilemez.

13 Olumsuz bir durumda yazar bilim ve danışma kuruluna çalışmasının gönderilmesini isteyebilir mi?

Böyle bir durum söz konusu olmaz olamaz. Bilim danışma kurulunun işlevselliği ancak baş editörün onayı ile gerçekleştirilir.

14 Yazar derginize gönderdiği bir çalışmasını aynı anda başka bir dergiye gönderir ise ve o dergide de yayını kabul edilip yayımlanmak isterse işlemler nasıl gerçekleştirilir?

Bu gibi durumlarda yönetim ve editörler kurulu karar vermektedir. Genellikle yayın kurulu bu tip davranışları etik bulmadığından ilgili çalışma yayınlanmış olsa bile tekzip yayımlamak ve ilgili kurumlara bilgi verilmek koşulu ile tüm hukuki haklar saklı tutulmak üzere yayını sistemden kaldırır. Fakat bu gibi durumların oluşmaması adına yayın kabul şartlarının yazarlar tarafından okunarak ilgili çalışmaların gönderilmesi daha uygun olacaktır. Dergimiz bu gibi oluşabilecek olumsuzluklarda Türk Ticaret Kanunu ve Fikri Sinai Haklar Kanunu çerçevesinde dergi hukuk müşavirlerinin yönlendirmesi ile her türlü hakkını saklı tutar. Oluşan olumsuzluklarda maddi ve manevi haklarını Türkiye Cumhuriyeti Kanunları Çerçevesinde savunur.

15 Derginizin de birden fazla dilde yayın kabul edilmekte midir?

Şu an için dergimizin dili Türkçe ve İngilizce'dir. Fakat İngilizce ve farklı dillerde hazırlanan çalışmalar da kabul edilmektedir.

16 Yazar kendisine ait çalışmanın hangi hakemler tarafından değerlendirildiğine dair bilgi edinmek isteyebilir mi?

Böyle bir şey söz konusu olamaz. Hiçbir çalışmanın değerlendirilmesine ilişkin hakem bilgisi istenemez, istense bile verilmez. Yazar göndermiş olduğu yayınına yönelik hakem önerisinde bulunamaz. Buna ancak baş editör, editör yardımcıları, alan editörü ve sistem editörü karar verebilir. Bu kurulların içinde yer alan yetkililer dışında hakem tayini yapılması ve bilgisinin dışarıya verilmesi söz konusu değildir.

17 Yazar yaptığı çalışmasının bazı hakemler tarafından değerlendirilmesini istememe hakkına sahip midir?

Böyle bir durum söz konusu ise değerlendirilmesi gereken çalışmanın disiplin çerçevesinde yer alan hakemler dergimiz bünyesinde ise bütün bilgiler saklı tutulmak üzere yazarın çalışmasının değerlendirilmesini istemediği hakem bilgileri baş editöre gerekli açıklamalar ve nedenler belirtilmek koşulu ile üst yazıyla bildirilir. Bu durum baş editör tarafından uygun görülür ise işleme alınır. Baş editör bu durumu uygun bulmaz ise normal işlemler ve standart çalışma şekli devam eder.

18 Yazar çalışmanın değerlendirilmesi için hakem tayin edilmesine katkı sağlayabilir mi?

Böyle bir şey söz konusu değildir. Bu tip durumlar ancak alan editörlerince ve sistem editörlerince yapılır. Yazar bu konulara müdahale edemez.

19 Yazar yayını için devir ya da yayın devir sözleşmesi imzalamak zorunda mıdır?

Bu durum dergimizin ana sayfasında yayın kabul şartlarında belirtilmiştir. Dergimize yüklenen her yayın tüm hakları ile birlikte dergimize devredilmiş kabul edilmektedir. Yazardan yayınına ilişkin bir belge imzalaması istenmez. Fakat bu durum bazı durumlarda alan editörleri ya da ilgili yönetim üyeleri tarafından talep edilmesi durumunda yazar bu belgeyi imzalayarak resmi yolla baş editörlüğe göndermek zorundadır. Aksi durumda çalışması yayımlanamaz yayınlanması yazar tarafından istenemez.

20 Yazar yayınını istediği anda dergiden çekme hakkına sahip midir?

Hakem süreci başlamış bir çalışmanın dergimizden çekilmesi söz konusu olamaz. Ancak bu durum intihal ve bilimsel niteliklere uygunsuzluğu söz konusu olduğunda yazarın üst yazı ile durumu açıklayıcı olarak baş editöre bildirmesi durumunda işleme alınır. Yine bu durum dergi yönetimi tarafından tek yönlü olarak işletilir.

21 ETİK KURUL onayı veya raporu gerektiren çalışmalarda işleyiş nedir?

Ulusal ve Uluslararası dergilerde "Yayın Organlarında" olduğu gibi; "VAKA, DENEYSEL, KURUM ve RESMİ" anlamda yapılan ETİK KURUL onayı ve raporu gerektiren çalışmalarda mutlaka "Raporun Adı", "Rapor Tarihi", "Rapor Protokol Numarası", "Raporun Alındığı Kurum ve Onay Bilgisi" ve "Raporun Diğer Bilgileri" dergimiz yayın yükleme sayfasında belirtilen "ETİK KURUL RAPOR BİLGİSİ" kısmında yer alan yere bu bilgileri girmek zorundadır. Etik kurul raporunun aslını baş editör gerekli gördüğü durumda resmi kurum onaylı olarak isteme hakkına sahiptir. Bu gibi durumlarda baş editör istediği halde etik kurul raporunun gelmemesi durumunda yayın hakem onayından geçmiş ve yayına alınması tamamlanmış olsa bile sisteme dahil edilmez basım aşamasına sokulmaz. Yayın baş editör ve editörler kararı ile red edilir. Bu durumda yazar(lar) bir hak iddiasında bulunamaz. Etik kurul raporu gerektirmeyen çalışmalarda ve etik kurul raporu alınmamış çalışmalarda bu bilgiye gerek yoktur. Fakat etik kurul gerektiren ve etik kurul raporu alınmış çalışmalarda bu bilgiler yazar(lar) tarafından sisteme girilmek zorundadır. Bu durum yazar(lar) a ait bir yükümlülüktür. Dergimiz bu konuda hiçbir yükümlülük ve sorumluluğu kabul etmez. Hukuki bir süreçte tüm sorumluluk yazar(lar) a aittir. Aksi bir durumda dergimiz hiçbir hukuki, manevi ve maddi anlamda sorumluluk altına sokulamaz. Dergi yönetimi ve hakemler bu konuda bir yükümlülük yüklenmez. Olası bir olumsuzluk durumunda dergimiz tek taraflı olarak hukuki haklarını saklı tutar.

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS

1 Is your journal a refereed and international journal?

Our journal is a refereed, scientific and international journal. It is indexed by many international indices.

2 Which fields are accepted in your journal?

Only the papers in the fields accepted by the journal are approved.

3 Does your journal charge any publication fee?

A certain amount of fee is requested per the manuscript accepted for publication in return for some expenses. There is no such demand for the rejected papers.

4 Are the readers allowed to access to the volumes and the articles without being a member of the journal?

All the volumes can be downloaded from our website in pdf format without being a member.

5 What is the publication frequency of the journal?

The journal publishes three times a year; the volumes with full texts are uploaded to the system at the end of April, August and December. However, some special issues can be published in some cases.

6 Are the authors informed about the evaluation process of the submissions?

The journal is web-based, and the authors can follow all kinds of information concerning their submissions from the membership panel of the system. The authors will also be provided with the necessary information about the process and procedure.

7 How many referees evaluate a manuscript?

Manuscripts are firstly evaluated by the field editors and then the ones found appropriate are sent to the referees by the field editors. Field editors send the approved papers to two field referees and referee evaluation process begins. This process takes two months at most according to the referee evaluation. If evaluation reports are not received within three months, the article is sent to the third referee. If there is still not any progress, field referee, and the editorial board decide on the publication process.

8 Is any information concerning "the author and authors" confidential?

In this journal and all the international refereed journals, information, concerning the author(s) is known only by the system editors, field editors, chief editor and assistant chief editors. This information is completely kept confidential. The referees or members of the journal are not allowed to access to the relevant information.

9 Are there a certain number of articles to be published in the journal?

There are not a certain number of articles in the journal. Each article, approved by the referees and the editorial board, is accepted to be published in the journal without delay and sent for the layout process which is the final stage.

10 Is an author allowed to submit more than one paper in the same issue?

It is out of the question in terms of ethics. However, more than one manuscript of the same author can be published in the same journal or the following issues if the publication and editorial board approve the articles. But this situation is only valid for specific cases and those requiring initiative. This case is only valid for special conditions and those requiring initiative.

11 Is there sufficient number of referees in all the fields that the journal accepts articles?

All the submissions sent to our journal are subjected to evaluation by expert academicians and scientists and referees are not getting paid for the evaluation they make. Evaluation and reports are only on a volunteer basis.

12 What is the duty of the science and advisory board?

The science and advisory board is responsible for solving the incompatibility problems that the referees experience; the board gives the final decision independently, and they act actively to solve such problems. The decisions of the science and advisory board are accepted without questioning. The decisions are applied accordingly. Their decisions cannot be changed and offered to be changed.

13 Is an author allowed to submit his/her paper to the science and advisory board in a negative situation?

This situation is out of the question. Functionality of science and advisory board occurs only with the approval of the editor-in-chief.

14 If an author submits her/his paper simultaneously to another journal for consideration, and the paper is accepted in that journal too, what kind of procedures is taken?

The executive board and editorial board give the final decision in such cases. As the publication board does not regard such attitudes as ethical, even if the paper has been published, it is removed from the system on condition that refutation is published, necessary institutions are informed, and the rights are reserved. However, in order to avoid such problems, the guidelines for the authors should be read carefully and the appropriate papers should be submitted. Our journal's all rights are kept reserved under the guidance of journal's legal advisors within the framework of Turkish Commercial Law and Law on Intellectual and Industrial Rights in such negative conditions. It defends its material and moral rights within the framework of Laws of Turkish Republic.

15 Does your journal accept papers from other languages?

Currently, the language of our journal is Turkish and English. However, studies in English and other languages are also accepted.

16 Is an author allowed to get information about referees evaluating her/his paper?

It is out of question. The names of the referees will never be revealed to the authors even if they want to learn. The author cannot recommend a referee for the paper s/he sent. Only the editor-in-chief, assistant editors, field editor and system editor can decide on this. It is also out of the question to assign a referee outside those boards and to give information.

17 Is an author allowed to give a name of a referee that s/he does not want her/his paper to be evaluated by?

If such a problem occurs, and the referee is in the journal list, on condition that the process is confidential, the author should submit the necessary explanations and reasons in an official document to the editor-in-chief. If this is approved by the chief editor, necessary steps are taken; otherwise, common procedures and standard working are carried out.

18 Is an author allowed to suggest a referee to contribute to the evaluation process?

It is out of question. The field and system editors decide on the issue. Authors cannot interfere in this process.

19 Are the authors to sign the transfer agreement or publishing transfer contract?

This situation is stated on the main page of the journal in the section titled publication principles. All the submitted papers are accepted to be transferred to the journal with exclusive rights. The author is not asked to sign the document concerning the submission. However, in some cases the author should sign the contract, required by the field editors

or administrative board and submit it to the chief editor officially. Otherwise the paper will not be published.

20 Is an author allowed to withdraw his/her paper when desired?

If the evaluation process has started, papers cannot be withdrawn. The paper can only be withdrawn in case of plagiarism and scientific disquality and if the author sends an official letter, explaining the situation to the chief editor. The journal acts unilaterally in this issue.

21 What is the process in papers requiring the approval and report of ETHICS BOARD?

As in "Media Organs" of National and International journals, author(s) has to upload "Date of Report", "Report Information-Report Number" to "Ethics Board Report Information" part of the publication submission system of the journal in "EXPERIMENTAL, CASE STUDY and INSTITUTIONAL" works requiring ETHICS BOARD approval and report. The chief editor has the right to ask for the original report if deemed necessary with an official approval of the institution. In such cases, if the chief editor doesn't get the ethics board report despite the request made, the manuscript cannot be included in the system and published even if it has obtained referee approval and completed the publication process. The paper is rejected with the decision of chief editor and other editors. In this case, author(s) cannot make a demand for right. This information isn't necessary for the papers not requesting ethics board report or being lack of this report. However, this information should be uploaded to the system by author(s) for the papers requesting and having the ethics board report. Author(s) are held responsible for this situation. Our journal doesn't accept any liability and responsibility regarding this matter. The whole responsibility in legal process belongs to author(s). Otherwise, our journal cannot bear any legal, spiritual and material responsibility. Journal management and referees cannot be imposed any liability in this matter. In case of a possible negative condition, our journal unilaterally reserves its legal rights.

ACED - Uluslararası Hakemli Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi

Kayaşehir Mah. Evliya Çelebi Cad. Başakşehir Emlak Konutları
1/A D Blok Kat: 4 Daire: 29 Başakşehir, İstanbul, Türkiye
Tel: +90 212 801 40 61 Fax: +90 212 801 40 62
info@guvenplus.com.tr